

YÜREK YUTKUNUR



Kurgu ROMAN

Üslup: Romantik

UĞUR ÖZGÜN ARSLAN

Aralık 2012

İçindekiler

1.....	4
DEVLET MEMURU.....	4
2.....	7
HAYALLER DENİZİNİN ORTASINDA YALNIZ ADA	7
3.....	13
TURKUVAZ	13
4.....	22
ANADOLU’NUN SESSİZ ÇIĞLIKLARI VE BİLİNER KAHRAMANLARI	22
5.....	26
AŞKA YELKEN AÇAN RÜZGÂRSIZ TEKNE.....	26
6.....	31
ERTAN HOCA’YLA KARŞILAŞMALAR VE ÖZGÜN YALNIZ ADAMLARIN ÇARESİZLİKLERİ	31
7.....	37
İSMET HOCAYLA SOHBET	37
8.....	43
SİYAH DEVRİM	43
9.....	47
KIRMIZI YEŞİL KÖPÜKLER VE ISLAK ANNE MİNDERİ	47
10.....	55
PARAN YOK.....	55
11.....	57
BİO-ZÜPPE	57
12.....	63
İNTİHAR	63
13.....	68
ASILI DURAN VEJETARYEN AYDIN.....	68
14.....	76
UĞURBÖCEKLERİ	76
15.....	77
İSTANBUL DÜNYA TİYATRO MERKEZİ	77
16.....	80

HAYAL YİYEN ÇÜRÜK ELMALAR	80
17.....	86
ODTÜ	86
18.....	90
FELSEFE.....	90
19.....	98
DÜŞLERE BİR NEDEN DAHA	98
20.....	102
DÜŞLER	102
21.....	113
SOSYOLOGLA SOHBET	113
22.....	118
DELİLİK	118
23.....	124
MEZUNİYET.....	124
24.....	125
GERÇEĞİN TADI	125
25.....	127
DEVLET MEMURU’NUN SEVGİLİSİ	127

1.

DEVLET MEMURU

Her günün bir diğerine benzemesi canımı oldukça sıkıyordu. Zevk aldığım tek aktivite, akşamları büfeden küçük boy rakımı almak, geçmişten kalan güzel anıları zihnimde toplayarak keyiflenmekti. Bir sabah işe giderken, onu; sırtına sardığı battaniyeyle fark ettim. Gözleri masmavi parlıyordu, sakalları; kir pas içindeki tüm yüzünü kaplamıştı, Bahçeli'nin sokaklarında, bir aşağı bir yukarı dolanıyordu. Etrafı umursamaz bir hali vardı. Yersiz, evsiz, sokakta yaşayan bir adam olduğu apaçıktı; ama yine de diğerlerinden farklı olduğu bir enerji yayıyordu etrafa. Onu izlerken, göz göze gelmeyelim diye çok uğraşmıştım, insanlardan ve hayattan kopmuş görünüyordu. Onu sadece bir kez görmeme rağmen aklımdan hiç çıkmamıştı...

İşte yine, ufak boy rakımı almak için caddeye indiğim başka bir akşam, bir ambulans sesiyle irkildim; yüz metre kadar yukarıda, bir kalabalık toplanmış, ambulansa acele etmesini söyleyen el işaretleri yapıyorlardı. Ne olduğunu anlamamıştım, açıkçası o kadar umursamaz bir insan olmuştum ki artık, neredeyse merak edip o yüz metrelik yolu bile yürümeyecektim. Tam kalabalığa doğru yaklaşmıştım ki; o sırada ambulans görevlileri, çoktan yerde yattığını tahmin ettiğim adamı sedyeye koymuşlardı bile. Kanlar içindeki yüzüne rağmen, onu sedyenin yanında kıvrılmış şekilde duran

battaniyesinden tanımıştım. Bu, daha önce, sabah işe giderken gördüğüm o mavi gözlü sokak adamıydı...

Hayatımda, uzun zamandır yaşamadığım, o samimi yürek sızısını hissettim kalbimde. Kafamın içinde, kargaların iğrenç sesleri; çınlamaya, uğuldayıp yankılanmaya başladı; başım dönüyordu, yılların Ankara'sının Bahçeli'si, bir oyana, bir bu yana, sanki fırtına üzerindeki bir gemiye bindirilmiş gibi sallanıyordu...

Biraz sonra kendime geldiğimde, bayılmış olduğumu anladım. Başımı kaldırdığımda, kalabalığın uğultusu arasından sesler geliyordu:

-Acaba adamı tanıyor muydu? ... Belki de tansiyonu düşmüştür... Çikolata verin çikolata, yok mu büfede? ... Koş koş! Dur! Kendine geliyor...

Bir sürü uğultunun arasında, gözlerini bana doğru dikmiş, sarışın genç bir kadın, doğru şekilde algılayabildiğim ilk soruyu sordu: "Neden gözünüzde yaş var?"

*

Kendime geldiğimde ambulans çoktan gitmişti, onlara neler olduğunu sordum. Öğrendiğim kadarıyla hızlı bir sürücü, pahalı bir Mercedes marka spor arabasıyla, bizim mavi gözlü sokak adamına çarpıp kaçmıştı. Ancak, o kadar kötü bir çarpmaymış ki, zavallı adam park halindeki diğer araçların arasında metrelerce sürüklenmiş, vücudunun paramparça olmamasına şaşmışlar.

Yüreğimde hissettiğim acıyı anlamsız buluyordum. Kendi yaşamımda geçmişte birçok cenazeyle karşılaşmıştım ve trafik kazası görmüştüm, beni kan da tutmazdı. Bu adamı o şekilde kanlar içinde görünce mi yüreğim parçalanmıştı? Bu sadece fiziksel bir rastlantı mıydı? Kestiremiyordum. Asosyalliğimin de verdiği tüm güçle, herkese teşekkür ederek, aralarından ayrıldım, birkaç adım atıverdim ki; sıcak rüzgârın hışırtısı, gözlerimi alan parlak kâğıtlarla birleşti ve bana kazânın yakınında uçuşan defter yapraklarını işaret etti. Bu defteri görünce, aklımda birden onu gördüğüm ilk ve tek günde, battaniyesinin altında sakladığı o defter canlandı gözümde. İlginç bir şekilde, o gün için bu deftere hiç dikkat etmemiştim. Sokakta yaşayan bir adama ne kadar dikkat ederseniz, elindeki deftere de o kadar ilginiz olur... Hemen, bir sigara yakıp, etraftakiler görmeden o deftere ulaşabilmek için, yolun kenarındaki bir ilkokulun duvarının önünde oturuverdim ve sadece soluklanıyormuş gibi yaptım. Bana bakan birkaç endişeli göz de, kendi yollarına devam edince; daha da hızlanan rüzgâr, defter ve biraz ilerideki taksi durağının radyosundan gelen türkü sesleri, baş başa kaldık. Daha bir gece önce izlediğim Amerikan filminin de etkisiyle, birden yerimden

fırlayarak, yolun kenarında duran defteri kaptım ve kaptığım gibi arkama bile bakmadan hızla koşmaya başladım.

Bu defterin içerisinde, bir şekilde, sadece saçma sapan sözler de yazıyor olsa veyahut defter tamamen boş olsa bile, benim için bir anlam ifade edecekti. Çünkü sonuçta olayın içine bir dram girmişti artık. Belki de bu hatırayı hatırlamak istemeyecek ve deftere şöyle bir göz gezdirdikten sonra onu çöpe fırlatacaktım. Tam büfeye girecektim ki, o gece içmemeye karar verdim. Büfeden sadece bir portakal suyu alıp, hemen her gece yaptığım gibi Orhan Abi'yle selamlaşıp, apartman dairemin yolunu tuttum. Apartman kapısından girer girmez, defterin yapraklarını başparmağımla yoklayarak içine kabaca bir bakış fırlattım. Beni en çok şaşırtıp heyecanlandıran da, bu kadar kirli bir sokak adamının, bu kadar temiz bir deftere sahip olmasıydı. Mutlaka, onu her zaman çok iyi şekilde muhafaza ediyor olmalıydı. Apartmanda birileriyle karşılaşmayı, sahte gülümsemeler sergilemeyi hiç sevmezdim; şanslıydım ki kimseyle yüz göz olmadan evime girebilmiştim.

Mutfağa dalıp, içimde büyüyen heyecanın da etkisiyle, deliler gibi bir hızla portakal suyum; beğendiğim şarap kadehlerimden birine boşalttım ve oturma odamdaki kanepeme kuruldum. İlk önce, derin bir nefes çektim içimden ve başparmağımla işaret parmağıma gözlerimi dikerek, onları birbirlerine sürtüp çıkarttıkları sesi dinledim; şimşek gibi bir hızla defterin kapağını aralayıp ilk sayfada ne yazdığına baktım... Kahkaham öyle büyüktü ki, belki de ilk defa, komşular benim kahkaha attığımı duymuş oldular.

Kocaman, büyük harflerle: "MERHABA BU DEFTERİ ALDIĞIN YERE GERİ KOY LÜTFEN, SANA AİT DEĞİL", diye yazıyordu ilk sayfada... Devamını okumaya başladım... Duraksayıp, bir günlüğü anımsatan yazıların içeriğini merak ettiğimden, kabaca birkaç yaprak daha okudum. Anlaşılmaz geliyordu. En baştan okumaya karar verdim, ilk bölümün başlığı şu şekildeydi, "Hayallar Denizinin Ortasında Yalnız Ada" ...

*

2.

HAYALLER DENİZİNİN ORTASINDA YALNIZ ADA

Yüreğimin hızlı bir şekilde çarptığını hissetmiştim. Sarhoş gibi bir halim olsa da, değildim; sadece, bir hayalci olmanın bedelini ödemeye başlamıştım. İlk başlarda bu bana çok zor gelmişti; nereden bilebilirdim ki henüz yolun çok başlarında olduğumu...

Soluyan, kemiren, can veren, can alan bir organizmaydı kelimeler; zihnimde öylece dönüp duruyorlardı. Yirmi yaşında genç bir adamın bu dünyayla çatışabileceği bir sürü hayal çizgisi vardı. Sonuçta, gerçekçi olanların da yaşadıkları tüm hayat, gerçek olmadan evvel; önce zihinlerinde, kendi hayal âlemlerinde gerçeklik buluyordu.

*

Dişlerimi fırçalamak için demir dolabın kilidini açtım öncelikle. Diş fırçamı ve diş macunumu aldım elime. Fırçam sürekli olarak bir peçetede sarılı dururdu; çünkü dolabın her yanının toz kaplanması, yaşadığımız koşullarda oldukça olasıydı. Bu öğrenci yurtlarında dolaplarınızı temizlemezsiniz. Yılda bir kez, yaz okulu başlamadan daha, üniversitenin öğretim yılının bittiği tarihlerin ardından, temizlik yapılırdı. Dolabınızı devamlı bir şekilde kullanıyorsanız, kirlenmezdi. Zaten o yaşlarda zihninizde temizlik fikrinden çok, hayaller dolaşıyordur. Fakat bunlar sadece hayallerde kalırlar. Özellikle Türkiye gibi bir ülkede, korku dolu ebeveynler, çocuklarının hayal kurmalarına izin vermezler; geceleri uyku uyumazlar ve çocuklarının geleceklerini düşünürler. Hepsinin ortak fikri, çocuklarının birer doktor veya mühendis; ya da öğretmen olmalarıdır. Onlara göre, ülkedeki meslek çeşitliliği de bir elin parmaklarının sayısını geçmez. Oysa bir ülkenin kalkınmışlığı, meslek çeşitliliğiyle ölçülür.

Senede bir kitap yüzü bile açmayan bu aileler, kendi aile toplantılarında, biraz daha sosyal olanları dernek toplantılarında, günümüzün iş koşullarını masaya yatırır ve

kulaktan dolma bilgilerle çocuklarının geleceklerini onlara bizzat dikte ederler. Bunu açık bir şekilde yapmazlar, çocuklarına duydukları sevginin kılığında, onların geleceklerine sinsî bir şekilde yön verirler. Zaten, adına üniversite seçme ve yerleştirme sınavı denilen; baskıcı rejimlerin zihin karartma, hayal gücü öldürme sistemleri de, size üniversiteye girene kadar, etrafta nelerin döndüğü konusunda bilgi ya da tecrübe edinme fırsatını sunmaz. Herkes sizden başarılı bir gelecek bekler; ama kimsenin yaşamın kendisine ayıracağı vakti yoktur. Sanki ölümlerle dolu bir diyarda geziniyorsunuzdur; hepsi hareket halindedirler; ama içlerinde bir canlı yoktur. Makineleşmiş, fiberleşmiş, programlanmış, kodlanmış bir endüstri anlayışının, yine makineleşmiş bireyleri olarak gezinirsiniz etrafta.

Türkiye’de insanlar birbirlerini gördüklerinde, verdikleri ilk tepki şöyle olur:

- Canım! Kilo almışsın!

Aslında, bu kadar da dar değildir zihinler, bundan başka örneklerle karşılaştığınız da olur:

- Canım! Zayıflamışsın!

Sıra dışı bir birey olmak, hatta bir birey olmak hayaldir bu ülkede; yine de sizden bir meslek sahibi, bir hayat sahibi, belki bir eş sahibi olmanız beklenir. Bu beklentiler, sadece duyulan korkunun üzerinde birer örtüdürler. Gerçekler bambaşkadır...

*

Dişlerimi fırçalarken, daracık yurt tuvaletinde, tanesi beş liradan satılan su ısıtıcılarından gördüm. Aslında devletin öğrenci yurdunda, elektrikli aletler kullanmak yasaktı. Belki yaşadığımız yıl 2001 yılı olmuştu, “milenyum” diye pompalanmış bir çağa, bilgi çağına girmiştik belki; ama zihinlerle yaşananlar, söylenenlerle birbirlerini tutmuyordu yine de. Evet, milenyumda, bilgi çağında, öğrenci yurtlarında bir su ısıtıcısı kullanmak bile yasaktı, değil ki her üniversite öğrencisinin kaldığı yurтта kendine ait bir bilgisayar olsun, ya da üşüdüğü zaman yakabileceği bir elektrikli sobası olsun... Zaten, bu tür doğal ihtiyaçları fark eden, sağlıklı düşünen zihinler de yalnız kalırlar bu memlekette. Sağlıklı düşüncelerine, “hayal” denir. Fakat diğer gerçekçiler, milenyumda, bilgi çağında yaşıyor olmaları yanılsamasını gerçekmiş gibi zannederek, asıl hayalci grubu oluştururlar toplumda...

Yurttaki bekçilerin çoğunun yüzünden düşen, bin parça öfkeydi. Neye, neden bu kadar kızmışlardı, bir türlü bilemedim. İlk akla gelen, yüzlerindeki sert ifadeyle, öğrencide bir korku oluşturmak ve bunu doğal bir baskı yöntemi olarak kullanmak olabilirdi. Böyle olsa bile, neyin baskısı olabilirdi ki bu? Bizler suç işlememiştik, adam

öldürmemiştik, ailelerimizden ayrılmış; çoğumuz beş parasız, okumak ve büyük adam olamasak da, küçük adamlar ve kadınlar olma gayretinde masum gençlerdik. Onları kendi aralarında da gülümserken bulmak zordu. Yaptıkları tek sohbet, diğer bekçilerin ya da memurların ne kadar maaş aldıklarıydı.

Bir gece, katıldığım derneğin toplantısı nedeniyle yurda geç girmek zorunda kalmıştım ve işitmediğim azar kalmamıştı. Erkek yurtlarına yaz saati uygulaması döneminde, gece en son 00.00’da girilmesi zorunluymuştu. Benim; “kadınlar”, onlarınsa “kızlar” dedikleri öğrenciler, erkeklerden yarım saat önce, yani 23.30’da yurda girmeye mecburdular. Bu bana, geçmişte, kadınların, erkeklerden birkaç adım geride, eşlerini takip etmelerini gerektiren, eski; devrimle birlikte sıyrıldığımız o doğu geleneğini hatırlatır hep.

Bizleri bu doğunun karanlığından kurtaran Atatürk’ün bugün, kemikleri sızlamıyordur. O, üzerine düşen görevi yaptı. Şam’a sürüldüğü yıllarda, doğunun ne halde olduğunu görmüştü. Kendisine de şunu sormuştu: “Ben mi bu insanlara benzemeliyim, yoksa bu insanlar mı bana benzemeliler?” Verdiği cevap, kendisinden bekleneceği gibi, ikincisiydi. Yıllar sonra Samsun’un “modern pazar” denilen semtinde yürürken, önümde yürüyen kadınlara göz gezdirdim ve içim acıdı. Trabzon’un Moloz Pazarı’nın duvarlarında: “Temizlik, imandandır.”, diye yazıyordu; ama yazı kirden okunmuyordu. Ülkenin üzerinde nasıl bir kara bulut varsa; ne halen 2012 yılında doğu kültürünü devam ettiren bu cahillere kızabiliyordum, ne de onları bu hale sokan devlet anlayışını değiştirebilmek için aydınlık yaratılabilecek aralıklı bir kapı vardı. Hayatım boyunca, duvarlara karşı yaşamış olsam bile, tosladığım hiçbir duvar, kara bir büyü yapılmışçasına, bana bir ışık yaratacak çatlak açmadı.

Atatürk üzerine yapılmış en iyi belgesel “Bir Devrimcinin Güncesi” adlı eserdir. Yapımcıları Fikret Kızılok ve Mithat Bereket’tir. Mithat Bereket, derneğimizin düzenlediği bir etkinliğe gelerek, bize bu belgeseli kendisi bizzat izlettirmişti. Atatürk’ün bizden saklanan ne kadar aydınlık yüzü varsa, bu belgeselin içinde mevcuttu. Kendi fikirlerime, RTÜK’ün bu belgeseli yasakladığını öğrendiğimde daha da güvendim. Mithat Bereket, bu belgeselin, daha önce özel bir kanalda, zar zor, gecenin yarısında bir kez yayınlandığını söyledi. O bunları söylerken bu belgesel üzerine herhangi bir RTÜK yasağı yoktu henüz; demek ki, RTÜK’ü suçlamak tek başına yeterli değildi; neyin yasak neyin yasal olduğunu belirleyen, başka güçler de vardı...

Belgeselin sonlarına gelindiğinde, gözlerimi tutamaz oldum. Ağlıyordum; ama içimde duyduğum heyecanı ve coşkuyu düşününce, bunun sevinçten kaynaklanan bir yakarış olduğunu derinlerimde hissediyordum. Böyle bir lidere sahip olmanın sevinciydi bu. Hiç de abartılmış bir lider değildi. Daha sonra, sahte entelektüeller yoluyla, Atatürk’e

çok kez hakaret edildiğine şahit olmuşum. İnsanlar, hatta bazı öğretim üyeleri bile, sırf kişisel egolarına yenik düşüp, kısa yoldan, Atatürk'ü kötüleyerek aydın olduklarını düşünüyorlardı. Alın size, güneşe balçık atarak yükseldiğini zannedenlerden bir cehalet örneği daha... Hiçbir ülkenin kurucu lideri, kendi ülkesinden bu kadar çekmemiştir diye düşünüyorum. Nutuk'u okuduğumda, karşımda: "Türk milleti daha dindar olmalıdır.", diyen bir adam vardı. "Gerçeğe nasıl inanıyorsam, Tanrı'ya da o şekilde inanıyorum.", diyordu kitapta. Ne hikmetse, fanatik dinciler onu dine karşı olmakla suçlardı. Çünkü okumuyorlardı.

Yurt bekçilerinden bir tek Evren Bekçi, diğerlerinden daha güler yüzlüydü. Onunla birlikte, yurt yataklarından bir tanesini ranzadan çıkartır, geceleri gizli gizli üzerinde batacak oynardık. Ben kâğıt oyunlarında hiçbir zaman iyi bir oyuncu olamadım; ilgimi bir türlü toplayamıyordum oyuna, belki de bu yüzden kitaplara kaçıyordum; amacım kitap okumaktan çok, insanlardan kaçmaktı belki... Bir keresinde, Samsun'lu bir oda arkadaşım, çok okuduğumu görünce dayanamayıp şöyle küfretmişti: "Profesör olacak... A. koyim..." Bunu söyledikten sonra, peşine de bir kahkaha patlatıvermişti. O günlerde, profesör olmak aklımda hiç yoktu; yıllar sonra ODTÜ'de felsefe bölümü okumaya karar verdiğimde, tek hedefim profesör olmaktı; ta ki akademik dünyanın bilim anlayışının bana uymadığını görene ve bir hayal kırıklığı daha yaşayana dek...

Yaz okulunu terk edip kitap yazmak için Samsun'a döndüğüm sıralarda, Osmangazi Üniversitesi'ne yakın YURT-KUR yurtlarında kalıyordum. Siyahtan başka renk giymediğim, dünyayı kendi sitemime boyadığım zamanlardı. Orada, kapıda duran bekçiye, koluma sürekli taktığım siyah bandanayı göstererek: "Dünyayı değiştireceğim!", derdim coşkuyla. Yüzü gülen diğer ikinci bekçi de oydu... Ben ona genç, kanı deli bir adamın tebessümüyle haykırıırken, o da bana gülümserdi. Bu belki de, nedenine çok az rastlanılır bir gülüştü. Belki mimiklerimiz bile kendi yüzlerimizde bambaşka yeni yarıklar açmıştı...

Daha çok barındığım, Anadolu Üniversitesinin kendi kampüsü içindeki yurdu, Türkiye'deki en kötü koşullara sahip binalar arasında, ikinci sırada olan bir YURT-KUR binasıydı. Daha sonra bu yurttta, Es-Es adlı dizi film de çekildi. Biz yurttta altı kişilik odalarda kalırdık, odanın içerisinde iki kişi, yan yana geçişemezdik, o kadar dardı. Dizi çekilirken, bir ranza çıkartılmış ve yurtlarda dört kişi kalınıyor gibi gösterilmişti. Bunu görünce içimden öfkeli bir tebessüm geçmişti; ama bu tebessüm dudaklarıma kadar ulaşmadı. Hani o ender duyduğumuz söz de çok haklıdır: "Hiçbir şey görüldüğü gibi değildir." Biraz mistik bir söz gibi görünse de, bu sözün bilgeliği çok farklı alanları kapsayabilecek güçte diye düşünüyorum; öyle olmasa, bir atasözü gibi kulaktan kulağa, yürekten yüreğe dolaşmazdı zaten.

Yurtta, Azeri arkadaşlarımız da vardı. Benim odamda kalanlar, daima konuşurlar ve aralıksız futbol oynarlardı. Çoğu, Amerikan kültürüyle, kendi kültürü arasında sıkışmış görünüyordu. Bizim gençliğimiz de öyleydi; ama biraz olsun daha oturaklı görünüyorduk. Bir sabah, Ramazan ayında, ranzamın üst katında kaldığım yatağın yanında, duvara dayalı kuru bir ekmek parçası buldum. Sahura kadar sohbet ederlerdi, büyük ihtimalle, ekmek parçalarıyla birbirlerine saldırdılar, bir tür şakalaşmaydı belki. Uykum ağır olduğu için duymamıştım ben de... Çiğ bir şekilde sucuk bile yerlerdi odada.

Odanın tabanı tamamen çöplük görevini görüyordu. Yerde halı flex ya da başka bir örtü bulunmuyordu; sabahları temizlikçi odaya girdiğinde, ilk işim tüm bedenim toza bulanmasın ve nefes alabileyim diye çarşafı kafama geçirmek olurdu. Biraz enerjim varsa hemen kalkar camı açardım zaten. İlk uyandığınızda, önce tuvalete gidersiniz, oradan camlardan biraz olsun temiz hava geldiği için, günün ilk oksijenini ciğerlerinize çekersiniz; sonrasında odaya asla geri dönmek istemezsiniz, çünkü altı kişinin sabaha kadar nefes aldığı, her tarafta; kirli çorapların, futbol maçları sonrası; terli atletlerin, tişörtlerin, formaların bulunduğu bir oda, çok kötü kokardı. Eve çıkacak param yoktu o zamanlar, bir walkman bile, babamdan ayrı bir para rica edip de alabilmişim. Hem staj görüşmelerine giderken, hem kampüste konservatuarın yanı başlarında bir çimlik alan ya da bank bulup, kendi geleceksizliğime ağladığım zamanlarda, bu walkman en iyi dostum olmuştu.

Bir gece, Azeri arkadaşlarımla gürültülü futbol sohbetlerinden kurtulup, sabah derse yetişmem gerektiği için biraz walkman dinleyip, sonrasında hemen uyumaya karar verdim. Walkman'imi kulağıma koyar koymaz, cezaevindeki en yakın dostumdan bir şiirin Mavi Ada adlı radyo programından biraz sonra okunacağı haberini aldım program sunucusundan. Benim için enteresan bir geceydi. Cezaevindeki bu dostuma her haftanın Perşembe günü, mutlaka bir mektup yazar gönderirdim. Ona daima, cezaevinde kaldığı günlerde: "Öfkenin kölesi olacağına, sabrının efendisi ol.", diye tembih ederdim. Sözlerim ne kadar etkili olmuştu bilemiyorum; ama eminim o zor günlerde bir sayfa mektubun değeri onun için çok büyüktü. Arkadaşımın ceza evine girme sebebi de, sadece sevişmekti o kadar... Eskiden (Devlet Güvenlik Mahkemeleri¹) DGM'ler vardı, reşit olmayan kızlarla ilişkiye girenler, kızlık bozmaktan dolayı, devlet tarafından açılan mahkeme sonrasında suçlu bulunur cezaevine konulurdu.

[1] Devlet Güvenlik Mahkemeleri (DGM), Türk hukuk sistemine ilk kez 1961 Anayasası'na 1973 yılında eklenen bir maddeyle girmiş, 1982 Anayasası'nda yeniden getirilmiştir. Bir dönem "Cumhuriyeti ve devletin iç ya da dış güvenliğini ilgilendiren" davalara bakmış ancak daha sonra kaldırılmış olan mahkemelerdir. Yapılan değişiklikle bu türden davalar, belirli ağır ceza mahkemelerinin görev alanına girmiştir.

Cezaevindeki dostum da, sevgilisi de birbirlerini seviyorlardı aslında; ama ülkemde sevişmenin bir suç olduğunu, en yakın dostumu cezaevine göndererek yaşamış, iyice anlamıştım. ODTÜ’de öğrenci olduğum dönemlerde, şarap sohbetlerimizde bu konu da geçerdi gündemimizden. Hemfikir olduğumuz konu da bu ülkenin sorununun, sevişmemek olmasıydı. Bastırılmış duygular, hep daha çirkin çıkıyordu açığa. Kimisi de bizlere, kadın cinayetleri olarak geri dönüyordu...

Kendi öz dedesi ve amcası tarafından küçük yaşta tecavüze uğramış kadınlar tanıdım bu ülkede. Birlikte ağladığım, hem ağladığım hem seviştiğim dürüst kadınlar... Kimi zaman, orospuları daha çok sever oldum; çünkü bu orospular düşünüyorlardı ve düşünmeyenler tarafından tecavüze uğruyorlardı. Buydu suçları, tecavüze uğramak...

Hayatımı değiştiren kadının arkasından da böyle söylerlerdi: “Orospu!” Hâlbuki tanıdığım en zeki, en aydın ve de en erdemli kadındı Şirin Hoca. Daha ilk baştan, dürüst birisiydi; koca avına çıkmak yerine, aşk ve insanlık avına çıkıyordu, balıkçılarla sohbet ediyor, onlarla rakı içiyor, hayatı öğreniyor ve ona ömür boyu eşlik edecek yüreктen yüreğe dolaşacak hediyeler alıyordu dostlarından. Böyle insanların bir günde yaşadıklarını, bizler tüm ömür boyu es geçeriz; ikisine de yaşam derler gerçekçiler. Ben birine çöp, diğerine de yaşam derim. Bu yüzden, en özsüz yaşam dolu sözüm de budur: “Yaşamak! Yaşamak! Yaşamak!”

Yaşamak, kimilerine delilik işi gelebilir; hele ki bu ülkede haklılık payı da vardır; bense tam tersini düşünürüm, yaşamamak deliliktir aslında...

Şirin Hoca’yı bir ara yakınımızdan kaybettikten yıllar sonra, Google kullanarak bulduk. Budizmden, diğer dinlerden, toplumun toplu hatalarından konuştuğumuz akşamları, birbirimize sarılışımızı özlemiştik. İstanbul’da özel bir okulda öğretmenlik yapıyordu. Bizleri yine tüm konukseverliğiyle iki torba dolusu birayla karşıladı. Karların yağdığı, benim de bir elektronik mektup cevabı için günlerce beklediğim zamanlardı. Ayaklarımı, sigara dumanının dışarı çıkması için camları açtığımızda, pencereden dışarıya uzattım, edepsiz bir hareketti; ama onun yanında kendimizi sadece özgür hissediyorduk. Balkon çok temizdi ve balıkçılardan topladığı, kendisine hediye edilen eşyalar ve çapa da orada öylece duruyordu. Kirli ülkemde, tertemiz bir balkon görmek bile yetmişti bana...

O gece, bir mimar konuğumuz oldu evde, staj yaptığım firmayı tanıyan bir kadındı. Bizler kadar hayat yolunda sıranın dışına çıkmış bir kadın değildi; biz de üzerine bu yüzden o kadar çok gitmedik. Sabaha kadar sohbetimiz devam etti, arkadaşlarımla aynı kanepede uyuyup birkaç saatliğine de olsa kestirmiş olduk.

*

3.

TURKUAZ

Sabah erken kalkmam gerekiyordu. Uluslararası bir öğrenci organizasyonunda görevliydim. O dönemlerde, bu organizasyona karşı duran ve milliyetçi olduğunu söyleyen bir sürü insan tanımıştım. Kimisi, bu eleştirileri yaparken, bir yandan da yabancı sermayeye hizmet ederlerdi. Kimi patronlar, bu dernekten mezun insanları ekiplerine neşeyle katar; ama yine de milliyetçi söylemlere bürünürlerdi. Zaten bir insanın milliyetçi olması da, bir hayalden ibarettir ya neyse... Bir bakıyordunuz, Avrupa Birliği'ni, bir Hristiyan Kulübü olmakla eleştiren iş adamları, birkaç yıl sonra bu birliğin fonundan para yardımı alıp projelerinde kullanıyordu. Aslında bunu faydacılıkla açıkladıklarından eminim; ama bu tür yaklaşımlar, ilkeli yaşamaya ters davranışlardı benim için. İlkeli yaşamaksa, bu ülkede intihar anlamına geliyordu...

O sabah, Ankara'da bir toplantıya katılacaktım. Toplantının konusu, Bursa'da yapılacak olan bir uluslararası kongreydi. Ben de derneğin kendi yerel Eskişehir şubesini temsil etmek amaçlı katılacaktım bu toplantıya. Yurt dışından da ekip üyelerimiz olacaktı. Kongrenin amacı, kültürlerin birbirlerini tanımaları ve böylece barış ve sevgi dolu bir dünyanın adımlarının atılmasıydı. Ben hep tersini düşünüyordum: Sevgi ya da barış, insanların yüreğinde yoksa eğer; ne bir kongrede, ne de bir toplantıda, ne de dünyada mümkün olup ortaya çıkamazdı. Fakat bizler, yani hayalciler, sağlıklı düşünürken, herkes işlerini yürütür, kongrelerini yapar, savaşları başlatırdı zaten. Bu noktada bir hayalcinin, hayatta kalmak için uygulayabileceği tek yöntem, anlaşılacak gibi bir beklentiden uzak durması ve gözlemlemesiydi. Belki de yapılacak en akıllıca eylem, bir süre para biriktirmek ve hayallere kapı açan ülkelere sığınma talebinde bulunmaktı.

Ben de her zavallı genç gibi, üniversite eğitimi almak üzere başka bir şehre gidene kadar cahil kaldığım için, dünya hakkında hiçbir öngörüye sahip değildim. Milliyetçiliğin, dinlerin, zihnimde gereksiz yer etmiş bağları arasında, şaşırılmış bir halde etrafa bakınıp, neler döndüğünü anlamaya çalışıyordum.

Sabah tam altıda uyanmak için saatimi kurmuştum. Kalktığımda, Eskişehir'in ayazı beni bekliyordu, koşar adımlarla kampüsten çıkarak otobüs durağına gittim. Neyse ki çok beklemeden otogara giden belediye otobüsüne binebildim. Eskişehir-Ankara arası otobüs yolculuğumuz sakın geçti. Zaten topu topu kendi şubemizden üç kişiydik. Ben uyumamıştım, yolculuk boyunca hayal kurmaya devam ediyordum, arkadaşlarım sabahın erken saatlerinin verdiği mahmurlukla yolculuğu şekerleme yaparak geçirdiler. Bunu yaparken yanlarında mutlaka bir uyku yastığı getirirlerdi; çünkü onlar güçlüydüler. Biz hayalciler, onların gözünde zayıftık; yastık bile kullanmadan, hayal ede ede tüm yolculuk boyunca mücadelemize devam ederdik. Hayal kurma mücadelemize...

*

AŞTİ'den indikten sonra, derneğin Ankara şubesine gidebilmek için bir taksi tuttuk. Takside, güçlü gerçekçiler, gözlerini bana kocaman açtılar; çünkü Ankara taksicilerinin, yol bilmeyen insanları dolaştırmakla ve kazıklamakla ünlü olduklarını bilmiyordum. Dedim ya, biz hayalciler sadece erdemi hayal ederdik, güzelliği hayal ederdik; yaşamdaki tüm üçkâğıtçılıklar konusunda tecrübeli ve bilgili olmak, bizim için çok anlam ifade etmezdi. Biz daha çok, âşık olmak konusunda tecrübe edinmek isterdik; etrafta bir güzellik varsa, onu yaşam tecrübemize katmadan kaçırmayalım diye etrafı kollardık, gözlerimiz hep açıktı; ama üçkâğıtçılığa değil; yaşama ve onun güzelliklerine açıktı.

Bu derneğe katılmamın, en derinlerdeki asıl nedeni, gelecek korkusuydu. Her ne kadar korku kültürünü eleştirsem de, kendim de bir fanusun içinde yaşamıyor olduğumdan, o korku benim de hücrelerimde dolaşıyordu. Anadolu Üniversitesi'nin İngilizce İktisat bölümünü yazmıştım; bunun nedeni, ülkede o zamanlarda İngilizce dilinde ekonomi eğitimi vermeye başlayan az sayıdaki bölümden birisi olmasıydı. Başka bir neden de, sosyalliğime güveniyor olmamdı. Diğer yandan; üniversite seçme sınavına hazırlandığım, lisenin son senelerinde, bu sosyallikten eser kalmamıştı. İnsan haklarına aykırı diyebileceğim bir sürecin içerisinde yıllarca mücadele vermiştim; sadece ben değil, yüz binlerce öğrenci, kendimizi unutup, tamamen bu sınava odaklanmıştık. Kimimiz sanatçı olabilirdi belki; ama ailelerin önümüze koyduğu iki seçenek arasında, sanata yer yoktu; doktorluk ve mühendislik seçenekleri vardı sadece.

Bu bölümlerden bir tanesini, sayısal alanda lise eğitimi alıp da kazanamamışsanız, size zaten hayatını mahvetmiş gözüyle bakılırdı. Çok isterdim ki, bir üniversite kampüsünde belki hiçbir zaman bulunmamış, belki de en son böyle bir eğitim ortamına yirmi yıl önce adım atmış bu aileler, hiçbir fikirlerinin olmadığı bu konularda sussaydılar... Ama aileler, darbeler sonrası, bilinçli bir şekilde bizleri öğrenmekten alıkoymalarından ötürü olacak, bizlerin kendi geleceğimiz konusunda doğru kararlar veremeyeceğimiz konusunda da ayrıca bilinçli görünüyordular.

Yüreğimden geçen, aslında bir tiyatro oyuncusu olmaktı. Fakat bunu en yakın dostlarımla bile paylaşma gereği duymuyordum. Bu istek ya da hayal, yalnızca bir sinema salonunda bir filmi izleyip, o film bittikten sonra evinize, gerçek hayata geri dönmeniz gibi bir durumdu içimde. Aklımın ucundan bile geçmiyordu bu hayal konusunda gerçekçi bir adım atmak... O bir hayaldi sadece, gerçek dünyayla bir ilişkisi olamazdı.

Aslında ekonomi bölümü de, ailelerin önümüze serdiği kısa listenin içerisinde değildi. Çünkü 2000 yılının başlarında, işletme ya da ekonomi bölümleri, bugün olduğu kadar gözde bölümler değillerdi. Birisi, işletme okuyacağım dediğinde ona “Simitçi mi olacaksın?”, diye sorulurdu. Ülkeye, 2001-2 yıllarıyla birlikte inanılmaz bir hızla giren; kişisel gelişim, yönetim danışmanlığı, girişimcilik, etkili pazarlama teknikleri, liderlik konuları ve kavramlarıyla ilk tanışanlardan birisi olarak, artık Eskişehir’de Anadolu Üniversitesi’nde üniversite yıllarımı geçirecektim. Bana bunun bir artısı, bu anlamdaki yeni kültürü kazanan ilk bireylerden birisi olacak olmamdı, diğer bir zararı da; eve döndüğünüzde bu konuları paylaşacağınız kişiler bulmanın zorluğuydu. Eğitim sistemindeki uzmanlaşma anlayışı, her ne kadar bütünde büyük kazançlar sağlıyor olsa da, insanlar arasındaki yabancılaşma gerilimini iyiden iyiye arttırıyordu.

Bir mühendislik bölümü öğrencisi, bir işletme öğrencisinin ne yaptığından habersizdi. Bir diş hekimliği öğrencisi, bir iktisat öğrencisinin dünyasından çok uzaktı. Liseyi birlikte bitirdiğiniz en yakın dostlarınızla bile yabancılaşıyordunuz. Diğer bir yabancılaşma da, piyasanın gerçekleriyle, okulda verilen teorilerin birbirlerine uyumsuzluğuydu. Örneğin, dönemin Cumhurbaşkanı Ahmet Necdet Sezer, anayasayı Başbakan Bülent Ecevit’e fırlattığında, ekonominin neden kötüye gittiğini hiçbir hocamız bizlere anlatmıyordu, arkadaşlarım da haklı olarak, bir ekonomi öğrencisi olduğum için, aynı soruyu bana yöneltiyorlardı ve cevapsız kalıyordum. Budizmden, insanın bir tanrı olup olamayacağı gibi konulardan rahatlıkla konuşan biz gençler, bu konuya bir türlü akıl erdiremiyorduk.

*

Tiyatrocu olmaktan vazgeçtiğim o akşam, hazırlık yılı okuyacağım Eskişehir'deki ilk senemde, kampüsün içerisinde bulunan, kütüphanenin arkasındaki konservatuar binasının önünde, ağlayıp birkaç bira içtiğim bir akşamdı. Klasik müziğin eşliğinde, ruhumu öldürdüğümün hiç de farkında değildim bu kararı almakla. Yakınlarımla, ailemin, hatta dostlarımla beklentilerini boşa çıkartamazdım diye düşünürdüm o zamanlar. Gelecek seçimlerinin bizlere ya da yeteneklerimize uygun olmaması, yüzleşmemiz gereken, hayatın gerçeklerinden sadece birisiymiş gibi düşünmüştüm. Artık yolumu çoktan belirlemiştim. Bir iktisatçı, bir ekonomist olacaktım artık. Bunun geri dönüşü yoktu...

Sosyal bir genç olmanın bana kazandırabileceklerini kullanmalıydım. Bu yüzden ilk işim, kampüsteki öğrenci kulüplerini, etkinlikleri araştırmak olmuştur. Bana en ideal gelen de, çok uluslu bir öğrenci organizasyonu olan AIESEC¹'e katılmak olmuştur. Hem size yurt dışında staj imkânı sağlıyordu, hem tamamen öğrenciler tarafından yönetilen, çok uluslu bir şirketti, hem de birçok başka ülkelerden öğrencilerle muhatap olarak yabancı dilinizi geliştirebilirdiniz. Bunlarla da sınırlı değildi. Kendinize ait bir çevre edinmiş oluyordunuz, bilgisayar bilgisi, o yıllarda şimdiki kadar yaygın değildi ve bu konuda da tecrübe edinebilirdiniz. Hatta siz de yurt dışında, ücret de alabileceğiniz bir staj gerçekleştirebilirdiniz. Katılacağınız etkinliklerde, iş yönetim dünyasının birçok ismiyle tanışma şansınız olabilirdi. Hatta Amerika'nın ve birçok Batılı ülkenin önemli liderleri de bu dernekten emekli olmuş eski üyeler, başkanlardı. Dernek bu şekilde pazarlanıyordu.

[1] AIESEC (Fransızca: Türkçe açılımı "Uluslararası Ticari Bilimler Ekonomi Öğrenciler Birliği" olan bir öğrenci topluluğudur. II. Dünya Savaşından sonra dünya barışına katkıda bulunmak amacıyla Avrupalı öğrenciler tarafından 1948 yılında kurulan gençlerin kendi potansiyellerini keşfedebilecekleri ve geliştirebilecekleri uluslararası bir platformdur. Üyelerine hem gelişim hem de yurt dışı staj fırsatı sağlayan bu kurum dünyanın en büyük öğrenci organizasyonudur. AIESEC Türkiye ise AIESEC Dünyasında en iyi ve en köklü ülkelerden biri olarak faaliyetlerini devam ettirmektedir. Türkiye'de darbe zamanlarında bile kapatılmayan 2 kurumdan biri olmuştur (1. Kızılay 2. AIESEC) 2009 yılı itibarıyla dünyanın 110 ülkesinde 1100'den fazla kampüste faaliyet göstermekte ve yaklaşık 35.000 üyesi bulunmaktadır. Türkiye'de 1956 yılında faaliyete geçmiş, 11 şehirde (Adana, Ankara, Antalya, Bursa, Denizli, Eskişehir, Gaziantep, İstanbul, İzmir, Kayseri, Kocaeli) ve K.K.T.C' de faaliyet göstermektedir.

Bu derneği, geleceksiz kalmamak, okulu bitirdiğimde işsiz kalmamak üzere iyice benimsemiştim, bana hem çevre hem de tecrübe katacaktı. Hatta ülkenin en tepe firmalarında ya da yurt dışındaki küresel şirketlerde, bu dernekte uzun yıllar çalıştığımı belirterek, iyi imkânlarda bir iş de bulabilirdim. Benim derneğe girdiğim yıllardaki şube başkanımız, yıllar sonra İngiltere'de, General Electric'de bir yönetim pozisyonuna dâhil oldu. Zaten bu dernekten emekli olanlar, gerçekten de iş dünyasının tepe yönetimlerine gelebiliyor ve kendi aralarında bir güç halkası, bir bağ oluşturuyorlardı. Sonradan öğrendim ki, benzer bir çokuluslu organizasyon JCI² da, biz

AIESEC'deki öğrencilerin organizasyonuna benzeyen; ama bu kez üyelerinin öğrencilerden değil, genç işadamlarından oluştuğu bir yapıydı.

[2] JCI: Junior Chamber International; politik olmayan ve hiçbir mezhebe bağlı olmayan dünyanın en büyük gençlik organizasyonlarından biridir. Üyelerinin 18-40 yaş aralığında gençlerden oluştuğu, amacının dünyada pozitif değişim yaratmak olduğu çok uluslu bir kurumdur. Hiçbir dini aktiviteyi desteklemez ya da herhangi bir dini gruba bağlı değildir.

Her iki dernek yapısının da yaklaşık 110 kadar ülkede şubeleri bulunmaktaydı. Bu insanlar, ya da iş adamları demek daha doğru olur, bu derneklere üyelikleriyle, kendilerine, apayrı bir dünya yaratmışlardı. Her hafta en az birkaç etkinlik düzenler, birlikte belki bir operaya giderler veya genel toplantılar gerçekleştirirlerdi. Normal bir devlet memuru ya da öğretmen, dünyanın nasıl döndüğünden bihaberken, bu insanlar için eminim ki diğerleri, firmalarının çarklarını döndüren birer makineden, hatta birer hammaddeden ibarettiler. Jargonları, kültürleri, dünyaya kendi küresel anlayışları merkezinden bakışları, onları tamamen kendilerine yarattıkları ayrı bir küresel iş dünyasında yaşıtıyordu. Sahip oldukları değerler, kendi ülkelerinin, kültürlerinin birer motifi değil, belki de her yıl düzenledikleri ulusal ve küresel kongreler eşliğinde aldıkları kararlar doğrultusunda yaydıkları kendi değerlerinden ibaretti. Türkiye'deki üyeler, milliyetçi değildiler, en fazla, kendilerini öyle gösterirlerdi. Yıllar sonra, gözüm biraz daha açıldığında, bu derneklerden daha farklı, üyeleri yalnızca üst tabaka insanlardan oluşan farklı din gruplarıyla bile tanışmıştım.

Bizim derneğin söylemlerinde, kuruluş amacı da belirtiliyordu tabi ki. Bu amaç, kültürlerin birbirini tanıması, birbirine daha az yabancı olması ve bu şekilde dünya savaşlarının önüne geçilmesi olarak sunuluyordu.

Tüm bu söylemlere ben de ilk başta inanmıştım. Zamanla, gerçeğin çok daha farklı olduğunu gördüm. Hiçbir şey görüldüğü gibi değildi.

Dernekte, sizleri ilk önce aday üye yapıyorlardı. Kendine has küresel kurum kültürünün yanında, belli bir ego kültürüne de sahipti insanlar. Yalnızca, egosu yüksek, bencil ya da akli yalnızca para işlerine çalışan karakterler yönetim kademelerine yükselebiliyordu. Bu sistem, öyle mükemmel kurulmuştu ki, dünyanın her yerinde aynıydı. Teknoloji ve yenilik anlamında da gerçekten önde gidiyorlardı. Çünkü her yıl birkaç kez yapılan ulusal ya da küresel kongrelerde, iş dünyasının en yeni eğilimleri herkesle paylaşılıyordu. O yıllarda, internet üzerinde alışverişin bir hayal olduğu zamanlarda, bizler tüm işlerimizi, stajyer ve firma eşleştirmelerini internet üzerinden yürütüyorduk.

Dünya kültürlerini tanımak ve onları birbirlerine dost kılmak konusunda yanılıyorlardı; bu derneğin, dünya kültürlerinin hepsinin tamamen dışında, sadece kendilerine ait bir kültürü vardı. Dünyaya yaydıkları da bu kültürdü. Yapılan etkinlikler kültür üzerine değildi hiçbir zaman, daima para kazanmak üzerinedi. Bu dernekte birkaç yıl geçiren ve derneğin kültürüyle yoğrulup daha sonra hırslı bir birey haline gelen birçok iyi kalpli insan tanıdım. Hepsi de derneğin o belirli sisteminin çarklarından geçtikten sonra, beyni yıkanmış gibi tek tipleşiyordu. Bunu yapmalarının nedeni, iyi bir geleceğe sahip olacakları beklentisiydi ve kendilerinden olmayana da küçümser gözlerle bakarlardı. Hatta dernekte tam 8 ay geçirmiş, öğrenci harçlığımdan da finansın kötü durumda olduğu zamanlarda maddi katkı sağlamış olmama rağmen, artık derneği bırakmak istediğimi söylediğimde ve bıraktığımda, daha önce hiç tanışmamışız gibi dışlanmıştım. Dostlarımı ziyaret etme amaçlı, derneğe uğradığım bir gün, açık bir şekilde kovulmuştum bile. Bu anlayış hiç de, bizim Anadolu kültürümüze benzemiyordu.

Yönetim kademelerinde yükselmediğiniz sürece sizden bilgi saklanırdı. Örneğin, yönetim kuruluna aday olmuşsanız ve bir mülakata girmişseniz; bu mülakatta sorulan soruların hangi amaçlarla, hangi taktiklerle sorulduğunu, size ancak seçilmişseniz söylerlerdi. Mülakat sonucunda başarısız olanlar, bu tür sırlara sadece kademeleri yükseldiğinde erişebiliyorlardı. Benim o kadar yükselme fırsatım olmadı ama eminim ki; başkanlığa, ulusal başkanlığa, ya da dünya genel merkez şubesindeki bir kademeye ya da dünya başkanlığına yükseldiğiniz geçişlerde, önünüze bambaşka kapılar açılıyordu ve daha alttaki kademeler; o dünyadan habersiz, birbirleriyle yarışmanın ve öne geçmenin telaşı içerisindeydiler.

Pelin, bizim fakültede işletme okuyordu. Yüzü daima gülen, iyi biri olduğunu birkaç dakika içerisinde anlayabileceğiniz, sade mizaçlı bir kadındı. Derneğe ilk girdiği yıllarda oldukça çekingendi, hep geri planda durmayı seçmişti. Dernek içindeki bazı olumsuz ilişkiler yüzünden, yönetimde ve üyelere kan kaybı olunca, ona da işler düşmeye başlamış ve zamanla yönetim kademesine de yükselerek, dış ilişkiler koordinatörü olmuştu. O, yönetim kuruluna yükseldiği sıralarda ben derneği çoktan bırakmış, yazarlığa yönelmiştim. Uzun bir aradan sonra kantinde onu gördüğüm zaman, bana selam vermediğini fark ettim. Derneğin, insanları nasıl değiştirdiğini, nasıl tek tipleştirdiğini biliyordum; ama özellikle de onun bu kadar değişmiş olması, beni çok şaşırtmıştı.

Aynı şekilde, derneğin aday üyelik sürecini yaşadığım ilk günlerde, finans koordinatörümüz Veli, en sevdiğim üyelere dendi. O da, zamanla başkanlığa kadar yükselmişti. Benim derneği bırakmamla onun başkan olduğu zamanlar birbirine denk

düşen dönemlerdi ve ondaki inanılmaz değişim de, derneği bırakmam konusunda beni oldukça cesaretlendirmişti. Değişmezseniz ve onların istediği doğrultuda değişmezseniz, zaten çok fazla yükselme şansınız olmazdı. Ben de değişiyordum; ama gördüklerimin ışığında, derneğin bana hiçbir şey katmadığını, tam aksine, benim onlara bir şeyler katmak konusunda daha verimli olduğumu görmüştüm. Bunu da başaramıyordum; çünkü dediğim gibi, kültür yerel değil çok ulusluymuş ve sizdeki olumlu ya da olumsuz noktaların pek bir önemi yoktu. Değerler; tepeden tabana bir şekilde aşılanıyordu; tabandan tepeye yaratılabilecek bir değişim mümkün değildi. Hiyerarşi, buna asla izin vermezdi. En fazla, izin veriyormuş gibi gösterirdi kendisini o kadar...

Yine de orada harcadığım zamanlar konusunda pişman değilim, hiç olmazsa hata yaparak gözlerimi biraz olsun açabilmişim. Yaşadığım dünyanın nasıl bir yer olduğu konusunda tecrübe edinmişim. Tam da aynı dönemlerde medyada, dünyanın; sivil toplum kuruluşlarının örümcek ağıyla nasıl örülü olduğu ve yönetildiği üzerine yaygın bir düşünce hâkimdi ve bu konuda kitaplar basılıyordu. Benzer bir kitabı ben de almış, çatı katı evime taşındığım ilk gün, taksinin üzerinde unutmuştum. Bagajı kapatıp, taksiciye selam verdiğimde, kitabı arabanın yan kapısından, taksinin üzerine koymuş olduğum, yol yorgunluğum nedeniyle aklımdan çıkıvermişti.

Birçok etkinliğe katılmış, iş dünyasının önde gelen bu yeni kavramları üzerine bilgi edinmişim. Ara sıra, dernek vasıtasıyla, önemli isimlerin de bu etkinliklere çağrıldığı oluyordu. Bu isimlerden birisi de Mithat Bereket'ti. Bu buluşma, en değerlilerinden biri ve verimli olmuştu benim için. Bize, Fikret Kızılok ile birlikte derledikleri "Bir Devrimcinin Güncesi" adlı belgesi izlettirmişti ve çok etkilenmişim.

Derneğin ulusal kongreleri vesileyle, başka şehirlere gidiyor; İstanbul'u, İzmir'i, Bursa'yı tecrübe ediyordum. İş dünyasının en tepe yöneticileri de bu kongrelere katılıyor, bizlere eğitimler veriyor ve çağın aktığı yönde izlenimlerini paylaşıyorlardı. Hindistan'ın o meşhur gurularından biri bile vardı bu konuklar arasında. Bu gurunun sadece yüzündeki tebessüm bile sizi motive etmeye yeterliydi. Kişisel gelişim furyası da bu dönemlerde revaçta olduğu için, bu tür motivasyon teknikleri sunan eğitimciler görmek de doğaldı.

Dernekte geçirdiğim 8 aylık aday üyeliğin sonunda, çok önemli bir ulusal kongreye katılmam için Veli başkan tarafından ısrar ediliyordu, yoksa üyeliğe yükseltemeyecektim. Annem o günlerde böbrek ameliyatı olmuştu ve onu görmek için evime, Samsun'a dönmem gerekiyordu. Bir akşam, başkan benimle baş başa bir konuşma yaptı ve şöyle söyledi: "Bu kongre çok önemli..." Kongre ne kadar önemli olursa olsun, annemden daha önemli değildi ve o konuşmadan sonra derneği

tamamen resmi olarak bırakmıştım. Birkaç gün sonra da açıkça kovulunca, yollarımız artık tamamen ayrılmıştı...

Orayı bıraktıktan sonra bir tür boşluğa düşmüştüm. Derneğin sunduğu hizmetle birlikte Eskişehir'e staj yapmaya gelen Çek Cumhuriyeti'nden arkadaşım İva ile birlikte zaman geçirmeye başlamıştım. O da benim gibi düşünmeyi seven bir yapıya sahipti. Bir Avrupalı ile aynı evde kaldığınızda dikkatinizi iki şey fazlasıyla çekiyor. Birisi, sofrada çok az ekmek yiyor olmaları, diğeri de öğrenmeye açık olmalarıydı. İva, her akşam, basit bir defterin içerisine o gün öğrendiği Türkçe kelimeleri yazar ve üzerine çalışırdı. Bizler onunla birlikte yaşamakla beraber, İngilizcemizi bir hayli ilerletebilmiş olsak da, onun Türkçe öğrenmek konusunda kat ettiği yol, bizim İngilizce üzerine kat ettiğimizin üzerindeydi. Benim de düşünmeye yatkın bir yapım olduğu için, şehirde en iyi benimle anlaşıyordu. Ben de durumdan pek şikâyetçi değildim çünkü onun gibi arkadaşlara en azından Eskişehir'de ben de sahip değildim. Tenis oynamayı sever ve sabahları meditasyon yapardı. Her sabah birlikte koşar, yarışırdık.

Geçirdiğimiz onca hoş vakitten sonra, 3 aylık stajını tamamladığında, gözlerimiz yaşlı bir şekilde O'nu otogarda, İstanbul'a, uçağına binmesi için yolcu ettik. Ebru'nun moralimi bozduğu başka bir akşam, bana gitarıyla çalıp söylediği; John Lennon'dan "Let It Be" adlı parça halen bugün gibi zihnimde canlı ve onun canlı, mavi gözlerini halen görebiliyorum...

Derneğin çalışmalarıyla şehre gelen bu stajyerler arasında tanıştığım başka bir kadın da Leonelle'ydi. Pek fazla arkadaşım olmuyordu; olsa da hep kısa süreli ilişkilerdi bunlar. Arkadaşlarım hep bayanlardan oluşuyordu; çünkü erkeklerle pek de iyi anlaşılamıyordum. Futbola ilgim yoktu. İnsanlar barlarda futbol izler, bense durup onları izlerdim. O sürekli kullanılan "A.K." argo sözcüğünü de kullanamazdım. Erkekler için çok sıkıcı bir tiptim denebilir.

Leonelle, tam katı bir Hristiyan'dı. Bekâreti çok önemserdi. O bana İngilizce öğretir ben de ona eğlenceli vakit geçirmesi konusunda yardımcı olurum. O da beni sevmiştii ve yanımda mutlu hissediyordu. Ondaki cinsel anlamda bir ilişki beklemiyor olmam, onu benimleyken rahat hissettiriyordu belki de...

Bir akşam, adalar boyunca yürüdük ve biraz; Porsuk Çayı'nın, ışıklar altındaki manzarasını izlemek üzere kenardaki banklardan birisine oturduk. Hava oldukça güzeldi, okulun ilk açıldığı dönemlere denk gelen sonbaharı yaşıyorduk. Bunaltıcı bir sıcaklık yoktu ve her öğrencinin dinlenmiş ruhlarıyla birlikte, yepyeni bir yıla başlayacaklarının heyecanı sanki her yana dağılmıştı. Bu Porsuk çayının köprü

altlarında bile anılarım vardı. Kimi zaman, o köprülerin altına tırmanır, insanları gözlemler ve bana nasıl da bir deliymişim gibi baktıklarında gülerdim.

Leonelle ile mutluluk üzerine konuşuyorduk. Ona “Başkaları mutsuzken, mutlu olamam.”, dediğimde, bunu çok saçma bulmuştu. Bense, dinlerine kör bir şekilde bağlı olan düşünmeyen insanların; bencil oldukları üzerine tekrar başka bir kanıt daha elde etmiştim. Benim gözümde din, insanlara günah işleme özgürlüğü veriyordu, çünkü tanrı onları affediyordu. Ateist ama erdemli bir insanın, onu affedecek bir tanrısı yoktu; Tanrı, ceza, ödül gibi kavramlarla karakterini ya da eylemlerini şekillendirmiyor olduğu için, bir kötülük yaptığı zaman kendi içinde hissedeceği vicdan azabı ya da zihin azabı, ona engel oluyordu ve kendini kandırmasına hiçbir açık kapı aralamıyordu...

*

4.

ANADOLU'NUN SESSİZ ÇIĞLIKLARI VE BİLİNER KAHRAMANLARI

Babam, katıldığım seminerlerde anlatılan liderlere hiç benzemiyordu. İş dünyasının kalıpları içinde kirlenmiş bir ruhu da asla olmadı. O hep, sade bir hayat yaşadı: futbol yok, eğlence yok, kahve ya da kumar yok, alkol yok; varsa yoksa işi ve evi, bir de çocukları tabi...

Anadolu sessizdir, o kadar sessizdir ki, bu bana eski hikâyelerde daima adı geçen, o mağaraya kapanan bilge adamları hatırlatır. Bu eski hikâyelerde bilge adamlar bilgeliğe eriştiklerinde, mutluluktan coşmuyor olsalar gerek ki; bir şehrin merkezine, bir kasabanın hanına kurulup mutluluktan çığlıklar atmıyor; bunun yerine yalnız kalmayı tercih edip inzivaya çekiliyorlardı. İşte Anadolu da, İstanbul'dan neredeyse tamamen kopmuş, kendi bakir kültürüne el değdirmemiş, kendi inzivasına çekilmiş, öyle yaşamak zorunda bırakılmış, yalnız bir cevherdir. Bu cevherin içerisinde, kendini henüz kaybetmemiş bir insanlık vardır ki, insanlar birbirlerine selam vermeden geçmezler. Bu cevherin içerisinde, Karl Marks'ın teorilerine, birer köylü oldukları için giremedikleri halde, gönüllere girmekte usta bilgiler vardır. Köylerin mağaralarında değillerdir belki; ama o kadar çok yalnızlık kokar ki bu köyler, inziva için ayriyeten bir mekân buluşturmanıza gerek de yoktur zaten.

Bir gün, Anadolu'nun Samsun'daki herhangi bir köyüne giderseniz; sadece bir saatlik bir zaman dilimi içerisinde bile; bir leyrek, bir kirpi, bağımsızca ormanda koşuşan bir köpek görebilir, çağıldayan su sesleri içerisinde kendinizi yeniden sorgulamaya başlayabilirsiniz. Köylerde; imgeler yoktur, ünlü yıldızlar yoktur, kirli bir medya yoktur. Çünkü yanlı olan hiçbir şey yoktur doğada, doğa daima kendi yanını seçer, bu anlamda; eşitlikçi bir vahşidir o. Tepelerdeki köylerde yaz akşamları buz gibi geçer, yine de köyün çocukları düğün yerlerinde, üzerlerinde yalnızca bir tişörtle, soğuğa

aldırmadan yalınayak koşuşurlar etrafta. Yüzlerinde tam sıcak, yarı kırmızı tatlı bir gülümseme vardır; onlara baktığınızda ısıtırlar sizi; hem şehir yaşamıyla kirlenmemişlerdir; hem de çocukluğun verdiği hayalleri, saflığı sadece hatırlatmakla kalmıyorlar, bunları canlı canlı yaşıyorlardır da.

Babam askerden döndükten sonra birkaç yıl içerisinde babasını kaybetmiş. Durup durup amcasının dişlerinin askerde nasıl döküldüğünden bahseder. Amcasının birliği, askerde sancak çaldırması. Hepsine ceza olarak sıcak çorba içirmişler ve amcasının dişleri de işte bu yüzden dökülmüş. Eminim dişleri dökülen tek adam değildi orada. Askerlik bana daima, insanoğlunun karakterini yansıtan bir örnek gibi gelir; paradokslar içerir kendi içerisinde; doğa da böyledir biraz. Onurlu adamlar oradadırlar, fedakârlıklar oradadır; bir silah arkadaşın olur, belki hayatını kurtarır; ama büyük erdemlerle çelişen bir nokta var ki; o da bu kadar erdemli insanların düşman belirledikleri insanları öldürmek için bu yola baş koymuş olmalarıdır. Bir tarafta erdem, diğer yanda insan canına kıymak... Bir insana: “Hazır ol!”, diye emir verildiğinde buna uyması, rahat olması söylendiğinde rahatlaması, hiç de insanın onuruna yakışmıyor. Yine de dünya o kadar kötülükle dolu ki; hepimiz yine aynı noktada birleşiyoruz: Hak edildikleri gibi yönetilen kuzular gibiyiz.

İşte babam da, Anadolu’nun bu bilinen kahramanlarından bir tanesidir. Bilinen diyorum; çünkü onun bir kahraman olduğunu ben dâhil tüm yakın çevresi biliyor. Bir Süpermen değil belki; çünkü o bir Türk evladı. Dinlere, milletlere inanmasam da; gerçek bu... Kimse kendisini, içinde büyüdüğü kültürden etkilenmekten, ne kadar aydınlanmış olursa olsun kurtaramaz. Her Alman aydını, biraz olsun Alman’dır. Her Türk aydını, biraz olsun Türk’tür. Hatta Beyoğlu’nda büyümüş her İtalyan aydını bile, biraz İtalyan, biraz da Türk’tür. O yüzden kimse kendi kimliğini boşu boşuna inkâr etmemeli; evrensel değerler nasıl olsa biraz evrenseldir...

Babam dedemi kaybedince; bir ablası, üç kız kardeşi ve bir de küçük erkek kardeşi ve anasıyla baş başa kalıvermiş. Köyde yetişen ve para getiren tek ürün tütünmüş. Bir ara IMF’nin verdiği; adına sadaka denebilecek her dönüm başına verilen yardımlar yüzünden, tütün yetiştiriciliği kalktı köyümüzden. Babamın gençliği zamanında, köydeki her insanın geçim kaynağı buymuş. Zaten Samsun’da başlıca gelir getiren ürünlerden biridir; bu ilde üç tane TEKEL fabrikası da vardı öncelerinde. Şimdi fabrikalar kapatıldı, köyler kapatıldı, köylüler de öyle... İçlerine, mağaralarına kapanan bilgiler oldular. Kimisi hiçbir şey bilmez; kendinden başka...

Evleri yalnızca iki odadan ibaretmiş; bir üçüncü odayı da ahır yapmışlar. Ahırdan açılan kapı, küçük bir salona açılıyor. Mutfağın içerisinde bir ocak var, taş duvarlar o kadar kalın ki; neredeyse yarım metreyi buluyor. Hepsi aynı odada birlikte

yatıyorlarmış. Köyde traktör de yokmuş zamanında. Babam, bir kahraman olarak, köye traktörü ilk getirenlerden olmuş; o zamanlarda nasıl olmuşsa, yaklaşık 70'li yıllar oluyor; tarım ve köy kooperatifi, ucuz Üniversal 445 traktörleri getirtmiş Romanya'dan. Kıpırmızı bir traktördür, eskimek bilmez. Halen daha bizim köyde kullanılmaya devam ediliyor. Tarım durma noktasına gelmiş olsa da, odun taşımacılığı veya hayvanlar için gerekli olan otların taşınması için ya da gübre taşımacılığında kullanılmakta.

Küçüklüğümde bu traktörü sürerken ön tekerleklerine bakmayı çok severdim; sürenler bilirler, traktörlerin ön tekerlekleri, dümdüz bir çizgi halinde lastik izlerine sahiptirler, yolda her ne varsa önlerine katarlar, birer çamurlukları yoktur; en azından eski traktörlerde böyledir diyebiliriz; tam da çocukların oyuncak traktörlerindeki tekerleklerle benzerler. Elinize alıp, kurcalayabilecekmişsiniz gibi gelir size. Yol üzerinde ilerlerken ister istemez; büyük baş veya küçükbaş hayvanların, eşeklerin, katırların, atların dışkılarını çiğnersiniz; traktörün ön tekerleği bu dışkıları denkle geldiği zaman, kurumuş olanlarını havaya fırlatır. Eminim bu fırlatma işinden yol kenarında yürürken nasibini almış bir sürü insan vardır.

Tütünden gelen parayla, babamlar bir mucize eseri, evin üzerine bir kat çıkmışlar ve biraz olsun insanca yaşamaya başlayabilmişler. Bu gelir de o kadar azmış ki, bir kilo portakal alıp da yiyemiyorlarmış bile. Bir kilo portakal da yedi kişilik haneye nasıl yetsin; hele bir de babam evlenmiş, ailedeki birey sayısı sekize yükselmişse...

Bu kahraman ne yapmış ne etmiş, kendisini de, eşini de devlet kurumunda bir işe kayıt ettirebilmiş; kardeşlerini evlendirebilmiş; elinden geldiğince hepsine kol kanat gerebilmiş; bir aile reisi olarak üzerinde düşen görevini yerine getirebilmiş. Anadolu'nun okumamış insanlarına zaman zaman kızdığım da hep babamı düşünürüm, sonra da devleti. Babam, evin reisi olarak, eminim okumuş olsaydı, o gün başardıklarını bugün başaramamış olacaktı. Kardeşlerini yalnız bırakmak zorunda kalacaktı belki...

Devlete de şu yüzden kızarım: Neden cahil bırakırsın sen kendi halkını? Belki de, babam şehre gidip okuyamadı; ama şehir ya da devlet, köy enstitülerini kapatmayıp da babama ve ailesine ulaşmış olsaydı; bugün hepsi çok daha iyi yerlerde, iyi şartlarda yaşıyor olacaktı, çocukları da öyle ve onların çocukları da... İyi yaşam, bana göre asla para kazanmakla ilgili olmamıştır; iyi yaşam için iyi bir zihin yeterlidir. Beden nasıl ki tüketiyorsa, zihin de öyledir, tüketir. Yaşamı sadece ciğerlerimizle değil, zihnimizle de soluruz. Bu yüzden; duygulanırız, şiir okuruz, coşarız, kitap okuruz, eğitim alırız. Bir denizin sesine kendi sessizliğimizi harman ederken, zihnimizle yaşarız hayatı. Bir

şaraba dudaklarımızı değdirirken, tadını damaklarımızda hissederken; geçmişi ya da geleceği hayal ederken; bu işten zihnimizin kalitesi oranında keyif alırız.

Evlendiklerinde, doğal olarak annem de, babamların ev dedikleri taş yapıya yerleşmiş. Hiç unutmam, düzgün bir tuvaletleri olmadığı için, kışın ayazında, her taraf karlarla örtölüyken bile, evden elli metre kadar aşağıdaki tuvalete kadar gitmek zorunda kalırlarmış, gece ya da gündüz olsun... Tuvalete giden yol da engebesiz değilmiş. Hani şu olimpiyatlarda engellerden atlayan koşucular vardır ya; işte o misalmiş. Bizim köyde, kurutulmak üzere serilmiş tütünlerin, yağmur yağdığı zamanlarda ıslanmamaları için içeriye alındıkları haranlar vardı. Bu haranların önünde iki sıra halinde bir düzlük boyunca; yere yine odunlarla tutturulmuş, ağaçtan şeritler ilerler; bu şeritli yola biz, haran yolluğu derdik. İşte tuvalete ulaşabilmek için, o haran yolluklarından atlıyorlarmış.

Yolluğun şeritlerinin boyları, çakılı olduğu engebeye göre değişir, bazen bir karış kadardır, biraz ilerisine gittiğinizde boyu yarım metreyi bulabilir. Bir altından eğilip, bir üstünden atlayarak, tuvalete ulaşırlarmış. Eski insanların ne kadar zorluk çekmiş olduklarının edebiyatının yapılmasını hiç sevmem; ama onlar da, bizler bugün nasıl zor süreçlerden geçiyorsak, bizler gibi sıkıntılar çekmişler. İnsanoğlu bu dünyaya, dert çekmek için gönderilmiş gibi değil midir zaten...

Köylerde güğümler vardı eskiden, o güğümlerin tasarımı, bugünün tasarımlarında yok. Eski ustaların, zanaatkârların göz nurları, çektikleri çilelerin birebir işaretlerini taşıyan süslemeler, bugünün fabrikasyon ürünlerinde yok. Yemekler eskiden sinilerde yenirdi; rahmetli babaannem, öyle güzel yemekler yapardı ki; bugün hiçbir restoranda yok. Ocakta, fırında, kuzinede pişen patatesin tadı hiçbir yerde yok, değil ki Avrupa'nın lüks lokantalarında olsun. Evin önündeki güllerden kopartıp yaptığı gül reçelinin tadı hiçbir yerde yok. Onun yüzündeki gülümseme hiçbir yerde yok. 70 yaşına gelmişti, halen daha gün içerisinde, bir dakika olsun boş oturduğunu göremezdim. Sanki yaşama karşı açtığı bir savaş vardı ve eminim ki bu savaşı o kazandı. Migren ağrılarının altında saklı, kim bilir ne derin bir iç dünya vardı ki; kimselerle paylaşmadı. Onu, yaz okulunu terk edip, kendimi sadece kitap yazmaya kapattığım en devrimci zamanlarımda kaybettim.

*

5.

AŞKA YELKEN AÇAN RÜZGÂRSIZ TEKNE

Aşka giden tüm yollarımı kapatmıştım yüreğimde. Eski sevgilim beni o kadar çok acıtmıştı ki; hayatım boyunca başka bir kadına istekle bile bakmayacağımı düşünürdüm. Bir gün, kampüsten kütüphaneye doğru yürürken Ebru'yu fark ettim. Bembeyaz, masum, ay gibi bir yüzü vardı. Beni en çok, gözlerindeki kızgın ifade çekmişti. Bu kızgınlık, benim gibi onun da yaşamla ilgili ciddi sorunlar yaşadığının belirtisiydi benim için. Sonuçta öyle olmasa bile, benim gibi bir hayalci, bir kadının yüzüne bakıp, gerçekliğe hiç dokunmadan, belki saatlerce ona bir hayat hikâyesi bile yazabilirdi.

Ciddiyet ve sertlik, yirmi yaşında, kendini arayan gençlerde; ülkenin içinden geçtiği derin kültür çatışmalarında, hiçbir şey olmasa da; en azından farkındalığın bir işaretiydi. Bu genç kadın, benim gözümde farkında bir kadındı. İtiraf etmeliyim ki, bir erkek olarak; onun ılık saçan güzelliği olmasa, bunları hayal etmezdim bile. Bu kadın, masumdu... Onun da mutlu olmaya hakkı vardı; bizim türkülerimizde, güzeli taşıdıkları söylene bile onun da mutlu olmaya hakkı vardı...

Onu ilk görüşümde, aklımda tanışmak ya da hayatına dâhil olmak gibi bir fikir yoktu. Aşktan yeterince yüreği yanmış biri olarak, yalnızlığımda huzur bulmanın peşindeydim. Onunla tanışmak istesem bile, bunu bir plan kurarak, onun çevresine yaklaşıp birilerini aracı koyarak yapmak istemiyordum. Bu bana, dürüstçe gelmiyordu. Tanışmak istersem, doğruca karşısına geçip, öyle konuşmak isterdim. Fakat bu yöntemi deneyen, o kadar çok ciddiyetsiz tipte erkek vardı ki çevrede, çok büyük olasılıkla yanlış anlaşılacaktım. Üniversitede olsun, dışarıda olsun, tüm kadınlar çok çekmişlerdi bu tanımadıkları erkeklerin kendilerine yaklaşma işlerinden. Medyanın pompaladığı yönlendirme, tabi ki onları da etkiliyordu bir taraftan. Bu yüzden, bir kadına saati bile sorsanız, sizi yanlış anlayabiliyordu. Ya da önünüzde yürüyen bir bayan varsa, siz sadece faturaları ya da günlük bir işi düşünerek arkasından yürüyor olsanız bile, kadının aklında takip edildiği şüphesi uyanabiliyordu. Her taraf

paranoyaklarla dolup taşmıştı aslında; ama “öyleymiş gibi” yaşamaya ve sosyal kurallara o kadar bağımlı bir toplumduk ki; başımıza hangi yeni sosyal kural pompalanmışsa pompalansın, hep birlikte bu kurallara sorgulamadan uyuyor ve ne olursa olsun onları normalleştiriyorduk.

Dernekten bir arkadaşım Ebru’yu sohbet ederlerken gördüm. Meğer aynı yılın öğrencisi ve birçok derste sınıf arkadaşymışlar. Hemen o an, arkadaşşıma yaklaşşıp, Ebru’nun nasıl bir kız olduğunu, hakkında neler bildiğini sordum. Ceyda bana, Ebru’nun henüz erkek arkadaşından yeni ayrıldığından, uzun bir ilişki yaşamış olduğundan ve büyük bir ihtimalle de yeni bir ilişkiye hazır olmadığından bahsetti. O öyle söyleyince, zaten yeni bir aşka yelken açmakta isteksiz olan ben de, hayal kırıklıklarına hazır olmamanın yanı sıra, onunla ilgilenmekten vazgeçmek için bir neden daha bulmuş oldum kendimce. Aradan aylar geçti, yaz okulu ve yaz tatili süreleri de geçirdik ve Ebru aklımdan tamamen çıkmıştı...

Ertesi yıl, onun da derneğimize üye olduğunu öğrendim. Ben dernekten ayrılalı çok olmuştu. İçimde, sırf onunla tanışma fırsatını kaçırdığım için, dernekten ayrılmanın pişmanlığını hissetmedim değil. Pişmanlık diyemesek de, şanssızlığımı görüp üzüldüm diyebilirim. Keşke, biraz daha erken davranıp, ben ayrılmadan önce üye olsaydı. Okulda düzenlenen hemen her sosyal etkinliğe, söyleşkiye katılmaya çalışırdım. Bizim derneğin de düzenlediği bazı liderlik, dış ticaret ya da kariyer fuarı gibi etkinlikler oluyordu. Bu etkinliklerde Ebru tekrar dikkatimi çekmeye başladı. Sırf onun yüzünü daha yakından görebilmek için, bulunduğu standa gittiğimi ve broşürlerle ilgileniyormuş gibi yaptığımı hatırlıyorum.

Ben ona yaklaştıkça, tehlikenin bana yaklaştığının farkında değildim. Bu tehlike, dışarıdan giriyor değildi hayatıma; tamamen içimden bana doğru yaklaştıkmaktaydı. Asıl tehlike, benim tutku dolu yüreğimin, bir kadına âşık olduğunda yapabilecekleri ve yutkunabilecekleriydi. Daha önceki aşklarımda, sabahlara kadar uykuyu beklediğim olurdu. Bir süre sonra kendimi uykusuzluğa alıştırmıştım. Kimi zaman yatağa gecenin on ikisinde girer, sabahın tam üçüne kadar gözlerime uyku girmeden kalbimin acısını duyacağımı bilerek, sanki bir mesai saatini, bir günlük işi devam ettirir gibi tavana bakar, kalbimdeki elle tutulur, gözle görülür somut acı üzerine düşünürdüm. Âşık olduğum zamanlarda, düşünmeden edemezdim, tüm hayatım kalbime ve hislerime odaklıydı. Aşk, insanı filozof eder. Yıllar sonra Platon’un diyaloglarında da gördüm ki, aşk ve düşünür aynı yolun yolcusuydular.

Ebru’ya olan ilgim artınca, dernekten bir arkadaşşıma açık bir şekilde onunla ilgilendiğimi, onunla tanışmak, onu tanımak istediğimi söyledim. Meğer Ebru da yalnızlıktan usanmış, belki kendisini rahatsız edenlerden de kurtulabilmek için, seviyeli

bir ilişki arıyormuş. Bunu duyduğumda, onu ilk gördüğüm zamandaki, yüzündeki ciddi ifade geldi aklıma; tahminlerim belki de doğrudur diye düşünüyordum; belki gerçekten de sevebileceğim, bana uygun birisidir diye düşündüm.

Yıllardır yalnızlık içinde, insanları gözlemleyen biriyseniz, insan sarraflığı konusunda birikiminiz de zamanla artar. Belki de bunun bir ödülünü alıyordum. Sosyalleştikçe, dünya ve insanlar hakkında bilgimiz, tecrübemiz artar diye düşünürüz; fakat bu doğruyken, bir yandan da insanları gözlemlemeye vaktimiz kalmaz ve ayrıntıların verdiği gerçekleri, dönen dünyanın etrafındaki diğer gerçeklikleri fark etmeden kör bir şekilde yaşar gideriz. Hem hiçbir şey karşılıksız değildir; hem de bu konuda da dengeli olmak, yapılabilecekler arasında en iyi seçimdir. Hayatın her alanında, dengeli olmak lazım... Konu aşka gelince, tüm dengelerim alt üst olur, uçlarda yaşırdım; “Gönül ferman dinlemiyor.” sözü haklıymış demek ki...

Arkadaşım sonunda Ebru’ya benden bahsetmişti. Birlikte birer kahve içmek ve beni tanımak istemişti o da. İlk mesajlaşmamız yoğun bir gününe denk gelmişti. Onu ilk buluşma için reddetmiş olmam, etrafında onca erkek varken onu şaşırtmış olmalıydı. Sonraki yazışmamızda ikimizin de müsait olduğu bir akşam bulabildik ve Eskişehir’in ünlü bir mekânında birer kahve içmek için sözleştik. Bu mekânın iki girişi vardı; biri adalara açılırdı, diğer kapı da caddeyi gören bir pasajın içine açılıyordu. Ben pasajın içerisinde beklemeye karar verdim. Heyecanımdan olacak, yüzünü en az beş altı defa görmüş olmama rağmen, ya onu tanıyamazsam diye endişeleniyordum. İnsanın yüreği, aşka dair ihtimal barındırıyorsa içinde, böyle şapşallıklar yapabiliyor.

Devrimci ya da düşünür ya da şair, her kimse, benim gibi bir adam genelde kılık kıyafetine özen göstermezdi. O gün için, karşısına şık çıkmak istedim ve en iyi pantolonumu; beyaz, ütülü gömleğimi, üzerine de baklava desenli süveterimi giydim ve öyle geldim buluşma yerimize. Beyaz gömleğimin kollarını da, bir kat yukarı katladım. Yıllar sonra alacağım, alkolün verdiği kilolardan eser yoktu bedenimde. Bünyem de sadece üç birayla sarhoş olabilecek kadar normal, sağlıklı bir büneydi. Traşımı olmuş, Jagler marka deodorantımı sıkmış, dişlerimi fırçalamıştım. Her şey hazırды...

Birden, ben pasajın içerisinden caddeye doğru bakınırken, içeride belirdi. O içeri girer girmez göz göze gelmiştik. Giydiği mor, fırfırlı eteği, üzerindeki beyaz gömleği hatırlıyorum. Dudaklarında, oldukça canlı bir kırmızının tonunda ruj vardı. İçeriye biraz önce bir kuğu süzölmüş gibi gelmişti bir an bana. Adımını pasaja ilk attığı anda o durmuş, fırfırlı eteği bir süre daha uçuşmaya devam etmişti. Gözlerinde bir saniyeliğine de olsa, beni etrafta araştırmanın endişesi vardı. Göz göze geldiğimizde, benim her zamanki direkt bakışlarımdan da olsa gerek, kahve içeceği adamın ben

olduğumu hemen anlamıştı, ikimiz de tatlı tatlı tebessüm ettik ve bana doğru yaklaştığında tokalaştık: “Hoş geldin...” “Hoş bulduk...”

İkimiz de sigara kullanıyorduk, adalar tarafına bakan dışarıdaki masaların birinde oturmak konusunda hem fikir olduk. Heyecandan, yaktığım her sigaranın sonunda, çakmağımı nereye koyduğumu unutuyor, tekrar bulamıyordum. O, bu konuda benden daha iyiydi. Benden daha sosyal bir hayat yaşamamanın verdiği rahatlığa sahipti. Sosyal biri değilseniz, etrafta belirlenmiş, kimisi filmlerden fıskırmış normlar sizi pek alakadar etmez. Ancak, karşınızda bunu tecrübe etmiş ve anlayacak biri yoksa eğer, herkes gibi olmadığınız için, bir deli olduğunuzu düşünecektir. Daha önce, entelektüel insanlarla iletişiminiz olmuşsa eğer, toplumun deli dedikleri insanların, asıl akıllı sınıfı oluşturduklarını öğrenirsiniz. Erasmus’un “Deliliğe Övgü”sünü okumadan önce, ben de henüz bu konuda emin değildim.

Çakmağımı bulamadığım zamanlarda o yakardı sigaramı. Parmakları o kadar küçüktü ki, zaten boyutu küçük olan çakmağın gaz düğmesine başparmağıyla bastığında, parmağı kayboluverirdi çakmak düğmesinin içinde. Herkes gibi, çakmağı yan tutarak düğmesine basmaz, düğmeyi kendisine doğru çevirerek, direkt bir şekilde çakardı. Gözleri, kömür rengine yakın denecek kadar koyuydu. Biraz da ışığın loş olduğu akşam saatleri ve gün batımına denk gelerseniz, simsiyah gözleriyle bembeyaz teninin nasıl kavga ettiklerini görebilirdiniz. Işıklı bir kadındı.

Daha çok birbirimizi tanıyacağımız konular üzerinde konuştuk. Nereli olduğumuz, gelecek hakkında neler planladığımız, günlerimizi nasıl geçirdiğimiz, hoşlandığımız müzikler... Tamamen iki arkadaş gibi, tatlı bir heyecanla, hiçbir gerilim yaşamadan sohbetimiz, zamanın nasıl geçtiğini anlamadan ilerliyordu. Birbiriyle bu kadar iyi anlaşılan iki insanı bir arada yakalamak zordur; bu biraz da hem bende hem Ebru’da olan, karşımızdaki insanın fikirlerine değer vermek ve öğrenmeye açık olmak özelliklerimizden de ileri geliyordu. Hele içtenliği seviyorsanız, karşınızdaki kişiye de bu güveni konuşurken gösterebiliyorsanız, o da rahatlıkla bir konudan başka bir konuya geçebiliyor ve sohbet alabildiğince dallanarak ilerleyebiliyordu.

İstanbul’dan beklediğim misafirlerim vardı ve onları garda karşılamam gerekiyordu. Hiç kapris yapmadan bana eşlik edebileceğini söylediğinde şaşırmıştım, çok dostane gelmişti. Hesabı ödeyip, birlikte gara doğru yürürken de sohbetimize devam ettik. İstanbul’dan gelen arkadaşlarımla da tanıştırdım Ebru’yu, bir türkü barda vakit geçireceğimizi, gelmek isteyip istemediğini sordum. Buluşmamızın bir ilk olduğu hesaba katılınca, sanırım bu kadar fazla teklife olumlu yaklaşmanın bir kadın açısından hoş olmayacağını, naz yapmanın daha uygun olacağını düşünerek, teklifimizi geri çevirdi; fakat eminim ki gelmek isterdi; çünkü sayısı dörde çıkmış bu arkadaş

grubunun sohbeti gayet neşeli, eğlenceli ilerliyordu. Evi de zaten gara çok yakındı, onu kaldığı apartmanın kapısının önünde bırakarak vedalaştık. Bu kapının önünde daha birçok anının yaşanacağından habersizdim o gece...

*

Bir devrimcinin kadınına ulaşması, hayalden ibarettir. Bir devrim ihtimali ne kadar büyükse, bu aşka ulaşmak da o kadar mümkündür. Hele ki devrimci bir yola çıkmanızın nedeni, aşkın yokluğuysa, kadının size bakışı daha en başından çok uzaklardandır. Kadınlar bilirler; aşktan deli gibi korktuklarını, bir adama tutulmanın bir hayatın pahasına olabileceğini bilirler. Duygularına engel olamayacaklarını, mantıklı kararlar alamayacaklarını, bağlanacaklarını bilirler. Kadınlar da, gerçek aşklar yerine, çocuklarının geleceklerini sağlayacak ideal eşler seçerlerken, hüznüldürler. Onlar da, biz erkekler kadar kızgındırlar hayata. Onlar, tutkulu erkeklere değil, yaşamın kurallarına nefret duyarlar. Bu nefreti unutmak için sosyalleşirler; bu yüzden diğer kadınları çekiştirirler; hepsi unutmak içindir. Unutursak, acı çekmeyiz...

Devrimci adam, tam tersi yolda yürür; “Hatırlamak” yolunda yürür... Hatırlamazsa eğer, yaratacağı değişim fayda yerine zarar getirir; hatırlamazsa eğer, neden devrim yaptığını unuttur; Aşkı unuttur...

6.

ERTAN HOCA'YLA KARŞILAŞMALAR VE ÖZGÜN YALNIZ ADAMLARIN ÇARESİZLİKLERİ

O da bir devrimciydi. Uzun zaman Almanya'da kalmış bir göçmendi. Ülkesine, yaşlanınca dönmüş bu adam, bir yazar olmanın peşindeydi. Biliyordu ki, gerçekleri yazdığı için, asla ünlü bir yazar olamayacaktı; daima kitaplarının basılacağı hayaliyle, yalnızca içten olan dürüst adamlar tarafından anlaşılacak, geri kalanında hor görülerek, elinden gelen çabayla kendini güçlü kılarak, ölüme karşı direnecekti; ta ki doğa tüm acımasızlığıyla galip gelene dek... Onun kitaplarını, iletişim halinde olduğum yayınevlerine kendim göndermiştim; umutsuz bir biçimde beklerdik; yine haklı çıkardık; yayınevlerinden hiç ses çıkmazdı...

Eşiyle telefonda görüşmüştüm; sesinden aldığım izlenim, kocasını seven, ona ve yazdıklarına inanan bir kadın olmasıydı. Ertan Hoca'yla tanışmamız, çatı katı evimde yalnız kaldığım dönemlerde konuşmayı unutmamak için kendime seçtiğim Klaruna Kafe'nin barında otururken oldu. Bir zaman sonra zaten kasadaki görevliyle, barın arkasında servis veren yöneticilerle sohbet ederek, yeni insanlarla tanışmış oluyorsunuz. Eğer sizi severlerse, kültürleriniz uyuyorsa, bedavadan çay ikram ettikleri oluyor. Tabi bunun öğrenci olmanızla da ilgisi vardır. Aslında, öğrenci olmanın hiç de kulağa hoş gelen bir izlenim yaratmaması, hep cebinde az bir parayla dolaşan, işe yaramaz bir insan izleniminin öğrencilerin üzerlerine kondurulması, hep karşı olduğum kalıplaşmış düşünceler arasında kendine yer etmişti. Öğrencinin bu şekilde

algılanması, onun iş dünyasınca sömürülmesinde, başka yeni algı kapıları açıyordu. Onun dinamikliği, taze kana sahip olması bile, sanki etinden sütünden faydalanılması için sahip olduğu özellikleriymiş gibi tasvir ediliyordu.

Bu kafenin, Eskişehir’de her kafede bulamayacağınız onu özgün kılan bir özelliği de, birçok farklı konuda dergilere abone olmuş olmasıydı. O zamanlar bir ekonomi öğrencisi olduğum için, kendi kendimi işletme konulu dergileri okumaya zorlardım. Bir süre sonra sıkılır, edebiyat dergilerinden bir tane seçer, kendimi kafenin yine fark yarattığı, kaliteli müziklerinin eşliğine bırakırdım. Jack Johnson’ın “Bütün iyi insanlar nereye gittiler?”, diye sorduğu parçayı çok severdim. Bazen de Norah Johnes ya da Chambao dikkatimi çekerdi. Hepsi de popüler olmayan; ama özgün sanatçılardı gözümde.

Koltukların yere yakın oluşu, dekorasyonda daha çok ahşap malzemelerin seçilmiş olması, yüksek bir tavana sahip olması, neredeyse her tarafının camekânlarla çevrili olması, etkili bir havalandırma sistemine sahip olması, bu kafeyi oldukça ferah kılıyordu. Kendinizi, Avrupa’nın bir şehrinde hissediyordunuz. Hele kış aylarında, dışarıda kar yağarken sıcak mekânın içerisinde, dışarıyı izlemek; sanki canlı bir filmi seyretmek gibiydi. İhtiyacınız olan tek şey, biraz hayal gücüydü o kadar...

Bu dergilerden bir tanesinde bir yazar, hayatının en büyük hatasının, kitap okuma alışkanlığı elde etmek olduğunu yazmıştı. İçimden, onu gayet iyi anlayarak, tebessüm etmiştim. Cehaletin mutluluk olduğu, düşünen insanların hayatın her alanında, ülkede dışlandığı konuları, o zamanlarda da sıkça sohbetlerin konuları arasındaydı çünkü.

Ertan Hoca beni ilk gördüğünde, ruhumun belki de en sivilaşmış dönemleriydi. Onunla neredeyse tamamen maskesiz konuşurdum. Sevecen bir yüze sahipti, benden çok daha büyük yaşlardaydı, özellikle 68 Kuşağı’nın devrim yapamamış devrimcilerinin kullandıkları kasketlerden takıyordu. Her zaman temiz giyinirdi; sohbetinde hiçbir zaman kırıcı olmazdı. Öğretme kaygısı taşırdı; başımızı ağrıtan tek özelliği vardı; o da aynı konuyu bazen tekrar tekrar anlatıyor olmasıydı. Böyle olmasının iki nedeni olabilirdi. Birincisi, ya bize anlattıklarını başka mekânlarda başka insanlara da anlatıyordu ve bu liste kabarıktı ve bu yüzden kime hangi önemli konudan ne zaman bahsettiğini zaman zaman unutabiliyordu; ya da anlattığı konuları oldukça önemli bulmasından dolayı, bunları tekrarlıyor ve bizlerin konuyu iyice önemsememizi sağlamaya çalışıyordu.

Bence, bunun tek nedeni vardı; o da haliyle biraz yaşlanmış olması ve belli bir işle uğraşmadığından canının sıkılmasıydı. Bu yüzden biz de onu hoş görürdük. Ben sadece yirmili yaşlarımın başındaydım, kafenin yöneticisi de bizler gibi sıranın biraz daha

dışında olan, düşünen bir adamdı; onun yaşı da en fazla otuzlarında olabilirdi. Ertan Hoca'ysa, belki de yetmişlerini çoktan aşmış, seksenlerine bile dayanmış olabilirdi, emin değildim. İlginç olan, hepimizin de, aramızda bir yaş farkı yokmuşçasına, yabancılaşmamış bir şekilde tüm konuları birlikte analiz edebilip, sohbetten keyif alabilmemizdi. Yüzyılların filozofları gibi, öyle düzenli bir düşünme biçimimiz, test edilmiş argümanlarımız yoktu; yine de farklı yaşlardan insanların, aynı sorunları etrafta gözlemleyip, birbirlerine aktarabilmeleri hoşuma gidiyordu. İçimizde bizlere var olduğumuzu, gerçek olduğumuzu, hayalci belki; ama hayal olmadığımızı hissettiren duygular uyandırıyor.

Bu kafede çalışmayı çok istemiştım, en azından biraz kafam dağılır diye düşünüyordum. Yine, entelektüelliğe yakın olduğum için bu şansımı da kaybetmişim. Bu iş daha çok, düşünceden uzak, daha çok yaptığı işe konsantre olabilen, sıradan üniversite gençlerine uygun bir işti. Daha sonra, hep birlikte bir dergi çıkarma fikri geldi kafenin yöneticisinden. O da sıradan hayatından kurtulmak istiyordu, her gün kasada para sayarak, çalışanların yarattıkları sorunlarla ilgilenerek gününü öldürmek pek işine gelmiyordu. Bir gece beni evinde misafir de etmişti. Yazdığı şiirlerden paylaştı. Zor zamanlarımda dostluğunu verdi diyebilirim; ama o da sistemden nasibini aldığı için, bunu da bir noktaya kadar yapabildi. En azından, benim geleceğim hakkında iyi niyetli olduğundan emindim.

Bir keresinde, yine trenle Ankara'dan henüz yeni döndüğüm bir akşamda, bir barda karşılaşmıştık ve beni masasına davet etmişti. Biraz etrafa bakınca, Ebru'nun, arkadaşlarıyla birlikte yan masada olduğunu fark ettim. Beni görünce korkuya kapıldı. Kapüşonlu paltosunu giyindi. Büyük ihtimalle yanındaki erkekler, yeni erkek arkadaşından ya da adaylarından oluşuyordu. Bu grubun eşlerini değiştirdikleri gibi dedikodular duymuştım; ama o kadar da kulak asmadım. Sağlıklı düşünemeyen bir toplumun yarattığı dedikodular da bir o kadar sağlıksızdır diye düşünürdüm.

Bu üniversite gençliğinin bana yaşattığı en büyük kültür şoku, Ebru'nun bir arkadaşı sayesinde oldu. Ortak bir arkadaşımızdı. Bir gün öylesine, bir çay bahçesinde denk gelmiştik. Dernekten de tanıdığım bir isimdi. Yanındaki diğer kadın arkadaşlarıyla birlikte sohbet ederlerken; kendi erkek arkadaşının hatalarından, aldatmalarından söz açılmıştı. Ben çoğu zaman yaptığım gibi sessizce oturuyor, onları gözlemliyordum. Ona göre, erkek arkadaşının onu aldatması çok normalmiş; önemli olan, kimi sevdiğiymiş; yani onu gerçekten seviyor olmasıymış. Aynen bu şekilde anlatıyordu masadakilere ve onaylanmayı bekliyordu. Anlayacağınız, erkek arkadaşı; bu kadını, diğer kadınların önemsiz oldukları, tek gecelik oldukları palavrasıyla kandırıyordu; bu kadın da erkeğinin onu gerçekten sevdiğini zannederek, onu kaybetmek istemiyor, yaptıklarına

katlanıyordu. Bu kültürün, ya da kültürsüzlüğün, zaman içerisinde çevrede onaylanarak yayıldığını başka örneklerle de yıllar içinde gözlemlemiştim.

Ülkemin kadınlarının kendilerine duydukları saygıyı bir kez daha düşünmelerinin gerektiğinin işaretiydi bunlar.

Kafeye uğradığım başka bir gün, cemaat üyelerinden oldukları, kılık kıyafetlerinden oldukça belli olan birkaç kişinin, bir konferans için davetiye bıraktıklarını öğrendim. Hem Ertan Hoca hem kafe yöneticimiz Umut’la birlikte, önümüzdeki cumartesi günü düzenlenecek olan bu konferansa katılma kararı aldık. Katılacaktık, çünkü ülkemizde, yaşadığımız şehirde neler döndüğünden haberdar olmak istiyorduk.

Belediyeye ait sahnelerden birinde yapılan etkinliğe, o cumartesi günü hepimiz gittik. Buluşma yerimiz de, konferans salonuydu, önceden birbirimizle haberleşmedik. Hepimizin de yüzleri gülüyordu; nedendir bilmem, bağımsız damarlarımla konferans salonuna girdiğim için mi olacak, Ertan Hoca ve Umut’la birlikte oturmadım. Tamamen onlardan uzak bir koltukta, oturma sıralarının ortasında bir yerde yerimi aldım. Konferansın duyurusu yapılırken, Amerika’dan bir profesörün geleceği, “Madde ve Mana” başlığı altında bir konuşma yapılacağı söylenmişti.

Bizler de aslında o dönemde, hem Ertan Hoca’yla birlikte hem de Trabzon’dan İsmet Hoca’mızla birlikte, madde ve mana başlıklarıyla olmasa da, sinerji ve fizik konularına epeyce dalmıştık; bu yüzden konferansa zihnen idmanlı olarak gelmiştik diyebilirim. İsmet Hoca, Trabzon’da bir jeoloji profesörüydü. Ağabeyim Trabzon’da tıp eğitimi aldığı için, zaman zaman ben de bu şehri ziyaret eder, İsmet Hoca’yla buluşur, yaptığı çalışmalar üzerine sohbetlerde bulunurdum. Ertan Hoca’yla kendisini elektronik mektuplar üzerinden tartıştığım da olurdu. Aslında hepimizin hayali, dünyayı cennet yapacak bir sistemin peşinden koşup, onu yakalamak ve tüm insanlığa yaymaktı.

Amerika’dan gelen profesör sahneye çıktığında, oldukça önyargısızdım diyebilirim. Çünkü sonuçta bir bilim adamıydı ve onu dinleyen insanlar da, cemaat üyeleri de olsalar, bilimin ışığıyla aydınlanacaklar diye geçiriyordum içimden. Fakat dünya, her zaman olduğu gibi, benim düşündüğüm kadar saf, masum ya da net bir yer değildi. Sunum esnasında sahneye yansıtılan fotoğraflar, gül ve çiçek resimleriyle doluydu. Sunumu gerçekleştiren profesör bizlere, hiçbir akademik, bilimsel bilgi vermeden, evrenin neredeyse tamamının anlamdan oluştuğundan bahsediyordu. ODTÜ’de öğrenci olduğum dönemde, CERN’in açmış olduğu “Evrenin Başlangıcına Yolculuk Sergisi”ne katılmış olduğum için, aradaki farkı şu an daha iyi ayırt edebiliyorum.

Duyduklarım karşısında, gençliğin de verdiği heyecanla öfkeye kapıldım. Neyse ki, konferansın sonunda, dinleyicilere söz hakkı verilecekti. Bir noktadan sonra profesörü dinlemeyi bırakarak, sadece ona neler soracağımı, neler diyebileceğimi toparlamaya çalıştım kafamda. Konferans bittiğinde, sıra soru sorma oturumuna gelmişti. Söz hakkı ve mikrofon isteği için elini ilk kaldıranlardan olmuştum; ama söz hakkı bana neredeyse sonuncu olarak geldi. Zaten konferansa katılan kişi sayısı da en fazla elli kişi olabilirdi; küçük bir salondur, buna rağmen dolmamıştı.

Sıra bana gelirken, cep telefonum çalmaya başladı. Arayan annemdi. Ana yüreğinin, çocuğunun başına bela alacağını hissettiğini, “Kalpten kalbe yol gider” sözünün haklı olduğunu düşündüm o an. Telefonum öyle bir titriyordu ki; sanki annem bana: “Yapma oğlum.”, diyordu. Belki de, bana gelen o telefon, sinirimi biraz olsun yatıştırmış, profesöre söyleyeceklerimi de sakinlik ve olgunluk süzgecinden geçirmeme sebep olmuştu. Mikrofon nihayet elime ulaştığında şöyle söyledim:

- Öncelikle, Türkiye’ye hoş geldiniz. Lütfen, sizden ricam en kısa sürede Amerika’ya dönünüz. Bu insanları kandırmayın! Türkiye Cumhuriyeti’nin Gençliği, bu ülkeye giren bilimi de kendi süzgecinden geçiriyor, bu ülkede de bilim adamları var! Sizden ricamdır, bir daha da gerin dönmeyin!

Önümde oturan çift, büyük ihtimalle evliydi, kadının başı türbanlıydı. Onların önünde de beyaz kasketli, yaşlı bir amca vardı. Benim ilk cümlelerimle birlikte ortamda uğuldamalar başlamıştı; o yaşlı amcadan geldiğini tahmin ettiğim bir “Terbiyesiz!” haykırışını yüksek bir seste işittim. Konukları sakinleştiren de, yine profesörün kendisi oldu. Görevliler mikrofonu elimden almaya yeltendiler; fakat profesör, sözlerime devam etmemi istedi ve onları durdurdu. Açıkçası, bu hareketine de şaşırmış, gücüne fazlasıyla güvendiğini düşünmüştüm. Belki de onun için Atatürkçü cesur bir genç, istediği kadar yürekli olsun, kendi cemaatinin gücüyle kıyaslandığında, bir hiçti. Bu jesti, konuklara bir hoş görü gösterisi de oluyordu aynı zamanda. Ben bunları düşünürken, yine o yaşlı amcadan yüksek sesli bir eleştiri geldi.

- Kovarsanız, giderler; gelmezler tabi...

Profesör, sözlerime hiç karşılık vermedi. Benden sonra, akademik asistan havasında bir bayan daha söz istedi ve yaptığım eleştiriyi destekler şekilde, konferansın; beklentilerinin çok dışında kaldığını, daha akademik bir sunum beklentisiyle gelmiş olduğunu söyleyerek, hayal kırıklığı yaşadığını ifade etti. Fakat profesör, bu konuda da yeterince aydınlık bir cevap verme zahmetinde bulunmadı. Zaten insanları aydınlatmak gibi bir amacı da yoktu.

Beni insanlık adına en çok derinden yaralayan, bu zihniyetteki insanların, hem de Amerika gibi bir ülkede, profesörlük yapabiliyor olmalarıydı. Dediğim gibi; henüz çok toydum ve öğreneceğim çok şey vardı önümde... Son olarak, o yaşlı amca söz hakkı istedi. Sol eli ve başparmağıyla, Necmettin Erbakan'la simgeleşmiş sembolü yaparak, sunumu çok beğendiğini, en kısa zamanda bu konuların kitaplaştırılması gerektiğini, bilgilerin çok değerli olduğunu ifade etti profesöre. Profesör bu kez, aldığı yoruma cevap verme nezaketinde bulunabildi ve çalışmaların sürdüğünü, en kısa zamanda tüm dünyanın, onun aydınlık diye ifade ettiği karanlık bilgilerle tanışacağı yalanını ekledi sözlerine.

Annemi ve bana açtığı telefonu çoktan unutuvermiştim. Zaten, ister istemez aramızda kültür çatışması oluyordu. Sonuçta onlar birer Anadolu insanıydılar; yürekleri çok büyüktü, sevgileri çok değerliydi; ama dünya çok farklı dönüyor, kendi içerisinde; çok farklı çatışmalar, yalanlar, tuzaklar, oyunlar barındırıyordu ve kesinlikle bu dünya, Anadolu'nun değerlerinden ibaret değildi sadece.

Annem ya da babamla ne zaman telefonda görüşsem; sadece ne yediğimden, ne içtiğimden, üşüyüp üşümediğimden konuşabilirdik. Benimse kafamda, ülkeyi değiştirmek için, mezun olduğumda işsiz kalmamak için bir sürü plan; okuduğum kitaplardan aklımı kemiren bir sürü düşünce vardı. Bu düşünceleri onların dünyalarına sokmam neredeyse imkânsızdı. Bu müthiş bir çatışmanın ötesinde, bizleri iki farklı dünyada yaşayan insanlar kılıyordu. Aramızda duran o tutkal, sevgi olmasa, tamamen kopardım ailemden; neyse ki sevgi vardı... Bu çatışmaları, hemen her üniversite genci yaşıyordu; ama aileler arasında bu konu konuşulmuyordu...

Ertan Hoca ve Umut'u çıkışta gördüm, sanki küçük; ama sevdikleri bir çocuğa gülüyormuş gibi beni karşıladılar. Ne yalan söyleyeyim, onlardan bir övgü bekliyordum. Sonuçta, karanlığa karşı sesini yükselten tek kişi olmuştum salonda. Ertan Hoca: "Aferin, iyi yaptın, onu etkili bir noktadan eleştirdin...", demişti.

Onun yazdığı yazıları, öğlen ya da akşam saatleri ayırt etmeden, barlarda okurdum. Ülkenin içinden geçtiği süreci nasıl görüyorsam; o da aynı şekilde görüyordu; ortak bir noktamız da, hepimizin "özgünlük" kavramına aç bir halde oluşumuzdu. Doğanın, özgünlük ilkesiyle çalıştığında hemfikirdik hepimiz. Benim okumadığım, binlerce sayfa yazısı vardı. Ben okulu bıraktıktan sonra, üzülmüş olacak ki, beni Samsun'daki evimden aradı. Elindeki metinleri bana göndermek istediğini, ileride değerlendirebileceğimi söyledi. Uygun bir dille, aydınlığa kırınlığımı belirterek bu sorumluluğu almayı reddettim. O telefon görüşmesinden sonra onu bir daha hiç görmedim. Dilerim, bazı gecelerde yüzünü ay ışığına tutuyordur, ben de öyle yapıp onu hatırlayabilirim böylece...

7.

İSMET HOCAYLA SOHBET

Prof. Dr. İsmet Gedik, Karadeniz Teknik Üniversitesi'nde, saygın bir jeoloji profesörüydü. Jeoloji ile ilgili kurumlarda, üzerine yaklaşık 30 yıldır emek verdiği, diğer disiplinlerden de harmanladığı çalışmalarıyla tanınırdı. Onun çalışmalarıyla ilk kez, başka bir ekonomi platformunun elektronik mektup grubunda tanışmıştım.

Bu ekonomi platformunda, güncel siyaset üzerine yorumlar yapılmaya başlanmıştı. Sonunda, ülkenin siyasi anlamda sert bir geçiş yaşayacağı açık olan, o günkü sorunlarına çözüm üretebilecek bir partinin kuruluşundan bahsediliyordu. Söylemleri, bu partinin bir Anadolu partisi olacağı yönündeydi. Atatürkçü görüşleri de içerisinde barındıran, ülkenin yeniden doğacağı, güçlü bir Türkiye'nin hayal edildiği, 2023 vizyonlarının konduğu bir parti olacaktı. İlk kuruluş toplantısı İstanbul'da yapılacaktı. Ülkenin önde gelen sivil toplum kuruluşlarının başkanları, profesörler, iş adamlarıyla birlikte, İlgü Üniversitesi'nde yaklaşık üç yüz kişilik bir katılımı bu toplantıyı gerçekleştirdik. Tüm katılımcılar, içlerinde duydukları heyecanı ve görüşlerini paylaştılar; bunların yanında, partinin ambleminin belirlenmesi için bir logo yarışması yapılması kararını aldık. Partinin ilk üyeleri, bu toplantıda belirlenecekti, 20 lira kadar bir üyelik ücretiyle ilk çalışmalar için maddi katkı sağlanmış olacaktı.

İlk başlarda her şey, benim de siyasi görüşlerime uyan bir tabanda ilerlemekteydi. Eskişehir'in ilk parti üyelerinden biri olmuştum. Benimle birlikte de eski bir CHP'li, bir inşaat firmasında çalışan Aydın Bey'le çalışıyorduk. İlk etkinliklerimiz, sayısı on kişiyi geçmeyen haftalık toplantılar halinde ilerliyordu. Web sitemiz üzerinden, diğer illerle de sürekli bağlantıdaydık. Parti başkanımız, seçimlere katılabilmemiz için kanunen gerekli olan, belli sayıdaki il örgütlenmelerini organize etmeye çalışıyordu.

Bir yandan da, doğu sorunu üzerinde duruluyor ve oraya yapılabilecek yatırımlardan söz açılıyordu. Zaten, bir ekonomi platformunun tabanının devamı olan bu parti girişimi, bu anlamda bilgi birikimini kullanarak, kulağa hoş gelen projeler, söylemler

üretebilmekteydi. İş dünyasının, o günün önde gelen isimlerinin de, partinin içerisinde söz sahibi olup destek verecekleri kulağıma geliyordu. Eskişehir'deki çalışmaların ağırlığı bende olacaktı, Aydın Bey de bizlere il çerçevesinde liderlik edecekti.

Ancak, ekonomi platformunda, bu ilde daha önce isim edinmiş parti üyeleri, hiçbir taşın altına ellerini sokmazken, haftalık olağan toplantılara katılmazken, fikir dedikleri emirler yağdırmaya başladılar. Bu gücü, platform içerisinde yıllardır oluşturmuş oldukları ahablıklardan ve başkana ve onun yakın çevresine olan yakınlıklarından alıyorlardı. Süreç bu şekilde ilerledikçe, parti içerisinde düşüncelerime değer verilmeyeceğini, sadece dış ilişkilerde, getir götür işlerini halledecek bir adam olarak kullanılacağımı düşündüm.

Emeği bizler veriyorduk; ama parti söylemlerinde ismimiz, başkan tarafından da yakinen tanınmıyordu bile. Siyasetin, bireysel çıkar ilişkilerinden oluşmasının kokusu burnuma geldikçe, bu partinin de diğerlerinden farklı olmadığını düşünmeye başladım, artık gözümde içtenliklerini kaybediyorlardı.

Daha sonra, Macar ve Yahudi asıllı ABD'li finans spekülâtörü ve liberal girişimci olarak bilinen George Soros²'la görüşmeler yapıldığı üzerine, elektronik mektuplarda tartışmalar yaşanmaya başladı. Başkanımız, yapılan görüşmeleri reddetmiyor, kendisinin de istemediği halde, bu görüşmelerin yapılmasının zorunlu olduğunu söylüyordu. Bir de üzerine Türk Silahlı Kuvvetleri'ne parti başkanımız tarafından dava açılması eklenince, partiyi bırakmaya karar verdim. Yıllar sonra, yeterli il örgütlenme sayısına ulaşamayıp, seçimlere girme hakkımızı kaybetmekle birlikte, başkanımızın AK Parti genel Başkanı Recep Tayyip Erdoğan'la bir helikopter yolculuğunda birlikte bulunduklarını ve görüştüklerini izledim basından, uzun yıllar sonrasında da Avrupa Birliği Bakanlığı danışmanlığına getirildi.

Bu kez, hepimizin kandırılmış olduğunu bir kez daha anladım. Partinin kuruluş aşamasında yaptığımız; ülkenin bütünlüğü, ekonominin ihtiyaç duyduğu atılım, Anadolu'nun her iline götürüleceği söylenen hizmetler, koruyacağımız değerlerimiz, hepsi askıda kalmıştı. ¹

[1] Güçlü Türkiye Partisi (kısaltılmış adıyla GTP), 9 Ekim 2006 tarihinde Toplum ve Demokrasi Derneği Başkanı Tuna Bekleviç ve arkadaşları tarafından daha fazla özgürlük ve daha fazla demokrasi talebi ile kurulan siyasi partidir. Amblemi turuncu zemin üzerinde beyaz denizatıdır. 2007 yılında erken seçim kararı alınması akabinde genel seçimlere katılamamıştır. Genel seçimlere katılamayan partinin yöneticileri ve teşkilatları 2008 yılında AK Parti saflarına dâhil olmuştur.

Partinin Genel Başkanı Tuna Bekleviç, 2007 Türkiye genel seçimlerinde Edirne'den bağımsız milletvekili adayı ve 2011 Genel Seçimlerde AK Parti'den Edirne 2. sıra milletvekili adayı olmuş fakat seçilememiştir. 20 Aralık 2011 itibari ile Avrupa Birliği Bakanlığı Müşavirliği'ne atanmıştır.

[2] George Soros (d. 12 Ağustos 1930), Macar ve Yahudi asıllı ABD'li finans spekülâtörü ve liberal girişimci. Yugoslavya, Ukrayna gibi doğu Avrupa ülkelerine yaptığı yardımın tutarı, bu ülkelere Birleşmiş Milletler tarafından yapılan yardım miktarını aşmıştır. Bu yüzden kimi çevreler onu "hayırsever" olarak tanımlamaktadır. Ancak bu yardımların siyasi amaçla yapıldığını savunanlar da vardır.

İsmet Hoca'nın, çalışmalarını gönderdiği o ilk elektronik mektubun konusu "Sistem"di. Bu sistem, insanlığın, nasıl daha gelişkin bir hayat sistemi kurabileceği üzerine, içerisinde Sinerjetik ve özellikle kuantum fiziğinin en güncel araştırma sonuçlarını barındırıyordu. 30 yıllık emeğin ürünü bu makalelerde, sadece fizik disiplinine ait konular değil; insanlık tarihine, ilk insansı türlere, jeolojik tarihe, hatta düşünürlere dek varan geniş bir bilgi birikimi vardı. Sadece çalışmaların kaynakçası birkaç on sayfa tutabilirdi. İsmet Hoca, dört ayrı yabancı dilde kaynak tarayabiliyordu. Mektubu ve gönderdiği "Sistem" dokümanını ilk okuduğumda: "Buldum!", diyerek sevinçten havalara uçmuştum.

Bizlere ait, yalnızca kendi ülkemizin kültür değerlerini barındıracak, yeni bir iş yönetim sistemi kurmanın hayalindeydim. Bu bilgiler çok işime yarayacaktı. Hatta zaman zaman yazdıklarımı ekonomi Hocamız Tahir Bey'le de paylaşıp, kendisinden hiç çekinmeden onursal doktora isterdim. Amacım, Anadolu Üniversitesi'ne bu anlamda yeni bir araştırma merkezinin açılmasına öncülük etmektir. İktisadi ve İdari Bilimlere bağlı bazı asistanların cep telefonları, zamanla kurduğumuz arkadaşlıklarla birlikte bende mevcuttu. Bir keresinde kampüste, daha önceden tanıdığım bu asistan grupla karşılaştığımda birbirimize hal hatır sormuştuk. Yemeğe gittiklerini söylemişlerdi.

O sıralarda, biryandan da Murathan Mungan'ın "Bir Kutu Daha" adlı eserini okumaktaydım. Benim için, kafamı dinlendirdiğim, bana huzur veren edebi bir eserdi o kadar. Asistan arkadaşlarımdan ayrıldıktan sonra kitabı okumaya devam etmek için okulun kantinine geçtim. Elimde çayım, sigaram, üstüm başım kalenderlere benzer döküntü bir halde kitabı okurken, yıllardır üzerine düşündüğüm tüm sistemin ana çatısı uyandı kafamda. Sevinçten havalara uçacak gibiydim.

Kurulu düzenle mücadele etmemde, bir kültür kavramına ihtiyacım vardı. Sadece teorik metinler, dünyayı değiştirmeme yeterli olmazdı. İnsanlar sadece imgelerle yönetiliyorlardı, kuracağım düşünce sistemi, "trend" kavramına karşı çıkacak bir yaşam felsefesi de barındırmalıydı içinde. Hegel nasıl ki bir sistem kurma filozofuydu, ben de tam bir yaşam bütününe içine alan bir iş yönetim felsefesi yaratmalıyım. Murathan Mungan'ın o kitabının aklıma getirdiği kavram "Özgünlük" dü. Hemen sevinç içinde, "Artık tamam! Buldum!" başlıklarıyla, tüm dostlarıma, iş dünyasının

gönlümde yer etmiş liderlerine mektuplar gönderdim. Karşılaştığım asistanların cep telefonuna, sevincin deliliğinden: “Siz yemek yiye, ben dünyayı değiştireceğim.”, diye yazan mesajlar gönderdim.

Kendime güvenim tamamlanmıştı. Tüm parçalar yerine oturmuştu. O kitabı daha sonra, beyaz teninin üzerine giydiği siyah uzun elbisesiyle, bir meleği andıran, Klaruna Kafe’nin kadın bir garsonuna hediye edecektim...

*

İsmet Hoca’yı Trabzon’da ziyaret ettiğimde, odasında yoktu. Üst kata çıkıp, kendisinin nerede olabileceğini sordum. Binanın tepesinde bulunan, hocalar için ayrılmış kantinde elinde kupasıyla çayını içiyor, etrafına toplanmış birkaç genç akademisyenle bilgilerini paylaşıyordu. İsmet Hoca’nın adını kimse sorsam, odasına gelen kişilerin davranışlarını da buna eklediğimde, çevrede büyük bir saygınlığa sahip olduğunun işaretlerini alıyordum. Kendisiyle ilk tanışmamız, elektronik mektup üzerinden olmuştu. İlk kez yüz yüze görüşecektik, kendisi için bir demet çiçek bile almıştım çiçekçiden. Selamlaştığımızda elini öpmeme izin vermedi, kendimi tanıttım ve odasına geçtik.

Odasında, tüm duvarlar; kitaplarla, dosyalarla doluydu. Hiç boş yer yoktu. Tam bir bilim yuvasıydı ve onu, bir bilim adamı karakterine sahip olduğu için, içtenlikle takdir ediyordum. Diğer hocalarda gördüğüm kibir ve ukalalığa, boş vermişliğe sahip değildi; sadece maaşının, kariyerinin peşinde değil; tüm insanlığı, çektiği acılardan kurtarabileceği, benim gibi bir amacın, çabanın, hayalin peşindeydi. Bu anlamda da, bilimin ışığında sağlıklı yollar izliyordu.

Hayatında sadece birkaç kitap okumuş insanları kandırmak üzere, piyasada yazılmış o kadar çok saçma kitap vardı ki, kimi öğrencilerden; Maya Takvimi ve Kıyamet senaryolarına inanan ve bu tür kitapları öğrencilerine tavsiye eden akademisyenler duydukça öfkeden çıldırıyordum. Hal böyleyken, kime güveneceğimin inancı da günden güne azalıyordu. Elimi hangi taşın altına soksam, yanlış bir yola doğru ilerleyen; düşünmeden, ezbere hareket eden, bir amaçları olmayan insanlarla karşılaşıyordum. Tüm bunlar da, İsmet Hocaya olan saygımı arttırıyordu.

İsmet Hoca’nın sağ kulağı biraz ağır işitiyordu. Beni daha iyi duyabilmek için, yanındaki tabureye oturmamı söyledi:

- Einstein’ın verdiği formül: $E=mc^2$, yani bu formüle göre, kütle enerjiye dönüşür, enerji de kütleye dönüşür. Kimyasal bağlar oluşurken, bir kısım enerji, bağ enerjisine dönüşür...

O bunları anlatırken, onu dikkatle dinliyor, defalarca okuduğum metinlerini iyice kafamda özümsemeye çalışıyordum. Bu özümseme sonrasında artık adına özgünlük diyeceğim iş yönetim ve hayat felsefesini yazabilecektim. İsmet Hoca bana: “Bu özgünlükteki “N”, harfi neden büyük?”, diye sorduğunda: “Hocam, o “N” harfiyle bir marka oluşturacağım.”, diye yanıtlamıştım. Ayrıca, kafamda, bir logo tasarımı bile hazırды. İçten dışa gelecek, siyah üzerine bembeyaz bir spiral olacaktı... Bu şekilde, karanlığın içinden doğan bir aydınlığı ve sürekli değişimi, gelişimi işaret edecekti. Henüz yeterince kendimi geliştirememiş, özcü bir düşünürdüm. Varoluşçulukla karşılaşmam ve kendimi tanımam, çok daha uzun seneler ve emek alacaktı...

Bir ara İsmet Hoca’ya, üniversiteyi bırakacağımı, derslerin gerçek hayatla hiçbir ilgisinin olmadığını, kimse tarafından anlaşılmadığımı ifade edip, iğneleyici bir şekilde köye gidip dana besleyeceğimi söylediğimde: “Besle! Üret!”, demişti. Çok gülmüştüm... Haklıydı aslında, onun tek derdi, ülkenin üretken olması ve daha iyi bir refah seviyesinde yaşamasıydı. Atatürkçü bir aydıındı.

O anlattıkça, ben de sorularımı sordum ve doğru özümseyip özümsemediğimi test ediyordum...

- Hocam, bu bölüm bana şöyle düşündürdü: Belki Yunus Emre de "Buldum bir can içinde" derken, bunu kastetmiştir, kim bilir... Beni ister istemez, özgür iradeye bu bilgilere göre sahip olmadığımız gerçeği rahatsız ediyor. Tüm hayatıma; fotonlar, evrensel iletişimin sonuçları karar veriyor ise, bir izleyiciden, sonuçtan ibaretim demektir. Yanlış mı düşünüyorum? Çünkü fotonların ya da hücrelerimin kölesi olmak istemiyorum. Özgürlük kavramı neden var aklımda Hocam?
- Bak Barış, değişim-dönüşümün (yani daha iyi bir geleceğe doğru gidişin) sürmesi, tabandaki sahiplenicilerin (kuantsal sistemin) kontrolü altında olmayı gerektirir. Bu nedenle özgür irade bir yerde onlara bağlı olmak zorundadır. Bu kölelik değil, daha iyiye gitmek için gerekli bir bağımlılıktır...

Onunla yaptığımız görüşme, yoğunluğu nedeniyle oldukça kısa sürmüştü. Ben de onun vaktini çok almak istemiyordum. Japonya’da yapacağı bir sunumun hazırlığındaydı. O ara odasına bir öğrenci girdi, yoklama konusunda sıkıntısı vardı. Derse gelmiş olduğunu iddia ediyor, devamsızlık yüzünden kalacağından korkuyordu. Tartışma bir ara alevlendi ve öğrencinin saygısız tavrına karşı İsmet Hoca kendini tutamayıp, dünyanın gittiği kötü yön hakkında ilgisiz oldukları, hiçbir şey yapmadıkları konusunda onu eleştirmeye başladı:

- Hiçbir şey umurunuzda değil! Bu dünyayı güzelleştirmek için hiçbir çabanız yok!

Bunları söylerken bir ara beni işaret ederek: “Bak adam Eskişehir’den kalkmış gelmiş. Siz her gün benimle iç içesiniz, hiçbir ilginiz yok doğa çalışmalarına, biraz kendinizi toparlayın!”

Öğrenci, aynı saygısızlığını sürdürerek devam etti:

- Siz ne yaptınız ki Hocam dünyayı değiştirmek için?

Öğrencinin bu sorusu, tek derdi dünyayı cennet yapmak olan, kendisinden istenmediği halde, 30 yıldır bu hayat projesi üzerinde çalışan İsmet Hoca’ya büyük bir haksızlıktı. Genç öğrencinin “Siz ne yaptınız?” sorusu; aslında, o günün kapital rüzgârıyla yayılan genel bir bahaneydi. Küresel ısınmanın, ahlaksızlık söylemlerinin, tüketim kültürünün çılgınca yükselişinin ve değerlerin artık değişiyor olduğunun herkesin farkında olduğu bir dönemdi.

Bu dönemde, toplumdaki genel kaçış ve bahane, başkalarını suçlamaktı. Küresel ısınmaya önlem olması için; daha az su tüketilmesi, daha az elektrik tüketilmesi konuları açıldığında, herkes kendisinden daha çok tüketen insanları suçluyordu. Hatta küresel liderler, bu anlamda büyük Yaşam konserleri düzenliyorlardı. ABD’li siyaset ve iş adamı, Nobel Barış ödülü sahibi Al Gore³, daha az su tüketilmesinden bahsediyordu, bu anlamda küresel liderdi ama kendi evinde tam 24 banyo bulunuyordu. Diğer yandansa, bizim yerel kanallarımızda, İstanbul’un en fakir semtlerinde halılarını yıkayan yoksul kadınlara spikerler mikrofon uzatıp, yine her şeyin sorumlusu olarak onları suçluyorlardı:

- Hanım efendi, İstanbul su sıkıntısı çekiyor, neden çeşme suyuyla hali yıkıyorsunuz?

Spiker bunu sorarken, kendisi yıllardır su içmemiş ve banyo yapmamış bir kadının haklılığında, oldukça öfkeliydi. Tüm dünya suçluydu; ama o suçsuzdu kendi gözünde. Suçluyu bulmuştu, belki de yaşamında televizyon izlemeye bile vakti olmayan, bin bir derdin içerisinde hayatta kalmaya çalışan, bu yoksul kadın suçluydu. Spiker, suçsuz olmanın da yanında, suçluyu bulmanın, haklı gururunu yaşıyordu kendi içinde...

[3] Albert Arnold Gore Jr. (Albert A. Gore, Jr. veya kısaca Al Gore) (d. 31 Mart 1948, Washington, D.C.), ABD’li siyaset adamı, iş adamı, belgesel film yapımcısı ve Nobel Barış Ödülü sahibi.

İsmet Hoca’dan, işime yarayabileceğini düşündüğüm, çalışmalarını özümsemişimi ifade eden bir referans mektubu da çıktı alarak, kendisiyle vedalaşıp odasından ayrıldım. KTÜ’nün çimleri üzerinde, kuracağım iş yönetimi ve hayat sisteminin ilk notlarını almaya başladım...

“...Bu yüzden, toplumsal üst yapılar konusunda düşünce sistemimizi tam tersine çevirmemiz gerekiyor; oluşturma erki, yöneticilerde değil, altındaki çalışanlarda olmalı (bunun için de daha doğru bir eğitim sistemi şart) Liderlik, Liderler, çağımızda, zamanlarını doldurmuşlar. Her birey, birer lider olmalı. (bunun için de yine, daha doğru bir eğitim sistemi şart)Tepeden tabana örgütlü olan her sistem, doğaya uyumlu olacak şekilde, Tabandan Tepeye olacak şekilde Örgütlenmeli...”

KTÜ Kampüsü, 09. 04. 2003

8.

SİYAH DEVRİM

Okulu bırakma cesaretini henüz kendimde bulamadığım bir yaz okulu sürecindeydim. Derslere öylesine gidiyor, hocaları eleştiriyor ve yurda geri dönüyordum. Hukuk profesörlerine derslerde: “Hocam, bu hukuk metinlerinde; “Sui generis” yazıyor, “Nev-i şahsına münhasır” yazıyor da, neden “Özgün” diye yazmıyor? Bu dili sadeleştirmekten, Türkçeleştirmekten neden korkuyoruz?”, diye sorardım. Aldığım cevap: “Onu ileride sizler yapacaksınız.”, olmuştu. Aslında bu terminolojiler, onları toplumun gözünde bir üst sınıf kılmaya da yarıyordu. Her nedense, en solcu hocalar, hem sınıf ayrımına karşıydılar; hem de kullandıkları terminolojiyle, halkla aralarına bir uçurum koyarak, sınıf ayrımının bizzat yaratıcılarından biri oluyorlardı. Yıllar sonra, Jack London’ın “Demir Ökçe¹” adlı eserini okuyunca, bunun neden böyle olduğunu daha iyi anlayacaktım...

Kamu maliyesi dersimizde sosyal bir deney yapmıştık, bu deney sınıfımızda yapılmıştı. Yaklaşık olarak sınıfta 70 kişiydik. Hayali bir A bankası ve bir de B bankası vardı... 70 kişinin de elinde hayali olarak 100 liralık bir para bulunuyordu ve bu parayı yatırıma dönüştürmek istiyorduk. A bankasının özelliği şuydu: Yatırdığınız paraya yüzde onluk bir faiz geliri veriliyor ve bu gelir tamamen size ait oluyordu, bu geliri kimseyle ortak paylaşmıyordunuz.

[1] Demir Ökçe ABD'li yazar Jack London tarafından yeni bir distopya olarak ilk kez 1908'de yayınlandı.

Birleşik Devletler'de oligarşik tiranlığın kronik yükselişinin anlatıldığı, genellikle "Modern negatif ütopyalardan en erken", olanı olarak düşünülür. Jack London'ın sosyalist görüşlerinin en açık biçimde sergilendiği bir romandır. Roman özellikle Faşist yapılanmanın dünyayı nasıl vahşete sürükleyeceğini ve bunun karşısındaki devrimci duruşun nasıl olması gerektiğini kurgu içerisinde muhteşem bir şekilde anlatır.

Kitabın özellikle II. Dünya Savaşı sırasındaki Irkçı ve Faşist hareketlerden önce yazılmış olması yazarın geleceği nasıl da tahmin ettiğinin bir kanıtıdır. Kitapta ayrıca bugün ezen ülkelerde görülen işçi sınıfının Oligarşik düzenin içerisinde afyon sayılabilecek sınıfsal haklarla nasıl susturulabileceğini de bulunduğu tarihten görebilmiştir. Kitap Jack London'un dediği gibi Uçurum İnsanları'ndan Tröstleşmiş büyük Burjuva'ya kadar ezen-ezilen ilişkilerini ele alıyor. Jack London ezilen sınıflara yani onun tanımıyla Uçurum İnsanlarına, Köylü Sınıfına, İşçi Sınıfına, Küçük Burjuvaziye; Tröstleşmiş Emperyalist Burjuvazi'ye karşı birlikte mücadele çağrısı yapıyor. Politik-Kurgu sayılabilecek bu roman yazarın isabetli tahminleriyle bir kurgudan öteye geçip doğrulanmış bir kehanet olmayı hak ediyor.

B bankasının özelliği ise şu şekildeydi: Yatırdığınız paraya yüzde yirmilik (!) bir faiz geliri veriliyordu; fakat bu gelir, bankaya yatırım yapmış herkese ortak bölüştürülüyordu. Yani A bankasına paranızın hepsini yatırdığınızda, 100 liranız 110 lira oluyordu ve kârınız da 10 lira oluyor, kimseyle paylaşma riskine de girmemiş oluyordunuz.

Paranızın hepsini B bankasına da yatırabilirdiniz, sonuçta iki kat daha fazla gelir vaat ediyordu; ama bu yüzde yirmilik gelir, herkese ortak bölüştürülecekti. Sınıftaki deneye katılan 70 kişinin de tüm parasını B bankasına yatırdığını hayal ettim. Bu durumda, 70 kişinin 70'i de 20 lira ek gelir kazanmış olacaktı. Hem herkes, mümkün olan en yüksek geliri elde etmiş olacaktı; hem de bu en yüksek geliri bir tek kişi değil, deneye katılanların hepsi kazanmış olacaktı. Hepimiz zenginleşecektik.

Kimse riske girmeyebilirdi, diğerlerine güvenmeyebilirdi; bu amaçla tüm parasını A bankasına yatırabilirdi; ama elde edeceği gelir 20 lira yerine sadece 10 lira olacaktı. 20 liralık bir kâr varken, 10 liralık kâr sahibi olmak olumsuz ve aptalca gelmişti bana. İşin içine herkes girince ki dilediğiniz miktarı dilediğiniz bankaya yatırabileceğiniz bir deneydi, şöyle bir sonuç çıktı: 8 kişi tüm parasını B bankasına yatırmıştı, "herkes böyle yaparsa herkes kazanır" diye düşündüler; tüm gelirleri diğer yatırımcılara bölüştürüldü ve en az kazananlardan oldular. En çok kazananlar, B bankasına çok az miktarda yatırım yapanlar (Mesela 1/100 lira ki bu, gelirlerden pay alma hakkı için yeterli) oldu. Yani, herkesin daha çok kazanmasını düşünen kişiler kaybetmiş, nasıl diğerleri üzerinden geçinirim diye düşünenler de kazanmış oldular.

Parasının tümünü B bankasına yatırmış bir kaybeden olarak, neden böyle yaptığımı bana soran hocamıza açıklamada bulundum. O, düşüncemin negatif olduğunu, ekonominin; birilerinin diğerleri üzerinden geçinmesi üzerine kurulu olduğunu söyledi. Pozitif düşünseymişim, o deneyde en çok kazananlardan olmam gerekiyormuş. O an, insanın iyiliğine (aklına) güvenmenin cezasını almış gibi hissetmiştim. Böyle bir ekonomik sistemin ne içinde yaşamak isterim ne de bu

sistemin eğitimini alırım diye düşünmüştüm. Bir kez daha, bana hiç de uygun olmayan bir bölümde okuduğumu anlamıştım.

Bazen, dekanların yanına gider, ilgilendiğim fizik ve sinerji konularından bahsederdim; onlarsa, odaların hangi renklere boyanacakları, kurulacak masaların odaları daraltıp daraltmayacağı ile ilgiliydiler. Bir tanesi bana: “Yahu, çocuklar bırakın böyle şeyleri...”, demişti. Ne demek istediğini, açıkçası anlamamıştım. Belki de, özel bir öğrenci rolüne soyunduğumu, onu kandırmak istediğimi; ya da benim de büyüdüğümde, onun gibi ideallerimden vazgeçecek, bu tür konuları önemsemeyecek olduğumu düşünmüştü.

Eskişehir’in ünlü haller binasında bir sahnede, ideallerden vazgeçişini anlatan, harika bir tiyatro oyunu sahne alıyordu. Oyunun adı “Donkişot’un Ruhı” idi. Eski, idealist ve örnek aldığı bir öğretmenini ziyarete gelmiş genç bir adamı anlatıyordu. Bu genç adamın öğretmeni, ayrıldıkları zamandan beri çok değişmiş, o idealist eski günleri bırakmıştı. Eşiyle birlikte mutsuz bir yaşam sürüyorlardı. Eşi, diğer kadınlarla konken partilerine gidiyordu; ama tüm bunları, onu ziyarete gelen, ona zamanında örnek oluğu öğrencisinden saklıyorlardı. Bu saklananlar arasında, öğretmenin artık özel dersler veriyor olması da vardı. Para, idealizmin önüne tekrar geçmişti...

*

Aynı yaz okulu süresince, Osmangazi Üniversitesi’nin yanında bulunan Yurt-Kur yurtlarında kaldığım o dönem; kimi zaman Sivaslı oda arkadaşım Faruk’la masa tenisi oynardık. Çok sıkı bir faşistti. Üniversite yaşamımda birçok siyasi görüşte genç tanımıştım; ama onun kadar saf ve komik olanı ender bulunurdu. Onun, faşizmi ve diktatörlüğü, bu kadar sıkı savunuyor olmasının nedeni, bir mizahi eleştiriydi aslında. Bu kadar bozuk bir ülkenin, insanların bu kadar kirli olduğu bir dünyanın, yalnızca baskı ile idare edilebileceğini, kendince esprili bir kara mizahla dile getirdiğini düşünüyordu. Bu mizah anlayışı, onun karikatür çiziyor olmasından da ileri geliyordu. Bilgisayarda, basit bir boyama programıyla, herhangi bir gazetede veya mizah dergisinde yayınlanabilecek kalitede çizimler ürettiyordu. O da benim gibi kadınlardan çok çekmişti; ama onunki daha çok kadınlara hiç bulaşmadan ilerliyordu.

Odada bana daima: “Sen sadece iyi bir insansın Barış, başka hiçbir özelliğin yok!”, derdi. O öyle söyledikçe hem gülümser, hem de Şamanizm üzerine yaptığım okumalara devam ederdim. Bazen, ona da yüksek sesle okur, üzerine; daha çok geyik muhabbeti diyebileceğimiz; söyleşiler düzenler, eğlenirdik.

- Ger, çekim merkezidir Faruk...
- Ya germe beni!

Faruk, yeteneğine rağmen, bir gazete ya da dergiyle ciddi anlamda konuşup, karikatürlerini yayınlattıktan çekiniyordu. Bu konuda, derneğin de bana kattığı girişimci ruhla, ona yardımcı olmaya çalıştım. Eskişehir’in sanayi sitesinde ve şehir merkezinde bulunan birkaç yerel gazete ile birlikte görüşmeler yaptık ve çizimlerini gösterdik. Her zaman olduğu gibi, maddi bir beklentisi yoksa çizimlerinin değerlendirebileceği cevabıyla, yani sömürölme durumuyla karşılaşıyorduk. Bu anlamda ona oldukça destek olabilmış, az da olsa kendisine verilebilecek belli bir miktar ücret konusunda, ilgili editörlerle anlaşmaya varabilmişim.

Bir keresinde, çatı katında kaldığım o küçük eve de konuk olmuştu. İçinden neler geçiyordu bilmiyorum; ama ona yaptığım pirinç pilavını iştahla yerken evim konusunda daima olumlu sözler sarf ediyordu. Yoldan herhangi birini çevirip, bu evi gösterseniz, evden çok bir kümesi andırdığını ifade edecekti büyük ihtimalle...

Aynı yaz okulu döneminde, Faruk’la da vedalaşıp, başıboş dolaştığımı fark ettiğimden, okulu öylece yarıda bırakıp evime, Samsun’a döndüm. Artık, adına “Özgünlük” dediğim, içimdeki yaşam felsefesini kâğıda dökmeliydim...

Odamdan hiç çıkmıyordum, İsmet Hoca’dan aldığım bilimsel makaleleri, kendi temalı okumalarımı yaptığım; Peter F. Drucker, Stephen Covey ve benzeri birçok iş yönetim kitaplarından edindiğim bilgilerle harmanlamaya çalışıyor, içerisine bunun bir hayat felsefesi olduğunu belirtecek sanatsal alıntılar ekliyordum. Bu şekilde, ülke insanının uzun metinleri okumak konusunda nasıl isteksiz olduğunu da hesaba katarak, kitabımı bir şiir metnine dönüştürdüm. Yazmayı bitirmem sadece yedi günümü almıştı; çünkü kitap, kafamda hazırdu ve sadece uygun bir zihinsel redaksiyondan geçirilerek, kâğıda aktarılmalıydı, kitabın hak ettiği emeği zaten yıllardır zihnimde, insanları da gözlemleyerek vermişim.

Aynı günlerde babaannem hastanede yatıyordu ve çok hastaydı; sadece bir kez ziyaretine gidebilmişim; yazmayı bitirdiğimde ilk işim onu tekrar ziyaret etmek olacaktı; ama onu bu süreçte kaybettik...

Kitabımı elime alıp Ankara’nın yolunu tutacaktım, yayınevleriyle görüşecektim, bu arada valizim hazırlanırken, çıktı aldığım kitap metnlerinin yerlerde darmadağın uçuştüğünü fark ettim. Bunun nedeni, evimizde ve sülalemizde, kitap okuma alışkanlığının hiçbir yer edinememiş olmasıydı. Bu tür ortamlarda yazarken, kulağıma kulaklık takar ve müzik dinler, misafirlerden gelen çekirdek çitleme seslerinden korunmaya çalışırdım. Belki de yazılı metinlerimden oluşan tüm kâğıtlara, birer çöpmüş gözüyle bakılıyordu.

Yengem, ben ayrılırken, bana kendince öğütler savuruyordu: “Kız sevme, kız sevme!”. Aklımı kadınlara takacağımı, bunun derslerimi olumsuz etkileyeceğini düşünüyordu. Satır arasında söylemek istediği de, onun tabiriyle, kızları sevmem yerine, onlarla gezip dolaşmam ve gönül eğlendirmemdi. Bana daha önce, benzer öğütleri de olmuştu: “Kitap mı yazacaksın? Okulu bitir, okulu bitir, sonra yazarsın...” Bir ara, buhranlar içinde olduğum ve kendimi odama kapattığım okulu bırakmam sonrası dönemlerde, içime cin girdiğini düşünüp, bir hoca bile çağırmışlardı. Gelen hoca, apartmanımızın önünde bir muska bulduğunu iddia edip, bana içerisinde kendi el yazısı Arapça metinlerin bir parça kâğıda yazılı olarak eritildiği, bir şişe su hazırlamıştı. Bunun karşılığında 300 Lirayı da cebine indirmişti.

Bu tür gelenekler bana, 1880 yıllarında Buhara’da, yerli halkın, Emir’ler yönetimindeyken; tıp yerine, molla ve muskacılara düşkün oldukları zamanları hatırlatır. O eski dönemlerin Şark karanlığı, halen 2000’li yıllarda, Cumhuriyet Türkiye’sinde bile varlığını devam ettiriyordu. Bu tür kültür ya da karanlık çatışmalarına o kadar çok alışmıştım ki, nihayetinde cahil kalan bu Anadolu kadınlarını değil; onları buna zorlayan devlete öfke duyuyordum. Anneme, üzülmesin diye, hocanın verdiği suyu içtiğimi söyleyip, bir poşete sararak çöpe atmıştım.

9.

KIRMIZI YEŞİL KÖPÜKLER VE ISLAK ANNE MİNDERİ

Her yazarın yaşamında yer etmiş, dramatik zamanlardı. İçerisinde bir intihar bile barındırıyordu. Ülkenin kültürü duygusal, acı günler konusunda uzman; mutlu günler konusunda yeteneksiz olunca; dramlar zaten hayatın her alanında kendine yer buluyordu. Medya bile bunun farkındaydı; haberleri izlediğinizde sanki kıyamet kopmuş gibi hissederdiniz. Avrupa’da birkaç yıl kalmış her yabancı, haberlerimizi izlediğinde aradaki bu derin farkı hissedebilirdi.

Kaldığım çatı katı ev, oturduğunuz yerden, tüm evi sadece gözlerinizle gezebileceğiniz kadar küçüktü. Beni en çok hoş eden, kış aylarında, o çatıcığın altında içebildiğim sıcak çaylardı. Bazen küçük tüpün üzerinde pilav yapar, dumanın tencereden çıkışını izlerdim, bir taraftan da başka çatılardan çıkan dumanlar... Bazen eski dostlar ararlardı, bazen yayınevleri; bir de sıcak sohbet yakalarsanız değmeyin keyfine. Yavru bir kedi gelmişti bir akşam, camın önünden bana miyavlıyordu; aklımdan ilk geçen, onu içeri almadan hayatın zorluklarına alıştırmaktı. Bu yüzden camı açıp kucağıma aldım, en azından apartmanın içerisinden başlasın zorluklara diyerek, kapıyı açıp apartman merdivenlerine, dışarı bıraktım. Yaramaz kedi, yolunu bulup yine çatıya, cama dayandı, bu kez kıyamadım, misafirim oldu bir süre...

2002 yıllarıydı, “Amelié” filmi yeni girmişti gösterime, bu filmle birlikte haber bültenlerinde, her yerde Yann Tiersen müzikleri popüler olmuştu. Bu film bana kaybedilen insanlık değerlerinin gizli saklı yerlerde halen kendini koruyor olduğunun umudunu verir; saflığı, özgünlüğü, şirin delilikleri hatırlatırdı hep. Kırmızı ve yeşilin, bir araya geldiklerinde, zıt olmalarına karşın nasıl bir güzellik sergilediklerini bu filmin afişlerinde fark etmiştim. Bu yüzden, çatı katı evciğıme ilk iş olarak “Amelié” filminin bir posterini aldım ve kırmızı kapımın üzerine astım. Duvarlar kimi yerlerde maviydi, çok isterdim ki kırmızı kapının açıldığı yeşil bir duvar olsun gözümün önünde.

Tavan beyaz köpüklerle kaplıydı. Bir gün, kırtasiyeden kırmızı ve yeşil renklerde renkli kâğıtlardan aldım, bir kutu dolusu da toplu iğne. Bu kâğıtları tavana iğneledim. Birkaç hafta geçmedi ki, hepsi toplu iğnelerden kurtulup tek tek yere düşmeye başladılar. Aşağı salındıkları yerlerden yine iğneledim. Kırmızı yeşil duvarlarım yoktu; ama sonunda kırmızı-yeşil bir tavanım olmuştu. Bilgisayarımın monitörünü, kasanın üzerine koyuyordum, klavyemi de kanepenin üzerine koyar öyle yazardım. Kimi günler ne yemek yerdim ne de su içerdim. Tüm bu eylemler bana zaman kaybı gibi gelirdi.

Yıllar sonra, ODTÜ’deki lisans eğitimim döneminde bir derste; Marx’ın o sözünü duyduğumda yine bu zamanları hatırlamıştım: “Bir gün başka ellerle dokunacağız.” Bu bana hep şiir yazmak yerine, şiir olmak fikrini hatırlatır. İşte bu yazdığım günlerde de hep şiir olmak, yazın olmak, bir roman olmak isterdim. Sayfalarım olmalıydı, kırmızı bir şerit içimden geçip beni yaprak yaprak bölmeliydi.

Konuşmayı unutmuştum, bir keresinde ucuz bir öğrenci lokantasına gittiğimi hatırlıyorum, garson ne yemek istediğimi sorduğunda, öylece yüzüne bakakalmıştım. Ağzımdan tek kelime çıkmıyordu; alkollü de değildim; sadece yaşam sarhoşuydum, sanat sarhoşuydum, bedenimin her yerinden tutku sıvıları akıyordu, kimseler görmüyordu. Birkaç dakika sonra konuşma felcim geçti ve kuru fasulye ile pilav rica ettim. Zor kelimeler de değildi oysa...

Kimi zaman film kiralarda onları izlerdim, internet bağlantım yoktu. Hayallerimin peşinden koştuğum dönemlerin en hızlı zamanlarındaydım belki de... “Can Dostum” filmini izleyip ağladığımı hatırlarım. Osman Bey’in Orhan Bey’e öğüdünü hatırlarım: “Oğlum, iki tür insana acı: Zenginken fakir düşene, cahiller arasındaki âlime.” Daha önce kaldığım evden kitaplığımı almıştım sadece. O kitaplığı da Samsun’dan kendi odamdan getirmiştım. Mutfak rafı olarak kullanıyordum. Evde bulunan onun dışındaki tek eşya da küçük buzdolabımdı. Onu da üzerine küçük tüp koyarak mutfak tezgâhı olarak kullanmıştım. Şofbenim sık sık arıza yapardı. Sonunda mahalleden bir elektrikçi getirdiğimde anladım ki sorun elektrikli şofbenimde değil, elektrik tesisatındaymış.

Tesisatçı eve ilk geldiğinde ona ne ikram edebilirim diye düşündüm. Biraz anlatmaya konuşmaya başlayınca anladım ki; adamın tek derdi benim eve atabileceğim kadınlardı. O böyle tabir ediyordu: pansiyoner.

Benimse içimden geçen, Atatürk’ün bize bıraktığı değerlerin korunmasıydı. Hayallerimden geçen, ülkeyi karanlıktan kurtarmaktı. Şiir olmak gibi bir hayale sahip genç bir adama, eve kadın atmak, kız atmak gibi söylemler mide bulandırıcı gelebiliyordu. İnsan, insanlığından şüphe edebiliyordu.

Büyüdükçe, itiraf etmeliyim ki ben de saflığımı koruyamadım. Toplum sizi ortak çitasına göre ya aşağı çeker, ya da yükseltir. Bir noktadan sonra iyiliğin para etmediği, erdemin küçümsendiği bir dünyada yaşıyorsanız, içinde öfke birikir. Bu öfke, bu bastırılmışlık, sizde iyiye olan inancı azaltır; sizi kötü bir adam olma yoluna sokar. Bunlar yine hep düşüncede kalan öfke salınımları olurlar; iş eyleme ya da edime geldiğinde, yine kuzuya dönersiniz. Sevdiğiniz kalbi kırmaktan, uzun adımlarla kaçarsınız...

Klaruna Kafe’de oturduğum günlerin birinde, yan masaya birkaç genç kadından oluşan bir grup arkadaş oturdu. Konuşmaları, kendi kültürlerinden uzaklaşmış olduklarını oldukça ele veriyordu. Beni çok üzen temel bir noktayı tekrar yaşıyordum. Üniversitenin kantinini gözlemlerseniz şu sonuca ulaşırdınız. Anadolu’dan gelen gençler, kadın ya da erkek olsunlar, birkaç yıl bu sevgi kültürünü devam ettirirlerdi. Hepsi güler yüzlü, birbirlerine selam veren, hoşgörülü, candan insanlardı...

Aradan birkaç yıl geçince, herkeste sistemin dayattığı, adına yeni değerler denen; değersizlikler ve yarışlar ağır basardı. Gülümseyen yüzlerin yerini somurtan suratlar alırdı. Kimse birbirini görmek istemezdi; herkesin içini kemiren o üstünlük yarışı, nedensiz selamsızlaşmalara, çekememezliklere sebep olurdu. Sadece, ortalama olarak dört yıl süren üniversite hayatının bu son iki yılı içinde, tanıyamayacağınız hale gelen karakterler çıkardı ortaya. Hep, Türk olmaktan kaynaklanan bir kompleks vardı;

üniversitenin verdiği değerler, şirketlerin yaymakla çabaladığı tüketim kültürü, gençlerin kafasında bir tür Dünya İnsanı – Anadolu İnsanı arası çatışma yaratırdı. Gençlerin aileleriyle yaşadıkları kuşak çatışmalarına da en çok bu sebep olurdu. Hakan Hoca'nın bazı kitaplarından, bu çatışmaları Japon gençlerin de yaşadığını ve intihar oranlarının gençler arasında, iki kültürün arasında kalmalarından dolayı arttığını okumuştum. Oysa Japonlar, kültürlerine bağlılıklarıyla tanınırlardı. Kendi memleketlerinde, üniversite seçme ve yerleştirme sınavının da verdiği baskıyla; sosyalleşememiş, kendisini tanımaya fırsat bulamamış gençler, üniversite ortamına girdiklerinde, kafalarındaki üç beş hayat tecrübesiyle birlikte kendilerini bilge zannederlerdi.

Bunu yapmak için de birer araştırmacı ya da, kitap kurdu değillerdi; sadece, sahip oldukları tüketim kültürünün karanlığında, bilge olduklarına ölesiye inanıyorlardı hepsi bu. Hepsi birer ünlü; değerli; paha biçilemez yıldızlardı kendi kafalarında; oysa yalnızca medyanın, birer kuklasıydılar o kadar... Kim olduklarını, hangi sosyal sınıfa ait olduklarını, üzerlerindeki kıyafetler ve o kıyafetlerin markaları belirlerdi. Oturup iki çift laf edemezdi kimse; paylaştıkları tek konu, tüketim alışkanlıkları olurdu. Bunun adına sosyalleşme derlerdi. Biz hayalciler, içten sohbetler yapan, eleştirel düşünen gençler olarak, asosyal olarak tanımlanırdık çoğunluk tarafından.

*

İstanbul'dan döndüğümde, evciğimin çatısından yatağıma kar sularının akmış olduğunu gördüm. Bu kadar fazla akıntının nedeni, çatının üzerinde biriken kardı. Suyun sızamayacağı delik yoktur. Yatağımda yatamazdım. Beni misafir etmelerini isteyeceğim yakınlıkta dostlar da yoktu etrafta. Mecburen, annemin gönderdiği yer minderlerini bir sıra halinde elektrikli sobamın yanına dizerek, yerde yatmak zorunda kaldım. Neyse ki bu sadece bir gece sürdü. Hemen o akşam, artık bu evde kalmaya devam edemeyeceğime karar vererek internetten ev arkadaşı ilanlarına baktım. Yaptığımız telefon görüşmesinde, ev arkadaşı adaylarım da bir an önce davet ettikleri evlerine bakmamı istediler; büyük ihtimalle paraya sıkışmışlardı ve ne kadar çabuk ev arkadaşı olursak, o kadar çabuk benden para talebinde bulunabileceklerdi.

O gün İstanbul'dan döndüğüm trende, Eskişehir garına oldukça yaklaştığımız ve trenden ineceğimiz bir anda, herkes ayakta, kapıların açılmasını beklerken, sakın duruşlu bir kadın gözüme çarptı. Giydiği kareli paltoya, küt stilde kesilmiş siyah saçları, anlamlı mavi gözleriyle; sıradan insanlardan hemen ayırt edebileceğiniz bir görünüme sahipti. Burnunda kırmızı bir hızma vardı; hızmanın bir uğurböceği şeklinde tasarlandığını fark etmiştim. Fırsat olsa, tanışmayı bile isterdim; sadece bir tüketici

olmayan, bunun dışında bir iç dünyaya da sahip olan, oturup iki çift laf edebileceğiniz bir kadına benziyordu.

Ev arkadaşı adaylarımla, yaptıkları ısrar üzerine hemen buluşmaya karar vermiştik. Adalarda bir çay bahçesinde buluşacaktık. Bu, Kağan ve Serdar’la ilk karşılaşmamızdı. İlk izlenimlerinde, uyuşabileceğimiz insanlar görüntüsü vermişlerdi. Bunalım bir halleri yoktu ki derin sohbetlerden sıyrılıp, derslerime yoğunlaşmak ve okulu bitirmek peşindeydim. Trene binmeden daha, Karaköy vapuruyla Haydarpaşa Garı’na ilerlerken annemle yaptığımız telefon görüşmesinde ona, denizden damlalar yüzüme vururken, okulu bırakmayacağımı, Eskişehir’e dönüyor olduğumu söyledim.

Yaptığımız bu görüşme bana hep Attila İlhan’ın “Ne kadınlar sevdim; zaten yoktular.” adlı şiirini hatırlatırdı. Bu anları her hatırladığımda içimden: “Ne okullar sevdim; zaten yoktular”, diye geçiririm. Ülkemin üniversiteleri de bu şiirdeki kadınlar gibiydiler; varla yok arasındaydılar. Okuduğum okulları biraz sevsen, ne kadar çocuk olduklarını anlardım. Okulu bırakmaya kalksam hemen sevdiklerimin gözleri korkudan sislenirdi.

Korkudan; çünkü nihayetinde aylar sonra okulu bıraktığımda, öğrenci işlerinde çalışan memurların bile gözlerinde korku vardı. Bana sordukları ilk soru, annemle babamın haberlerinin olup olmadığıydı. Geleceksiz kalacağımdan korkuyorlardı; bir geleceğin sadece umuttan ibaret olduğu; tüm bir kalabalığın, hareketsiz öylece beklediği bu ülkede hem de... Her yer korkuyla kaplıydı. Dört yıl kadar sonra, yeni üniversitemin koridorlarında, bir akademisyenin odasının kapısı üzerine ilıştırılmış küçük bir kâğıttan şöyle okuyacaktım: “Korku ruhu öldürür.”

Kağan ve Serdar’la ücretler konusunda anlaştıktan sonra, evin çok yakın olduğunu ve gelip bakabileceğimi söylediler. Kabul ettim ve hemen birer çay içerek kalkmış olduk. Evin kapısı açıldığında, karşımda trende gördüğüm, uğurböceği hızmal kadını gördüm. Tek kişilik bir koltuğun üzerinde bacak bacak üzerine atmış, sigara içiyor, yeni ev arkadaşının nasıl biri olacağının merakında, dişi bir aslanı andıran mavi gözleriyle bana doğru bakıyordu.

Adı Figen’di ve Serdar’ın kız kardeşiydi. Hayatımda, enteresan rastlantılarla karşılaşmaya o kadar çok alışmışım ki; bu rastlantı da bana şaşırtıcı gelmedi. Bir taraftan, kendi benliğimiz, diğer insanlarla ortak noktalara sahipse; seçtiğimiz hayatları, seçtiğimiz ortak ortamları da bu ortaklıkla yaratıyordu ve bu tür rastlantıların, bir araya gelmelerin abartılmasına da o kadar gerek yoktu. Yine de, uğurböcekleriyle aramda, bundan başka rastlantılar yaşanmış olduğu için; bu

kadarının da fazla olduğunu içimden geçirerek; öylece bir an duraksayıp, an'ı hissettim.

Bu ev, Beyoğlu'nun ara sokaklarındaki ucuz eski evleri andırıyordu. Kalacağım odada, belki ömürleri otuz yıldan daha eski olan mobilyalar, duvarlara gömülü olarak yerleştirilmişlerdi. Karşımdaki manzarada, yeni apartmanların tep tip mimarisinden başka bir ayrıntı yoktu. Eşya olarak sadece, eski çatı katı evciğimde mutfak rafı olarak kullandığım kitaplığımı getirmiştim. Odamda sadece bu raf ve yatağım vardı. Çok küçük bir odaydı; ama salona doğru açılıyordu ve bu salon da ortak olarak kullanılacağı sohbet zamanlarının dışında bana ait olacaktı. Bilgisayarımı da bu salona koymuştum. Ben arkadaşlarıma kitap hediye ederdim; onlar da kitapların üzerinde esrar sarardı. Bazen hep birlikte film izlerdik. Bir keresinde kalabalık bir grup olarak iyi türde bir esrarla geldiler. Ben esrar sevmezdim çünkü ağzımda bıraktığı koku hoşuma gitmiyordu. Esrarın etkisiyle filmi bırakıp hep birlikte gülmeye başladılar. Aralarında tek ayık kalmış kişi ben olduğum için, filmi izlemeye tek başıma devam etmek zorunda kalmıştım, hepsi birden kahkahalardan sonra sızdılar. İzlediğimiz filmi de hatırlıyorum: “Hayata Uyanmak”.

Mutfağımız tamamen çöplükten ibaretti. Bir keresinde Figen'le birlikte hırs yapmıştık, tüm mutfakta bulunan belki iki aydır birikmiş bulaşıkların hepsini yıkamıştık. On gün kadar sonra, mutfak eski kirli haline geri dönmüştü ve bulaşıklar sadece hangi malzemeye ihtiyaç varsa o zaman yıkanırdı.

Mutfağı aşınca, geniş bir bahçeye açılan, küçük bir terasla karşılaşırdınız. Bu terasta kullanılmayan bir süs havuzumuz bile vardı. Kimi akşamlar, Serdar kız arkadaşıyla gelir, bizi de terasa davet ederdi ve gençliğin verdiği tüm özgürlükle, içimizden geldiği gibi sohbetler eder eğlenirdik. Alkol o zamanlar, sonrasına göre daha ucuz olmasına rağmen hep kıttı. Sigarayı bile sararak içiyorlardı. Belki de paranın çoğu esrara gidiyordu; bilmiyorum.

Yeni ev arkadaşlarımdan oldukça memnundum. Figen'in de benim gibi alkolle arası iyiydi. Her sınıftan diyebileceğimiz, kendine özgü karakterleri olan birçok kişiden oluşan geniş bir arkadaş grupları vardı. Serdarlar ve Kağan İstanbulluydular; bu onlara ister istemez daha bir gözü açıklık, hayatı görmüş geçirmişlik ve sıra dışılık vermişti. Bu evde kalmam sayesinde birçok yeni insanla tanışmıştım. Aralarında en garip olanı Şevket'ti...

Şevket bana her zaman sıradan bir isimmiş gibi gelir. Kötü bir anlamda söylemiyorum; gerçek anlamında; büyüklük, ululuk demektir. Edebiyat dehalarının çoğu, eserlerinde öyle bir sıradanlık kullanırlar ki; o eseri, sanatın mükemmel haline

ulaştırırlar. Şevket de, benzer biçimde özgünlüğü ve saygı duyduğum deliliğiyle, kendisini yaratabilmiş, var edebilmiş özgün bir bireydi gözümde. Figen’le birlikte üçümüzün içmek için çıktığımız akşamlarımız olurdu. Masamıza oturan bir yabancı; halimiz, tavrımız, düşüncelerimiz yüzünden, dünyanın sonu gelmiş gibi hissedebilirdi; yaşadığımız duyguların en güzel tarafı, içerisinde asla bir hile barındırmıyor olmasıydı.

Bu dürüstlük ve hayatı dürüstçe karşılama erdemi; belki de dünyanın ne halde olduğu sorularından bile daha değerlidir. Belki de, dünya en kötü hallerini bile yaşıyor olsa, önce gelen, bizlerin; kendimize, yaşadığımız hayata, duygularımıza dürüst olmamız gerekliliğidir. Çünkü tam tersini düşündüğümüzde, ne göz alıcı bir dünyanın, ne de hayatı coşkuyla muştalıyor görünen sahte insanların hiçbir anlamı yoktur; hem hayat örtüsü, rengârenk olsa bile, içindeki dürüstlüğü kaybetmiş bir insanın, dünyanın harikalıklarını fark edebilmesi mümkün değildir.

Bir gece gazetecilerin de sıkça uğradığı bir mekânda, yine üçümüz içiyorduk. O ara, gözüm yolun karşısında bir kışlanın önünde nöbet tutan askere takıldı. Hava çok soğuktu. Kim bilir bu askerin aklından neler geçiyordur diye düşünüyordum. Belki sevdiği bir kadın vardı, hatta çocukları bile olabilirdi; çok büyük ihtimalle memleket hasreti çekiyordu. Bu tahminlerin hepsinde yanılıyor olabilirdim; belki de Eskişehirliydi ve kız arkadaşını beş dakika önce görmüştü de ben bilmiyordum; ama emin olduğum bir şey vardı ki; o da o an karşı binadaki bir barda oturan genç bir adamın, ona safça bir sevgi duyduğunun farkında değildi. Ona bakıp, onun hakkında düşünüp, onun dertlerini kederlerini umursayan, o an kendisine bakan bir adamın varlığı, aklının ucundan bile geçmiyordu, buna emindim...

İşte bu masada, kendi iç dünyanıza dalıp, ister karşı kışladaki bir askeri gözlemleyebilir, isterseniz masanın üzerine hayatınızın en delice resmini çizebilirdiniz. Birbirimize saldırmaz, birbirimizi anlamaya çalışırdık. Zayıflıklarımızı birbirimizin yüzlerine vuracak kadar güçsüz değildik hiçbirimiz. Hepimizin içinde belki de hep; hiçbir zaman toplumun kabul ettiği insanlardan biri olamayacağımızın gerçeği vardı ve ağızlarımızın içine bakıp, başka birinin bizi bu çıkmazdan kurtaracak bir fikri ortaya atmasını bekliyorduk...

Bizim gibi olanlar, kendilerine ait değerler üretenler, ilkeli yaşayanlar, çoğunluğa uymayanlar; mutsuzdular. Hem maddi hem de manevi açıdan bu böyleydi. Bir insan bu hayata gelmiş ve mutluluğu bir kez olsun tatmışsa, tekrar mutlu olmak ister; ne kadar delirmiş, ne kadar sıra dışı bir sanatçı ruha sahip olursa olsun, her insan mutlu olmak ister. Ama bizleri, eleştirdiğimiz çoğunlukla ortak noktada birleştiren bir yasa vardır. Bu yasayı, Leo Buscaglia’nın bir eserinde okumuştum: “Mutlu insan yoktur, mutlu anlar vardır...” Mutluluk konusunda yine bilgece bulduğum bir söz de Paulo

Coelho'nun Zahir adlı eserindendir: “ Mutluluk, dağların tepesinde değil, eteklerindedir...” Bu gerçeği, dilencilerle yaptığı bir sohbet esnasında dile getirmişti. Yine her zaman söylediğim, hayatı dengede yaşamak gerektiğinin kıpırtıları var bu sözlerin derinliklerinde...

Coelho'yla daha önce yaptığım bir yazışmada, kendisine, özgünlüğün benim için Zahir olduğunu; ondan başka hiçbir şeyi gözlerimin görmediğini söylemiştim. O da bana, sevgisinin hep benimle olacağını, hayallerimin peşinden koşmam gerektiğini söylemişti...

Şevket, etrafta sürekli beş parasız dolaşırdı. Bunun böyle olmasının nedeni, karakterli oluşuydu. En son, Eskişehir'in en ünlü mekânlarından birinde işi bırakmıştı. Nedeni, azarlanmış olmasıydı. Her ne kadar, bu adam size kıvırcık saçlarıyla, bir sağa bir sola hızlı zikzaklar çizen gözleriyle; ya da konuşurken anlatımından akan, nedensiz gülüşüyle, katıksız bir delinin imajını sergilese de; asla deli değildi. Bir işçinin, herhangi birinin; karakterini korumak pahasına; çalıştığı işten, paradan, belki servetten; vazgeçmesi, eşine çok nadir rastlanır bir akıllılık işidir. Hayatı duvara karşı yaşarken, birçok insan tanımıştım; ama şimdiye dek kendim hakkında duyduğum en bilgece sözler Şevket'ten gelmişti:

- Sende olanı içinde saklıyorsun. İnsanlar onu göremiyorlar. Çünkü görünür değil. İçinde olan, görünür hale geldiğinde, insanlar seni de değerini de anlayacaklar...

O bunları söylerken, hiç de karşısında onunla birlikte aynı masada olmaktan memnun olan bir adamın ifadesi yoktu yüzümde. Gözlerim de eminim oldukça sert ifadeler yayarak bakıyordu. Yine de, bana karşı bu olumlu sözleri ederken, yüzünde o delice gülümseme vardı. Sanki derinlere dalar, oradan, zamanı geldiğinde, cevherini çıkartır, kendi bilgeliğini görünür kılardı...

Evde en iyi anlaştığım kişi Kağan ve Figen'di. Figen'de benim adına tanrı parçacığı dediğim sanatçı bir ruhtan parçalar vardı. Bunu hissedebiliyordum.

*

10.

PARAN YOK

Yine kendimi, onu tekrar aramamak için kontrol altına almaya çalışıyordum; ama dayanamadım. Rehberden telefonunu sildiğim için, evine yürümek, ondan birkaç dakika görüşebilmek üzere izin istemek zorundaydım. Kapıyı açtığında, ay yüzünün içinde bana kocaman bakan kızgın gözleriyle karşı karşıya gelmişim. O kadar şirindi ki, ne yaparsa yapsın, o mimiklerden kızgın bir kadının ifadesi bir türlü çıkamıyordu. Hayat, onu daima gülümsemeye mahkûm etmiş gibiydi, tıpkı var olan düzenin de insanları sahte gülümsemelerle baş başa kalmak zorunda bırakması gibi...

İlk başta konuşma isteğimi reddetmiş olsa da, sonunda birer sigara ve kahve içmek için, beni eve kabul edebileceğini söyledi. Üzerimdeki eşofmanı hatırlıyorum, babamın daha önce kullandığı, beyaz, yakalarından mavi şeritler geçen, bedenime tam oturduğu için giymekten hoşlandığım eşofman üstümü giyiyordum. Babamın boynu benimkinden geniş olduğu için, bu boyun kısmı zamanla genişlemiş, bende oldukça bol duruyordu. Aslında, giyim kuşamıma ister istemez dikkat edemiyordum. Entelektüel bir adamın, 20'li yaşların başında, üzerine giydiği kıyafetlerinden daha büyük dertleri olabiliyor, zihnine giydiği iç çamaşırları daha çok önemseyebiliyor. Bazen zihninden tüm takım elbiseleri atabildiği oluyor. Kimi zaman, zihnindeki bu kıyafetlerin içerisinden bir kravat, boynuna dolanabiliyor, soluksuz bırakabiliyor ve kendinizi, başınızı duvara vurmamak için zor tutuyorsunuz. Üretme, doğurma sancıları...

Onun üzerindeyse, küçük kalçasını sıkı bir şekilde sarmış, kalın bir eşofman altı vardı. Üst eşofmanı, su ısıtıcısına su doldurmak için musluğa uzandığında, belinin açılmasına neden olacak kadar kısıydı. Tenini gördüğüm zaman, ırmakların tam da belinin üzerinde, hayata bir mola vermek için sakince dinlendiğini gördüm. Bunu sadece ben görebilmişim, başka kimseler de görememiştir... Gerçekçiler yalnızca et görürler, özellikle de konu kadınlar olduğunda...

Ona ilişkimizin neden imkânsız olduğunu soracaktım. Sadece gerçeği istiyordum. Sonuçta sosyal olmayan, kötü giyinen bir adamdım, ama yine de bunlar bir kadını sevmeme engel değildi. Daima erkekleri ve kadınları bu konuda karşılaştırırdım. Biz

erkekler, kadınları hep kötü adamlarla birlikte oldukları konusunda suçlardık; ama bizler de hep kötü kadınlara âşık olurduk. Bunun temel nedeni, herkesin, aşk adı altında özgürlük peşinde koşuyor olmasıydı. Kötülük de, kendi özünde daha çok hareket imkânı tanıdığı için, insanların gözünde kendisini özgürlükmüş gibi gösteriyordu.

Hâlbuki kötülüğün verdiği hareket imkânı bir özgürlük değil, sizi bağlayan sadece maddesel bir ipin kopuşu gibidir. Mutluluk, huzur, iyi bir aile, iyi bir eş, belki özgürlük, duyguları tüm coşkularıyla sınırsızca yaşamak... Adına ne dersiniz deyin, hepsi hayat denen bir ip üzerinde bağlıdır aslında ve kötülüğün verdiği hareket imkânı; bir özgürlük değil, o ipin kopmasından ibarettir, hayatınızı kopartır, kopartır ve paramparça edersiniz. Gerçek özgürlük, o ipin kendisidir, o ipin kendisi sevgidir ve bizler o iple bağlanmak, sonuna kadar orada tutsak olmak isteriz aslında; ancak bu şekilde özgür kalabiliriz: Bağımsızlığa bağlanarak... Yani sevgiye bağlanarak...

Kahvelerimizi hazırlamış, önümüze koymuştu, mutfaktaydık, pencerenin perdelerini sonuna kadar hiçbir tedirginlik hissi duymadan açiverdi. Burası, beş katlı bir binanın en üst katıydı, en altta da dükkânlar olduğu için oldukça yüksekteydik, aşağıdaki manzara Eskişehir'in, şimdi eğlence mekânı olan eski haller binası ve tren yolunu dik bir şekilde kesen ana caddeden ibaretti. Buna eşlik eden, gara yaklaşan trenlerin sesleri de, manzaranın başka bir sesli boyutuydu. Karşımda utanıyor ve benden korkuyordu, bunu hissedebiliyordum. Benden korkuyordu; çünkü korkuyu insanların yüreklerinden söküp atmak için elimden ne geliyorsa yapıyordum. Onlarla sohbet ediyor, onları seviyor, iyilik ediyor, umut veriyor, yazı yazıyor, atılıyor, delilik ediyor; kimsenin yapmaya cesaret edemediği eylemlere kalkışıyordum.

Ona sadece, neden benimle birlikte olamayacağını soruyordum. Gözleri yere bakıyordu, ona karşı neler hissettiğimi tekrar söyledim, yanaklarındaki kırmızı allara işaret parmağımın ucuyla yaklaştım, çok tatlı görüldüğünü söyledim, dudakları çok inceydi, bir kuş gibi, karşımda yüreği çırpınıyordu. Bana ilk önce, söylemek istemedi; söylediği zaman bunun bir anlamı kalmayacağını ima etti ki haklıydı da. Bir adamın, bir kadınla aşkı yaşayacağı zaman, kadının duygularını keşfetmesi kadar önemli bir detay yoktur belki de. Yine de ısrarlıydım; çünkü birbirimizi çok iyi anlıyorduk, ruh ikizleri gibiydik; ilişki bu kadar canlı olduktan sonra olumsuz başka bir neden, aklıma bir türlü gelmiyordu. Sonunda bana cevabını vermişti:

“Paran yok.”, dedi.

Bunu, beni kendinden uzaklaştırmak için mi söyledi bilmiyorum. Aslında dürüstçe bu nedeni açık etmesi, takdire şayandı; yine de, bu bir yalan bile olsa haklıydı. Hem

param yoktu; hem de para ikimiz arasına büyük setler çekiyordu; hem dolaylı olarak yapıyordu bu işi, hem de direkt olarak...

*

11.

BİO-ZÜPPE

Trabzon'a vardığımda, enerjim o kadar çok tükenmişti ki, hayata yeniden başlamam için bir tür drama, işarete ya da şoka ihtiyaç duyuyordum. Kaldığım ev, Trabzon'un, artık bir müzeye dönüştürülmüş Atatürk Köşkü'ne oldukça yakındı, sadece yürüyerek on beş dakika kadar bir sürede, köşke çıkabilirdim. İçimdeki fırtınaları dindirmek, Atatürk'le sohbetle bulunmak için hemen her gün o ağaçlar arasından kıvrılan daracık araç yolundan tırmanır, köşkü gezer, Ata'ya ait eşyalara bir göz gezdirir, köşkün hoş bahçesinde bir çay içer, kuşların seslerini dinlerdim. Köşke tırmandığım ilk günde, yağmur yağıyordu. Bedeninden tamamen arınmış bir ruh gibiydim. Gözyaşlarım yağmur damlaları ile dost olmuş hepsi birlikte yere düşüyorlardı.

Köşke vardığımda, odaları yavaş yavaş gezerken, Ata'yla dertleşiyordum. Elektronik mektup gruplarında ülkenin hangi kurumlarının, ne kadar ucuza satıldığı dolaşıyordu. Halkın büyük bir kesimiyse, sadece işinde gücünde, o din hamurunun da afyonuyla, hiçbir şey ters gitmiyormuş gibi, günlük yaşamlarını devam ettiriyorlardı, sadece geçinme telaşı içindeydiler. Sanki yolda birini durdurup da ülkenin satıldığını, önümüzde bizleri zor günlerin beklediğini, uyanışa ihtiyacımız olduğunu söylesem, bir deli olarak yargılanmaktan öteye gidemeyecektim. Ekmeğin fiyatından, domateslerin tadından veyahut televizyonda izlediğim bir filmin ne kadar harika olduğundan bahsetsem, tamamen normal karşılanabilirdim. Oysa küresel ısınma konusunda

haberler televizyonda dolaşırken, ülkenin geçirdiği siyasi değişim belki de tarihinin en önemli boyutundayken, tam da bu konulardan konuşmak istesem, dışlanacaktım.

Bu yalnızlığı, sadece yazarak giderebilirim diye düşünürdüm; ama kitaplarım hiçbir zaman değer görmemişti. Ne yazılması gerektiği, nasıl yazılması gerektiği, hangi konulara değinilmesi, hangi konulardan bahsetmekten uzak durulması gerektiği, zaten hem yayınevlerince, hem de kapital sistemin üst yapılarınca yönlendiriliyor ve böylece belirlenmiş de oluyordu.

Trabzon'da Uzun Sokak'ın biraz üzerinde yeni açılan, köprüyol üzerinde, küçük çay ocakları vardı. Tam karşıda da pahalı kafeler bulunuyordu. Kafe işletmeciliği, ülkede çığır açmıştı denebilir. Samsun'da da kapanan, zaten sayısı bir elin parmaklarını aşmayan kitapçıların yerine, belki de yüzlerce kafe açılıyordu. Bir keresinde bir mimar Samsun'da beni durdurup yardım istemişti, ahşap üzerine bir kitap arıyordu ve koca büyükşehirde bir kitapçı bile bulamadığını söylemişti. Ben de geriye kalan kitapçıların nerelerde olduğunu tarif ederek, en yakın olanına kadar ona eşlik ettim. Yıllardır Samsun'da olmadığım, sadece tatillerde evime geldiğim için, bu kitapçının da halen varlığını devam ettirip ettirmediğinden bihaberdim. Tahmin edilen sonuçla karşı karşıya kalmıştık ve o kitapçı da kapanmıştı.

Trabzon'daki bu çay ocağında çayımı yudumlarken, çay tabağının uğur böceği desenleriyle süslenmiş olduğunu fark ettim. Uğur böcekleri, beni kendi değerlerime inanmam konusunda motive eden birer işarettiler. Onlardan bir işaret gördüğüm her yerde, Tanrı ile sohbet eder gibi düşünür, kendime daha çok inanırdım. Bu şekilde, delilik gerektiren durumlarda, daha cesaretli davranırdım.

Aşk üzerine kaderimin hiçbir zaman olumlu anlamda yoluna girmeyeceğini düşündüğüm bir günde, kampüste burnuma bir uğur böceği düşmüştü, ona baktığımda ölmüş olduğunu fark ettim. Neden ölmüş bir uğur böceğinin burnuma düştüğünü tefekkür ederken, bunun, tasavvuftaki ölüm kavramının bir işareti olabileceğini getirirdim aklıma.

Bir keresinde, iş yöneticilerine yazdığım çok önemli bir elektronik mektup sonrası, yurttaki odama döndüğümde, yine panomda, bir uğur böceği öylece duruyor, sanki ilerlediğim yolun doğru olduğunu bana işaret ediyordu. Ancak, ona da dokunduğumda, sırtı üzerine çalışma masama düştüğünde anladım ki, o da ölü bir uğur böceğiydi. Eskişehir'in çay bahçesindeki, uğur böceği desenli masa örtüleri, ev arkadaşımı trende daha öncesinde uğur böceği hızmasıyla görmem, iş görüşmelerine gittiğim sıralarda, uğur böceği desenli çakmağımı elimle ovuşturup kendimi motive ediyorken, karşıdan Ebru'nun geldiğini fark etmem; bunların hepsi, Doğa'nın benimle

konuşuyor olduğu izlenimini yaratıyordu içimde. Bu öyle özel bir konuydu ki, hem paylaşılması sizi deliliğe götürebilirdi, hem de böyle bir olasılığın varlığına inanılması... Sonuçta, sadece birer rastlantı olabilirdi, ama neden bu kadar iyi kurgulanmış görünen rastlantılar hep beni buluyordu?

Uğur böcekleri adıyla kurulmuş bir sivil toplum kuruluşunun etkinliğine gitmek için, bir sabah Eskişehir'deki öğrenci evimde uyanmıştım. Yine o kötü alışkanlığım yüzünden, sabah kalkar kalkmaz sigaramı içmek için pencereye doğru elimi uzattığımda, sigara paketimin üzerinde bir uğur böceği görmüştüm. O zaman gördüklerim, hep canlılık ve sevinç uyandırıyor bende. Ölümlerden eser yoktu. Hatta bu anımı, katıldığım etkinlikte de paylaşmıştım.

Tıpkı saatlerin de dilimlerini hep 11:11 ya da 15:15... vb anlarında yakalama rastlantılarım gibi, uğur böceklerinin de neden hep benim karşıma çıktıklarını yıllar sonra anlamıştım. Bunlar çaresiz bir adamın, dış dünyadan kendisine bir işaret arayışından, bir çare beklentisinden başka bir şey değildi. Dış dünyada gerçekleştiremediklerimi, işaretler bekleyerek, Tanrı'dan bir tür yardım beklentisiyle, iç dünyamda gerçek kılıyordum.

Hiç de sağlıklı bir yol değildi izlediğim. Uğur böcekleri sürekli karşıma çıkıyorlardı, çünkü dikkatim hep onlardaydı. Saatleri daima 3.33 ya da 14.14 dilimlerinde yakalıyordum, çünkü dikkatim hep saatteydi, o kadar yalnızdım ki, bu kuruntular bile kendi iç dünyamda, belki bölünmelere yol açmış, beni oyalıyor ve birer arkadaş vazifesi görüyordu; gerçekten delirmeyeyim diye... Bu işaretlere inanmakla kalmamış, Ebru'ya da bahsetmişim, bu kadının benden korkması için her şeyi yapmışım aslında.

Bir keresinde ona Eskişehir'in Cengiz Topel Caddesi'nde rastladığımı hatırlıyorum. Hızla yürüyerek arkasından dolanmış, önüne geçip döner kavşağın köşe başından karşıya geçmiş, bana doğru yürürken onu izliyordum. Tüm kalabalık, günlük dertlerinde oradan oraya koşuşurken, ben öylece kıpırdamadan duruyor, ona bakıyordum. Belki beni fark eder de, içimdeki ruhun, etrafımda izlediği kalabalıktan ne kadar farklı olduğunu düşünür diye öylece kımıldamadan, göz göze geleceğimiz anı kolluyordum. Sonunda başarmıştım, göz göze gelmiştik. Beni görünce o da duraksadı biraz. Biraz sonra, başını çevirip, yoluna devam ettiğinde, yaptığının ne kadar büyük başka bir hata olduğunun farkında bile değildim. Gözlerindeki korku ifadesini, şimdi daha iyi hatırlıyorum.

Beni defalarca reddetmesinden sonra, evine o kadar çok gidip, onu rahatsız etmişim ki, belki de bana karşı gereğinden fazla iyi niyetli davranmıştı. Bir keresinde, yine onu görürüm ve benden korkması için bir sebep olmadığını anlatabilirim diye,

evinin önünde beklerken; birkaç arkadaşıyla birlikte apartmandan çıktılar. İlk önce ev arkadaşlarından bir kadın çıkmıştı dışarıya, Ebru'nun da neredeyse hazır olduğunu, birazdan geleceğini söyledi. Kaldırırma oturmuş, onun gelmesini bekliyordum. Ondan önce bir de, bizim yaşlarımızda bir erkek çıkageldi apartmanın kapısından. Yine onlar gibi iyi giyimliydi ve içimi bir korku kaplamıştı. Yıllardır, kendine uygun bir erkek bulamadığı için yakınan Ebru, sonunda bir sevgili mi bulmuştu kendine? Bu buluşmamız, tam da yaz okulunun başlarındaydı ve dönem sonundan bu zamana geçen süre dâhilinde onu görmeyeli çok olmuştu.

Neyse ki, Ebru da kapıda belirince, bana olan her zamanki bakışlarından ve bu yeni çocukla aralarında geçen konuşmalardan, ikisi arasında bu şekilde duygusal bir boyut olmadığını anlamıştım. Sadece staj yaptığı şirkette, onun gibi stajyerlik yapan, Bilkent Üniversitesi'nde ekonomi bölümü okuyan bir çocukmuş o kadar. Doors Parka gidip birer içki içeceklerdi, Ebru gelmemi istememişti, ben de her zaman yaptığım gibi, kırıldığımı belli etmeden güçlü olmaya çalışmış ve durumu normal karşılamış; yaklaşık on dakika sonra sinirlenip, bu durumu düzeltmek için ne yapmam gerektiğini düşünmeye başlamıştım.

Yine reddedilmiştim ve yine söylemek istediklerim kendi boğazıma gömülmüştü. İstediğim tek şey, beni tanımasını sağlamaktı; ama o bunu istemiyordu. Hep "Olmayacağını biliyorum" derdi bana. Sanırım daha önce bana "Paran yok.", dediğinde yalan söylemiyordu.

Yaklaşık on dakika kadar, gururumun incinmişliğini unutayım diye ümit ederek yollarda başıboş gezinirken; kendimi Doors Parka doğru, onlara katılmak için yürüyor buldum. İçeri girdiğimde, bizim sınıfın da varlıklı öğrencilerinden bir grup mekândaydılar. Aralarından Ebruların oturduğu masayı fark etmem zor olmamıştı. Yapay çim üzerine, geniş koltuklar ve alçak sehpalarla dekore edilmiş bir eğlence mekânıydı burası. Tam da o sırada ney hocam, bu mekânda bir canlı müzik konseri verecekti.

Yanlarına gidip selam verdim, kötü bakışlara sahip değillerdi veya beni kovma niyetleri yoktu, sanki bir şans verir gibiydiler. Yaptığım yüzüzlüktü düpedüz, ama canlarının sıkıldığından da emindim, belki bir olay çıkarırdım ve hayatlarına renk gelirdi diye düşünmüş olabilirler. Kadınlar her ne kadar tam tersini ifade etseler bile, her türlü entrikaya açıktırlar. Ben masaya oturduğumda, duygusal çatışmalardan, çetin savaş sahnelerinden bir tanesi yaşanabilirdi. Belki de heyecanlanmışlardı. Kesin olan bir şey varsa, o da benim ister istemez, saygısızlık gördüğümü düşünerek içimde kızgınlık hissediyor olmamdı.

Beni içten içe kemiren bir neden de, Bilkent de okuyan bu çocuğun, benden üstün olmasının tek nedeninin parası olduğunu düşünmemdi. Yani, Ebru'nun böyle düşündüğünü tahmin ediyordum. Nihayetinde, o farklı düşünse bile, gençler arasındaki yaygın eğilim; kültür, ya da kültürsüzlük demek daha doğru olur, bu yöndeydi. Paranızın olması, ortamlarda kabul görmeniz için yeterliydi.

Ebru bir ara üşüdüğünü söylediğinde, garsondan şal rica etmişti. Ben de şal geldiğinde, masadaki zengin züppeye karşı belki bir atak olur diye, onu hemen garsonun elinden alıp Ebru'nun sırtına kendim örtmüştüm. Benimle göz göze geldiğinde, onda yarattığım korkunun etkisiyle, bana "Yapma!" der gibiydi, tatsızlık çıkartacağımı düşünmüştü. Dudaklarından da, sadece ikimizin görebileceği bir anda bu sessiz "Yapma!" sözcüğünü okuyabilmişim.

Oysaki tek niyetim, ona benim de bir deli olmadığımı, her insan gibi benim de eğlenceli saatler geçirebileceğimi, sosyal biri olduğumu gösterebilmektir. Tabi bir yandan da, zengin züppenin tadını kaçırmak, bir şekilde onu alt etmek, Ebru'nun gözünde yükselmek fırsatı da kollamıyor değildim. Masadaki kadınlar, bir ara lavaboya geçtiklerinde, üzerine oturduğum koltuğu hiç sakınmadan, Ebru'nun yanına doğru çıktım. Bu hamlemlerle zengin züppe de, oturduğu yeri değiştirip, Ebru'nun oturduğu koltuğa geçti, bu şekilde o da bir hamle yapmıştı; böylece Ebru'nun yanında ikimiz de oturuyor olamayacaktık. O da benimle bir savaşın içinde olduğundan haberdardı.

O ara ona, hangi bölümde okuduğunu sordum. İsmet Hoca'dan edindiğim bilgilerle onu alt edeceğimden emindim. Ben de ekonomi okuyordum ve eminim ki Bio-Ekonomi gibi bir kavramı daha önce hiç duymamıştı. Çünkü bu konularda okuma yaparken, Dekanımıza bile, bio-ekonomi kavramından haberdar olup olmadığını sorduğumda, daha önce duymamış olduğu cevabını almıştım.

"Bio-ekonomi kavramını daha önce duydun mu?", diye sordum ukala bir ifadeyle. Ondandaki hayır cevabını umarken, birden "Evet", dediğinde, sistemin yalnızca paradan ibaret olmadığı, bu para gücünün onları gerçekten de bizden daha iyi şartlarda, eğitim de dâhil, yaşattığı gerçeği, bir kez daha çıkmıştı karşıma. Özel üniversitede okuması, onu kötü bir adam yapmazdı elbette. Ancak, konuştukları konular, medyada zenginliğiyle ve çapkınlığıyla ünlü bir iş adamının yeğeninin arkadaşı olması ve diğer içi boş saçmalıklar olunca, ister istemez, sadece ve sadece kişiliği beni rahatsız etmişti.

Benim öfkem zenginliğe değil, zenginliğin bir güç ögesi olarak, karşısında başka hiçbir değer varlığına izin vermiyor olmasıydı. Yoksa varlıklı ve sağlam karakterli insanları belki kendimden bile çok sevebilirdim. Ama bunun tek nedeni, sağlam

karakterlere sahip oluşları olurdu, zenginliklerinin ya da fakirliklerinin, benim gözümde bu anlamda bir değeri olmazdı.

Kadınlar nihayet lavabodan geri döndüklerinde, biz de züppemizle bio-ekonomi tartışmamızı bitirmiştik. Ebru, yan masadan onu gözleyen sınıfın diğer züppe çocuğundan bahsediyordu. Onun da dünyası, aslında etraftaki bu rollerden ayrı değildi. Ben yine de içindeki güzelliğe güveniyor, onun farklı biri olduğunu seziyordum, çünkü zekiydi. Ama o da, kendi çevresinin baskısı altındaydı. Benimle birlikte olsa bile, arkadaşlarının ona aptal gözüyle bakacaklarını düşünüyordu. Sorun sadece onun beni anlamıyor oluşu değildi, sorun, çoğunluğun beni anlamıyor oluşuydu. Aykırı bir adamla sevgili olmanın ağırlığının yanında, bu durumun çevrede yaratacağı eleştirilerle de baş etmesi gerekecekti.

Belki biraz da benden kurtulmak ümidiyle, mekândan kalkma kararı verdiler. Başka bir yerde eğleneceklerdi. Para da boldu nasıl olsa, bugün için birkaç hesap daha ödeyebilirlerdi. Bir ara, masadan kalıp, ney hocama selam verip tokalaştım, benim de bir çevrem olduğunu göstermek için yaptığım bir hamleydi; ama eminim işe yaramamıştı. Hesaplar ödenirken, bana savaş açtıkları nesneyle onları yenmeye yeltendim. Cüzdanıma elimi uzattım ve parayı çıkartıp, boş bira şişelerinin arasına sıkıştırana dek, zengin züppe, hesabın tamamını ödemek üzere kredi kartını garsona uzatarak beni alt etmişti: “Sen misafirsin...”, demişti gülümseyerek.

Burada ödenen bir hesap, bizim yurt arkadaşlarımız arasında, onlarca öğün yemek demektir. Yılbaşı partilerimiz yurttaki, leblebi ve ucuz gazozdan ibaret olurdu.

Çıkışta Ebru’dan bir fırça yiyerek, peşlerini bıraktım, kendi yoluma devam ettim, yani kendimden başka kimsenin olmadığı yerlere...

*

12.

İNTİHAR

Kendimi bu kadına kabul ettirebilmek için, ben hariç, bir üst yapıya ihtiyacım vardı. Bir tür etiket; para olabilirdi, önemli bir yerde çalışan önemli birisi olabilirdim; bu bir kıyafet bile olabilirdi, pahalı olması yeterli olurdu. Ancak yaşadığım gelgitler, beni bir serseriden, bir iş adamına, bir hayalci yazardan, bir hiçliğe, gözünü para bürümüş değerleri olmayan bir caniden, yine çocuk kadar masum bir devrimciye dönüştürüp duruyordu. İyice bocaladığım, kendimi amaçsız hissettiğim dönemlerdi, ayrıca ona olan sevgim iyice tutuşmuş, her yerimi yakıyordu. Onu bir kez olsun görmek bile acımı biraz da olsa hafifletiyordu. Başkalarıyla buluştuğu her an, acaba yanındaki erkek sevgilisi mi, aralarında bir şeyler var mı diye sormaktan kendimi alamıyordum.

Bir yandan da, içimde yanan devrim ateşi, evimde tek başıma yaşıyor olmam, beni toplumdan iyice soyutlamıştı. Sevgi Hanımdan, projem üzerine bir cevap bekliyordum, yeni bir iş yönetim anlayışı olan bu projenin kabul görmesi neredeyse imkânsızdı; ama şirketin bir grup şirket olmasına, ülkenin en önde gelen gruplarından biri olmasına ve entelektüel seviyelerine güveniyordum. Verdiğim bilgiler de oldukça yeniydi, belki bir şans tanılar diye düşünüyordum.

Klaruna Kafe’de oturduğum o gün, yan masadan, New York’taki apartman dairelerinin üst katını FBI’ın basmış olduğunu söyleyen varlıklı kızları görünce iyice sinirlenmiştim. Söylemek istedikleri, aslında birer Amerikalı olduklarıydı benim gözümde. Amerika’da, özellikle de New York’da ev sahibi olduklarını söyleyerek, FBI’ı da işin içine katarak, tamamen kendi kültürlerini dışladıklarını ima ediyorlardı, kendi gözlerinde birer zayıf, özgüvensiz Türk değil, güçlü Amerikan vatandaşlarıydılar.

Onların bu halini gördüğümde, kendime nerede yaşıyor olduğum sorusunu sordum. Topluma karşı çıkışlarımda ne kadar haklı olduğumun apaçık canlı delili gibiydiler. Sinirimi tutamadım ve şirketten bir cevap beklemek yerine, hemen iki sokak ötede bulunan genel merkezlerine, sinirli bir şekilde kendim gittim. Beni karşılayan bayan

danışma görevlisine, Sevgi Hanımı görmek istediğimi söyledim. Kendisine daha önce bir iş yönetim felsefesi projesi götürdüğümü, İnsan Kaynakları müdürleriyle paylaşacaklarını belirttiklerini, henüz haber alamadığımı ilettim. Bu konuda görüşmek istiyordum. Ama daha önce benim üst kata çıkmama izin vermiş olan danışma, bu kez telefonda, Sevgi Hanım'ın, benim kendilerine ilettiğim CD'yi aşağıya gönderebileceklerini ilettiğini söyledi. Sevgi Hanım da benimle görüşmek istemiyordu, sanırım gözünde deli unvanı kazandığım bir kişi daha eklenmişti listeye. Danışmaya, teşekkür edip ayrıldığımda çok sinirliydim.

Ülkenin dört bir yanını, aslı Türk olan Amerikan vatandaşları kaplıyordu, aklıma sık sık Atatürk'ün Gençliğe hitabesi geliyordu. Diğer yandan, gerçek bir aşkla sevdiğim kadın benden kaçıyordu, sadece entelektüel olduğum için ve doğruların peşinde olduğum için herkes beni dışlıyordu. Atatürkçü olduklarını söyleyen ne kadar tanıdığım varsa, gerçek bir Atatürkçü olduğum için bana selam bile vermiyorlardı. Çünkü tek bildikleri, Atatürk'ün anıldığı milli bayram ve törenlerde, bir araya gelip ağlaşmaktı.

Sorsanız, herkes Atatürkçüydü, kitap okumayanlar, tek derdi devletten maaş almak olan devlet memurları, bilimle ilgisi olmayan, birer liseye dönmüş üniversitelerde akademisyen olduklarını iddia eden insanların çoğu, birer Atatürkçüydü. Hangi dükkâna gerseniz, mutlaka bir Atatürk resmi vardı, köy kahvehanelerinde dahi bu böyleydi; ama birer gazete dahi açıp okumazlardı insanlar.

Eve koşup, Gençliğe Hitabeyi kendi ağzımdan dile getirerek tekrar yazdım ve altına da imzamı attım. “Birinci vazifem...”, diye başlıyordu kendime hitabım.

Tüm kitaplarımı bir torbaya doldurdum, içerisine şirkete teslim ettiğim projenin bulunduğu bir CD'yi de ekleyerek, doğruca tekrar genel merkezin yolunu tuttum. Mesai saatleri çoktan dolmuştu, sadece güvenlik görevlileri vardı içeride, onlara kitaplarımla dolu torbayı teslim ettim. Yanıma bir de siyah, üzerinde beyaz çizgileri olan bir kurşun kalem almıştım. Güvenlik görevlisine aynen şöyle dediğimi hatırlıyorum:

“Yarın, X Şirketinin yönetim kurulu benim için saat tam 12.12’de toplanacak! Bu çantada kitaplarım var, eğer o saate kadar toplanıp da, beni aramazlarsa, Türkiye Cumhuriyeti’nin bir Türk Genci olarak intihar edeceğim.” Bunu söylerken, elimdeki kurşun kalemi tam ortadan kırarak, yumruğumu güvenlik görevlilerinin bulunduğu uzun yüksek masaya tüm gücümle vurdum ve kırık kalem parçalarını orada öylece bıraktım. Güvenlik görevlisi oldukça şaşkındı, diğer bayan olan güvenlik görevlisi, yan odaya koşarken “Allah Allah!”, diyordu. Bunu söylerken, sesinde korku ve şaşkınlık

vardı, ayrıca satır arasında da “Deli midir nedir?” de demek istiyordu. Belki de polis çağırmak için yan odaya saklanmıştı. Neyse ki ziyaretim uzun sürmemişti, sözlerimi söyledikten sonra, bir hışımla, güvenlik görevlisinin şaşkın bakışları arasında oradan ayrılmıştım. İmzaladığım ve kendi adıma bir hitabete çevirdiğim Gençliğe Hitabeyi de onlara teslim etmiştim.

Neyse ki olgun bir adamdı, bir tür bunalımın içinde olduğumu anlamış olacak ki, sert bir karşılık vermedi. Zaten, büyük ihtimalle dört yıllık bir okul da okumamış, tek derdi aybaşını düşünmek olan sıradan bir çalışandı o kadar.

Eve döndüğümde, aynı hitabeyi dostlarıma da gönderdim ve eğer ertesi gün bu şirket tarafından aranmazsam intihar edeceğimi tüm yakınlarıma bildirdim.

Ertesi gün saat tam 12.10 da telefonum çaldı, arayan; bu şirketten bir görevli değil, yazar dostum Meltem’di. Ankara’da Türkiye İstatistik Kurumu’nda memurdu. Oğlu’nun adını çok severdim, ismi Özgün’dü. Tüm hayatımı oluşturan felsefenin de ismini taşıyordu üzerinde. Bir keresinde, Ankara’ya bir etkinlik üzerine geldiğimde buluşmuş, birer yemek yemiştik.

Özgün de kısa süreliğine de olsa bize katılmıştı. Hemen bizden ayrıldıktan sonra keman dersine yetişecekti. Yüzünde tamamen hüznün taşıyan bir çocuktü, hayatımda gördüğüm en saf simaya sahipti, utangaçlığının yanında, özgünlük kokusu alıyordum ondan. Babasıyla annesi boşanmıştı diye hatırlıyorum, nedenini hiç sormadım...

Bana telefonda, onu çok korkuttuğumu söyledi, bir delilik yapmamam için yalvarıyordu, ben de onları üzmeyeceğimi, anlık bir buhran yaşadığımı söyleyip, bir yandan da şirkete, neden beni aramadıklarını sormak için hızlı ve sert adımlarla yürüyordum. Telefon görüşmemiz oldukça kısa sürmüştü. Telefonu kapattığımda, saatin tam da 12.12 olduğunu fark ettim. Şirketin genel merkezi, evime de çok yakındı, bir ya da iki dakikalık bir gecikmeyle, aynı hışımla binaya giriverdim.

Karşımda, başka güvenlik memurları vardı; kendimi tanıttım. Belki de bu adam güvenlik şefiydi, çünkü beyaz saçlarıyla diğerlerinden daha yaşlıydı ve olgun bir duruşu vardı. Bana, yönetimin yemekte olduğunu, biraz beklersem kendileriyle görüşebileceğimi söyledi. Ben de teşekkür edip, kitaplarımın bulunduğu poşeti istedim, bir de not bırakacağımı söyledim. Kabul etti ve bana uzattığı kâğıdın üzerine, Atatürk’ü tekrar anmalarını ifade eden bir not bıraktım...

Eve döndüğümde kendimde değildim. Beni kimler arayacak diye düşünmeye başladım. Eğer bir dostum bana, ertesi gün intihar edeceğini söyleseydi, onu mutlaka arardım. Arayan kimse olmamıştı. Herkes, korku hissediyordu. Zaten, dost dediğim

insanların dostluk anlayışları da, ülkedeki genel karakterde olduğu gibi, kendisinden başkasının bir değerinin olmamasıydı. Günlerce yemek yediğiniz, aylarca dertleştdiğiniz, yıllarca aynı evde kaldığınız dostlarınız, zor günlerinizde yanınızda olmayabiliyorlardı bu ülkede.

Herkesin gülen yüzleri arasında; kıskançlık, yarış ve savaş hâkimdi. Herkes, kendisini yükseltmek yerine, başkalarını aşağı düşürmenin kaygısı içindeydi. Bu şekilde, yükselebileceklerini zannediyorlardı; çünkü bu kolay yoldu ve aklımızı kullanmak konusunda tembel bir millettik o zamanlar.

Beni aramayan arkadaşlarımı, intihar etmediğimi göstermek için kendim ziyaret ettim. Bana nasıl sahte gülümsemeler savuruyorlarsa, ben de aynısını yaptım. O gece, Ebru'ya yazılarımı verip, ben de bu devrimci yollara veda edecektim. Planladığım şekilde yürümüyordu iç dünyam. Kendimi onursuz hissediyordum. Ülke tamamen başka bir rayda ilerliyordu ve elimden hiçbir şey gelmiyordu. Sevdığım kadın, beni sevebilecek bir adam olduğum için, sevmiyordu. Arkadaşlarımın de gerçek yüzlerini görünce, yaşamak için bir anlam bulamadım.

Ertesi gün uyandığımda, içimdeki anlamsızlık devam ediyordu. Ne için yaşıyorum diye soruyordum kendi kendime. Kendim dışında tüm insanları hor görüyordum, herkese çok kızgındım. Zaten onlar da, gördükleri her yerde dışlıyorlardı beni. Bir Müslüman değildim, çünkü herkes gibi bir Müslüman değildim. Atatürkçü olduklarını söyleyen adamlardan ya da kadınlardan değildim, bir şeyleri değiştirmeye çabalıyordum, en azından, toplumda görmek istediğim insan karakterini, kendimde yaşıtıyordum; fakat kabul görmüyordum. Her yazar gibi değildim, aşk hikâyeleri yazarak para kazanmak derdinde değildim, insanlığı aydınlatmak istiyordum. İsmet Hoca'nın çalışmalarını tüm insanlık bilse, dünyaya cennetin kurulabileceğini düşünüyordum. Oysa yayınevleri, satan kitapların peşindeydiler, o kitaplar da insanlığı; kendilerini hatırlamaktan çok, kendilerini unutmaya sürüklüyordu. En güzeli, bu dünyaya veda etmektir, kendimi bu kadar kirli bir toplumun içerisinde temiz tutamayacağımı düşünmeye başlamıştım ve intiharı, tehlikeli bir şekilde, sadece mantıklı bulmuştum.

Odam darmadağındı, tavana astığım rengârenk kâğıtlar, toplu iğnelerinden kurtulmuş, yere saçılmıştı. Yemek yemeğe bile üşendiğim için, ekmeğe sürmek maksadıyla aldığım margarini dışarıda unutmuştum. Lavabomun içine küllüğü boşaltmış ama temizlememişim bile.

O karmaşanın içinde, ucuz traş bıçaklarından bir tanesini, kitaplıktan bozma mutfak rafımdan alıp, zippo çakmağım için kullandığım ince uçlu küçük penseyle plastik

korumalarını kesip, yatağıma uzandım. Üzerimde, yine sadece siyah kıyafetler vardı; siyah bir kot pantolon ve pahalı marka siyah bir tişört...

Aslında neden intihar ettiğimi bile kimse anlamayacaktı. Bir not bırakmayı düşündüm; fakat anlaşılmayacağım için ondan da vazgeçtim. Bir elimde siyah bandanamı tutacaktım, ölü bedenimi öyle bulsunlar istiyordum, o bandana, yasımı temsil ediyordu. En azından bir işaret olarak algılayan olur diye düşünmüştüm. Bilgisayarımı çalıştırıp klasik müziklerden bir parça seçtim, kararlı olmam gerekiyordu, vazgeçmek, aklımın ucundan bile geçmiyordu, bu dünyanın bana göre olmadığından emindim ve işi uzattıkça daha zor olacağını tahmin ederek sağ elimle tuttuğum traş bıçağı ile sol bileğime derin bir kesik attım. Kanlar akmaya başladığında kendimi yatağa uzattım, gökyüzündeki bulutlara son kez bakıp gözlerimi kapattım.

Başarısız bir deneme olmuştu, çünkü asıl niyetim ölmek değildi. Kendini kandırdığından habersiz, küçük aptal bir çocuktum o kadar. Doğrulup, bir peçete ile bileğimi sardım. Küçük bir kesik değildi; ama insanı öldürecek bir kesikse hiç değildi. İşin kötü yanı, orta parmağıma giden sinirler zedelenmişti ve o günden sonra orta parmağımı artık hissedemeyecektim, klavyeye yazarken bile...

İki gün sonra doktora gittim, Doktor, yaramı gördüğünde hemen anladı: “İntihar mı?”, diye fısıldadı sessizce, bir intihar vakasıyla ilk kez karşılaşmamış olduğuna emindim. Dikiş istemediğimi söyledim ve bana gerçekten etkili bir krem verdi. Sadece dört gün içinde, yaram tamamen kapanmıştı. Artık koluma sardığım siyah bandana, sadece bir anlam ifade etmekle kalmıyor, bileğimdeki yaramı kapatma işlevi de görüyordu...

İntihardan sonraki iki gün, ölüm üzerine daha çok düşünmüştüm, yaşadığım için Tanrı’ya şükürler etmiştim. Mavi gökyüzü, daha bir maviydi. Güneş, daha parlaktı. Her zaman olduğu gibi, hayatın değerini de onu kaybedince anlıyorduk. Ben şanslıydım, kendimi öldürmek konusundaki başarısızlığım, belki de hayatım boyunca yaptığım en iyi şeydi. Hayatın ne kadar güzel ve değerli olduğunu anladım. Aldığım her nefes, bir dünya değerindeydi ve bu dünya, hayata yeniden uyandığım bu dönemde, bir cennetten farksızdı.

*

13.

ASILI DURAN VEJETARYEN AYDIN

Artık hem okulu, hem de düşünmeyi bırakmış, hayatı tamamen boş vermiştim. Böyle zamanlarda vücudunuzun şekli bozulmaya başlar... Çünkü bir hayalcinin dibe vurduğu bir dönemi yaşıyorsunuzdur. Kendinizi odanıza hapsedersiniz. Odanın dışındaki kültür, neden bunu böyle yaptığınıza anlam veremez; anlam vermek gibi bir kaygıları yoktur; hayatlarında anlam kaygısı yoktur. Çünkü hayatın içinde anlam kavramına yer açabilmek için, ilk önce zayıflıklarının yarattığı komplekslerden ve damarlarının içerisinde gezinip çılgın atan korkularından kurtulmaları gerekir.

O en derinlerdeki korku çığlığı o kadar büyüktür ki, içlerindeki sesi, içlerindeki sus'u duymalarına izin vermez. Etrafta düşkün olan, düşmüş olan bir başka birey ararlar; bir sanıyı yaşıyorlardır ki, düşmüş kişilerin sayısı arttıkça, kendileri yükselsinler. Ne yazık ki bu ülkede, başkalarını ezmek üzerinden değil, kendisi üzerinden; kendi yarattığı dağları aşarak yükselmek isteyen insanlar hep düşerler. Onların arabalarına bomba konur... Bir Yunus olurlar, bir Yunus Emre olurlar; yedi yüz yıl sonra iş dünyasının değerleriyle gelen olumlu düşünceyi, kendi zamanlarında yayarlar; ama yine de öldürülmüşlerdir.

Neyse ki fikirler ölümsüzdür ve bedenleri ölse bile, fikirleri daima yaşıyordur; geride bıraktıkları kendi tarihleri, insanlık tarihleri de öyledir ve yaşanmaktadır. Onlardan birer sonra gelen aydınlar, yine onlardan aldıkları tecrübelerle, bulutların arasına yerleşmek, kendilerine bir yer bulabilmek için, başka çıkış yolları ararlar. Bir sanatçı, başka bir sanatçının elinden işte böyle tutar. Yaşar Kemal'in de sanatçı tanımıyla: Sanatçı öyle bir insandır ki; dünyanın başka bir ucunda bir yaprak kımıldasa, sanatçının yüreği titrer.

Yürek titrer...

Kendimi odama kapattığım günlerde, gözlerim hep duvardaki takvim yaprağına takılırdı. Takvim kullanmadığım için, bana öylece bakan en üstteki yaprağı hiç kopartmazdım. Hangi ay olduğunu hatırlamıyorum; ama ayın 22’si olduğundan eminim. Her gün yatağa daldığımda, bir şekilde o “22” rakamıyla göz göze gelir, bana ne anlatmaya çalıştığı üzerine düşünürdüm. Yıllar sonra, o takvimin asılı olduğu yere, ODTÜ’den aldığım şeref belgelerinden bir tanesini astım.

Bir gece, çok ilginç bir rüya gördüm:

Rüya:

Bir düşe atılmış gibiydim, her şey bir anda olup bitiverdi ve ben sadece koşuyordum. Nerede olduğumu bilmiyordum, kim olduğumu bilmiyordum, on yaşlarında bir çocuktum, geçmişimi bilmiyordum, yalnızca koşuyordum... Sağ yanımda beyaz bir duvar vardı ve sol yanımda çalılarla örülü bir uçurumdu. Bu uçuruma yuvarlanırsam, canlı çıkmayacağım kesindi. Çalılara doğru göz attığımda, derin boşluğun aralıklarından bana bakan devasa ağaçları ve eğrelti otlarını görebiliyordum. Bir kaç böğürtlen ağacı ilişiverdi gözüme. Bunların hepsini aklımdan hızlı bir biçimde geçirirken, insanın korkuyu yaşadığı anlarda ne kadar da hızlı düşündüğünü keşfetmiştim. Hatta şöyle geçirmiştım içimden: “Şu an, düşünmeye müsait olduğun bir an değil, her neyden kaçıyor isen, şu önümüzde duran yüksek sahanlığa ulaş!”.

Tam önümde, yalnızca patika bir yol ve yolun bittiği yerde de yine beyaza boyanmış bir sahanlık görünmekteydi. Boyumdan oldukça yüksekte bir yerdeydi; ama neyse ki metal bir merdiven, sahanlığa doğru dayanmış, sanki benim kurtuluşum için hazırlanmış gibi beni beklemekteydi. Bir anlık bir rahatlama hissettim. Her neden korkmuş olduğumu bilmesem de, oraya ulaştığımda düşünmek için zaman elde edeceğimi biliyordum: “En azından, kendimizi şu korkunç uçurumdan kurtaralım.” diye geçirmiştım içimden.

Merdivene, uçarcasına zıpladım ve tutabildiğim en yüksek ayağından kavradım. Ağırlığının şiddeti nedeniyle, merdiven bir kaç kez eğilip büküldükten sonra sol yana doğru beni de yanına alarak devrilmeye başladı. O an, uçuruma çevirdiğim gözlerim dona kaldı ve öleceğimi hissettim, tam da ölüme düşmekteydim... “Nerede olduğumu bile bilmezken, ne çabuk gelen bir ölümdü bu?”...Birden, bir mucize görmüşçesine; ahşaptan yapılmış, beni sahanlığa ulaştıracak, eski bir merdivenin yaşlı ayakları ilişti gözüme. Oldukça çürümüş görünmekteydi ve: “Aman Tanrı’m, bin yaşında mı bu ağaç?” diye sordum kendime. “Atla!” diye bağırdı içimden gelen ses ve kendimi boşluğa bırakarak sol elimle bu yıllanmış odunun bana yakın olan bacağına kavrayıverdim.

O an duymak istediğim son ses ilişti kulağıma “Çatırt!!!”... Dünyam yıkılmıştı, ne bir şey düşünecek, ne korkacak, hatta ne de algılayacak bir güç yoktu içimde. Daha ölüme düşmeden ölmüştüm sanki...

Ta ki omuzlarımdaki acıyı hissedene kadar! Dev pençeler beni kavramıştı ve uçuyordum! Yere doğru baktım ve sahanlık tam da altımdaydı. Hemen kafamı yukarıya, bu pençelerin sahibine doğru çevirdim! Gözlerim fal taşı gibi açıldılar “Bu bir düş!”, dedim ve bir kaç saniye gözlerim; hayatımı kurtaran, takım elbise giymiş, boynunda kocaman bir madalyon taşıyan bu Akbaba’da sabitlendi! Boynuna takılı kocaman madalyon, bir “Özgünler Okulu” amblemi taşıyordu.

“Bu bir düş ve sanırım şimdi de uykumdan uyanacağım...” diyerek gözlerimi kapattım. “Tanrı’m hala uçuyorum, bunu hissedebiliyorum!” Bu sözleri söylerken ellerimle de kapatmıştım yüzümü. Sadece düşümden uyanmayı bekliyordum; ama bu bir düş değildi...

Uçuş yolculuğumuz çok uzun sürmedi. Yalnızca beyaza boyanmış bu eski evin çevresini dolanmış olduk ve evin ön bahçesine doğru da inişe geçmiştik bile. Farkındalığım, bulunduğum anı sorgularken, başımı yine bu dev akbabanın yüzüne doğru çevirdim. Yarı insan yarı akbaba gibi bir hali vardı; çünkü resmen, yüzünde bir tebessüm hâkimdi. Evin ön bahçesinde koşuşturan onlarca çocuksa, başımı çevirdiğimde karşılaştığım görüntü oldu. Hepsinin yüzleri gülüyordu ve hoş geldin dercesine bir coşkuyla bakıyorlardı bana. Kimisi elleriyle alkış tutuyor, kimisi de zıplıyordu. Akbaba, beni yavaşça yere, çocukların oluşturduğu çemberin ortasına bırakıverdi. Hayatımda gördüğüm en sevimli havaalanıydı bu. *

Rüyamdan uyandığımda, su gibi terlemiştim, takvim yaprağındaki büyük puntolarla 22 diye yazıyordu.

Oturma odasında da takvim kullanırdık; babam genellikle, takvimi sanki aklına bir anda getirir, hemen yanına gider bir yaprak koparır, yere diz çöker ve okumaya başlardı. Odadaki ortam müsaitse sesli okur, bizlere de bilgi aşılama çalışırdı. Babama, takvim yapraklarında yazan bilgilerden çok daha değerli, sürüyle bilginin varlığından asla bahsedemezdim; bana kırılmasından korkardım. Bazen dinliyormuş gibi yapardım; bazen de açık bir dille: “Bana okuma.”, derdim. O takvimi de yerinden kaldırdım ve bir şeref belgesi de onun bulunduğu yerde asılı duruyor şimdi.

O dönemde, dünyaya ve insanlığa olan inancımı o kadar çok kaybetmiştim ki; yapmak istediğim tek şey vardı; o da amaçsızca, anlamsızca yaşamaktı. Tıpkı

eleştirdiğim insanların yaptıkları gibi... Sabahlara kadar bilgisayarın başında oturur, hem ülkede yerel bulunan hem de uluslararası sohbet odalarına girerdim. Bu odalarda daima, hayatın bir şekilde kendi dışına attığı insanlar toplanmış olurlardı. Çoğumuz, toplumun dayattığı genel kuralları reddeden; enteresan, özgün karakterlerde bireylerdik. Hangi ülkeden olursak olalım, bizleri bir araya getiren, dışlanmışlığımızdı. Caz müziğine tutkulu, yalnız yaşlı kadınlarla burada tanıştım. Kameralarını açar, çaldıkları caz parçalar eşliğinde, yemyeşil bahçelerindeki kuşlarını gösterirlerdi diğer insanlara.

Bir keresinde Bob'la tanıştım. Saçlarının iki yanını kazıtmış, deri ceket giyen, sanki karikatürden fırlamış gibi bir yüz ifadesine sahip, aramızdaki en alçakgönüllü, en deli en şirin kullanıcıydı. Daha önce İstanbul'a gelmiş olduğundan bahsederdi bana. Tam bir Barış Manço hayranıydı. Bir keresinde, Barış Manço'ya ait olduğunu söylediği elektronik bir saz hakkında benden yardım istedi. Amerika'da bulunan bu elektronik sazın, mutlaka Barış Manço Evi'ne iade edilmesi gerektiğini söylüyordu. Onun samimiyetine inanma sebeplerimden bir tanesi de; yine kendi kültürümüze ve değerlerimize bizlerden birinin değil, bir Amerikalının sahip çıkıyor olmasıydı. Bana hem Ankara'daki Hard Rock Kafe'nin hem de Barış Manço'nun kardeşinin elektronik mektup adreslerini verdi; konu hakkında görüşmemi, elektronik sazın teslimi için geri kalan tüm yardımı kendisinin yapacağından bahsetti.

Yaptığım yazışmalarda, Barış Manço'nun, bilindiği kadarıyla, kendisine ait böyle bir elektronik sazın var olmadığı bilgisini topladım ve Bob'a ilettim. Hangimiz haklıydık bilmiyorum ama sonuçta Bob da ben de üzerimize düşen sorumluluğu yerine getirmiş, işi bir son noktaya bağlamıştık.

Sabah ilk işim, Samsun'un Çiftlik Caddesi'ne inip; sıcak, kaşarlı poğaçalardan almak olurdu. Poğaçaların yanında daima kola içerdim. Bazen poğaçaya yoksa sadece kola içerek, karnımı doyurmaya çalışırdım. Bunu sadece iki ay kadar devam ettirmiş olmama rağmen, miğdem hiç düzelmemesine bozuldu. O zamanlardan beridir, sürekli Lansor isimli mide hapımı kullanıyorum. Bu hapi sürekli kullanmanın da iyi bir fikir olmadığını, uzun dönemde zarara yol açtığını duydum; aksi iddiaları da duyunca çok oralı olmadım. Zaten, başınızdaki devlet, bir öğrenciden bile sigorta primi isteyen bir devlet... İngiltere'de olduğu gibi; çalışmayan ve evde çocuk bakan kadınlara bile ödenen sigorta ve yardım ücretlerinden bahsettiklerinde; sanki bir hayal denizinden nağmeler duyar gibi oluyorum. Nasıl olsa gerçekçi insanlarla dolu bir ülkeyiz; bu tür hayaller bizlerin gerçeklik algısına çok fazla gelir...

*

Yine o günlerde, Çiftlik Caddesi'nde dolaşırken, kendimi ne kadar mutlu hissettiğimi hatırlıyorum. Boşluğa düşen her insan gibi, kimi zaman bir Yunus Emre edasıyla göklere bakar, şükürler ederdim. Daha sonra yine ateist damarlarım kabarırdı ve boşluğa söverdim. Farkındalığının da, hayal gücümün de, erdemimin de en yüksek olduğu zamanları, hayatımın 22'nci yılını yaşıyordum.

Hayvan eti yemek, bana vahşetmiş gibi gelirdi o zamanlar... Ayran içmek bile istemezdim; kokusu miğdemi bulandırıyordu. Sanırım Tibet'ten Budist rahip dostlarım olsa; beni çok iyi anlarlar ve severler, belki takdir ederlerdi. Fakat yaşadığım kültürün, bu aydınlık ya da farkındalık seviyesini anlaması mümkün değildi. Herkes, yüzen bir ırmakta, kendisini suyun akışına bırakmış gibiydi. Bizim gibi hayalcilerse, attıkları her kulaçta, biraz daha dibe batıyorlardı o kadar. Toplumun geneli, korku içinde; bir yangın varmışçasına merdivenlerden aşağı koşan kalabalıklara benziyordu; biz aydınlarsa bir somon balığı gibi, acı içinde o merdivenden yukarı tırmanıp kalabalığı yarıyorduk. Bunu ne için yapıyorduk dersiniz; bilmiyoruz; ama bunu böyle yapmak zorunda olduğumuzdan da, toplumdaki hataları gördüğümüzden de, eminiz.

İşsiz kalmak, ruhumu iyice gerince, bir kitapçıda çalışmak gibi bir fikri geldi aklıma. Samsun'da da öyle büyük kitapçılardan yoktu. İstanbul'un İstiklal'inde, kitap satma işini hayatının bir aşkı, anlamı haline getirmiş kitapçılar vardır. O kitapçılarda çalışan, benim gibi topluma karşı bir duruşu olan bireyler; bir şekilde kendi hayatlarını kurar, paralarını kazanırlar; belki kadınlarıyla da sevişirler. Fakat Samsun'un İstiklal'inde bu böyle değildi. Tanıştığım kitap evi sahibi, kendisine bir köle arıyordu. Bana, kitap okuyup okumadığımı sordu. Çok okuduğum halde, pek okumadığımı söyledim. Benim hakkımdaki niyetini çözmeye çalışıyordum. Nasıl ki ben onu test ediyor, tanımaya çalışıyor, tabiri uygunsu; zarf atıyorsam; büyük ihtimalle benim fark etmediğim bir şekilde o da aynısını uyguluyordu.

Nihayetinde, benim kendisine pek uygun bir işçi olamayacağım kanaatine vardı. Ben de bu yerde çalışırsam, mutsuz olacağımı düşünmüştüm zaten; kitapevi denilen mekân, daha çok bir kırtasiyeydi ve Samsun halkı da, genel Türk halkı gibi pek kitap okumazdı. Kitapevinin geliri daha çok, devlet okullarının açtığı ihalelerden geliyordu. Bütün gün orada boş boş oturacak; belki akşamları da patronum tarafından azarlanıp ezilecektim; alacağım para da muhtemelen ayda 300 Lirayı geçmeyecekti.

Bu patron adayım, kitaplardan söz açtığında, içimdeki devrimci ruhu biraz olsun araladım ona. Hepimiz gibi dünyadan, ülkemden, insanlardan şikâyetlerimi belirttim. Bana çok acımasız bir yorum yapmıştı: "Bir şey yapmıyorsun ki sen; sadece konuşuyorsun." Lanet olsun ki; bu adam haklıydı. Çoğu zaman kendimi, yine kendime, hep şöyle tanımlardım: Devrim yapamayan bir devrimciyim ben. Belki de bu yüzden

haksız bir tanımdı yaptığım. Devrim yapamamışsan, bir devrimci de olamazsın. Kendimi bir kaybeden olarak tanımlamalıydım ki; dişlerini erdeme, devrimciye, yüksek ruha geçirmek için hazır bekleyen toplum sürüsü, bir parça kan da benden alıp, yatağına huzurla girmeliydi.

Siyasete girmiş, öğrenci harçlığımdan ayırdığım parayla, umut verdiğini söyleyen bir partinin kurulmasına destekte bulunmuş ve hayal kırıklığına uğramıştım; başka şehirlere, bilginin peşinden koşarak, çok değerli; içinde sevgiyi barındıran profesörlerle sohbetler etmiştim. Köy okullarına, içine sevgi sözcükleri yazdığım kitaplar göndermiştim; bu konuda projeler düzenlemiştim; 8 ay boyunca gönüllü olarak bir dernekte çalışmış, yurt dışına stajyerler göndermiştim; kimi zaman cebimizden para da çıkartırdık... Henüz 22 yaşında, en az üç kitap yazmıştım; ama hiçbirisi değer görmemişti. Sokak çocuklarına ney üflemiştim. Delilik edip âşık olmuşum. Herkesin birbirini aşağı çektiği, değerlerin tepetaklak olduğu bir dönemde, kimseyi sırtından vurmamış, herkesin yanında olmuşum; ama bunların hiçbirisi beni bir devrimci yapmazdı.

Bu yüzden, daha sonra, bireysel devrim kitaplarına merak salmıştım. Şimdi anlıyorum ki; samimiyetle yapılmayan bir “bireysel devrimci olmak” eleştirisi; yine zenginlerin, kapitalizmin işine geliyor. Bizler kendi kendimizi devirirken, onlara tüm yolları açıyoruz...

Benim gibi, devrimci olamayan devrimciler, bazen içlerinden şöyle geçirirler: “Yalnızlık, Tanrı’nın seni terk etmesidir.” Sonra da: “Artık ruhun özgür!”, der savaştı bir çocuk, sana rüyanda...

Aynı kitapevi sahibini, bir kafede, bireysel devrim üzerine yazılmış, “Özgünler Okulu” adlı yeni yayınlanmış bir kitabı okuyup, çayımı yudumlarken tekrar gördüm. Bana kitapevini kapatacağını söylemişti; İzmir’e taşınacakmış; o zamanlarda üniversite seçme ve yerleştirme sınavına tekrar girecektim. Kafamda hangi bölüm olduğunu sordu. Ben de felsefe bölümü okumak istediğimi söyledim. Yine her zamanki saldırgan atağıyla, felsefe bölümü kazanmanın çok kolay olduğunu, kolaylıkla başarabileceğimi dile getirmişti. Aslında satır aralarında söylemek istediği, eğer istediğim okulda, istediğim felsefe bölümünü kazanırsam bunun da, tıpkı yapamadığım devrim gibi; asla bir başarı olmayacağıydı.

Benim gibi hayalci gençlere saldıran başka bir adamı, İstanbul’a yaptığım bir tren yolculuğunda tanıdım. Bir ara tren durduğunda, kompartımana girip yanıma oturdu. İlk önceleri, giyim tarzından olsa gerek, bu adamın sıradan bir köylü olduğunu düşünmüştüm. Meğer devlette üst kademelerde çalışan birisiymiş. Gençliğinde ne

kadar büyük bir solcu olduğundan bahsetmişti bana. Devlete kapağı atınca, kuzuların sessizliğine bürünmüş. Tüm cesaretimle, ülkemi ve dünyayı değiştireceğim fikrini açtım ona. Benim gibi kaybetmiş bir devrimci olacak ki; ait olduğu toplumun kuzusu gözleriyle bana: “Hiçbir şey yapamazsın; kuzu olursun kuzu!”, demişti.

Dünyayı, ya da ülkeyi kurtarmaktan kime söz açsam, bana hep şöyle demişlerdir: “Sen önce kendini kurtar!” Bunun ne kadar sinsi, güçlü bir kendini savunma mekanizması olduğunu anlamam pek zaman almadı. Biraz daha büyüüp olgunlaşınca, ülkeyi ve dünyayı kurtarma işini, bu kendini kurtarmışlara bırakmak istiyor insan. Sonuçta, biz kaybeden devrimciler, halen daha kendimizi kurtaramadık; özellikle de bu toplumdan... Görünen o ki; en az bizler kadar, onlar da, ülkeyi kurtarma konusunda, dünyayı değiştirme konusunda başarısızlar.

Tek başarı aşk olsa gerek, böyle bir toplumda... Neye duyulursa duyulsun; duyulan aşk olsun! “Aşk olsun sana çocuk; aşk olsun!”, diye fısıldıyor sanki Can Yücel... Deniz Gezmiş’e bağırır gibi fısıldıyor...

Tren yolculuklarının, otobüsle yapılan seyahatlerde karşılaşıldığından farklı, kendine has sohbetleri olurdu. Sohbetler daha rahat tavırlarda yapılırdı. Sanırım yolculuğun rahatlığı buna bir etken oluyordu. Tren koltukları, otobüslerde bulunan koltuklara göre çok daha fazla aralığa sahip ve konforluydu. Arkanızda oturan insanı hiç kafanıza takmadan, gönül rahatlığıyla koltuğunuzu, geriye doğru yaslayabilirdiniz. O dönemlerde sigara yasağı da yoktu trenlerde, sigaralı ve sigarasız vagonlar vardı, bilet alırken size hangisini tercih ettiğiniz sorulurdu.

Bir keresinde, Eskişehir’in tren garında Sunay Akın’ı gördüm. Büyük ihtimalle üniversiteye bir söyleşi için davetli gelmişti ve ben de bundan habersiz olarak söyleşiyi kaçırmıştım ki İstanbul’a geri döndüğü; yanında ellerinde çiçeklerle onu vedalar gibi görünen hayranlarından belliydi. Eski kız arkadaşım bana onun kitaplarından hediye etmişti doğum günümde; ben de sevgilim için yazdığım öykülerde Sunay Akın’dan alıntılar yapardım bazen. Her zaman çantamda Sunay Akın’ın bir kitabı mutlaka bulunurdu; o gün her nasılsa, yabancı bir yazar tarafından kaleme alınmış, aptal bir kişisel gelişim kitabından başka hiçbir şey bulamadım yanımda. Sonuçta, imza imzadır; kâğıt da kâğıttır diyerek, yanına yaklaşıp sohbet edip, bir imza rica ettim kişisel gelişim kitabının ilk boş sayfası üzerine...

Bana bir İstanbul silueti çizdi önce, sonra imzasını attı. Bu kitap, kitaplık kullanmayı sevmediğim için, elden ele dolaşan kitaplarım arasında kayboldu. İyi de oldu, sonuçta, yürekten yüreğe ulaşan kitaplar ve değerler önemlidir. Kitaplıklarda, anlamsız yer kaplayan kitapların ne önemi vardır ki; okuyanı yoksa eğer? Sunay Akın’la yaptığımız

sohbette, birbirimizi hayalci zihinlerimizin yardımıyla hemen kavrayabildik. Bende, öğüt isteyen bir çocuğun gözleri vardı; onda da belli bir noktaya gelmiş, gerçekleşmiş hayallerin pırıltıları...

Bana şöyle söylediğini hatırlıyorum: “Maratoncular, yarışı an’da kazanırlar.” Vereceğim mücadelemi, yaşadığım an’a yaymamı tavsiye etmişti. Hayatım boyunca aldığım tavsiyelerin, hemen hemen hiçbirine uymamışımdır; bu tavsiye konusunda da öyle yaptığımı zannediyordum; ta ki yazmaya başladığım dönemlerde, an’da hissedilenlerin ne kadar önemli olduklarını fark edene dek...

Onun verdiği tavsiyeye, ister istemez, yazarlarda olmazsa olmaz gözlem yeteneğini yaşayarak, uyuvermiştim. Sohbetimizi uzun tutarak onu rahatsız etmek istemiyordum; emindim ki, bu tür insanlar yalnız kalmayı ve zihinlerinde hayalleriyle baş başa kalmayı çok severlerdi. Yine de, İstanbul’a aynı trenle gidersek, belki bir parça daha sohbet etme imkânı bulur; deneyimlerinden, hayal gücünden, düşünüş şekinden yararlanırım diye geçirmiştim içimden. Hangi trenle gideceğini, o, hayranlarıyla sohbet ederken işitmiştim: Ankara Ekspresi. Bu eksprese daha önce hiç binmemiştim. Hafızamda sadece, öğrenci olduğum için, en ucuz trenlerin fiyat listesi vardı. Böyle bir sohbeta fırsat yaratacaksa, paranın benim için hiçbir önemi olmazdı.

O yüzden hemen kendi biletimi kendimce iptal ederek, bilet satış gişesine koştum ve Ankara Ekspresinde yer olup olmadığını sordum. Gişe memuru, sorduğum soruyu hiç umursamadı ve bana bu trenin yataklı vagonları olduğunu, fiyatının da 40 lira olduğunu söyledi. Ben ona bilet fiyatının ne olduğunu veya pahalı olup olmadığını sormamıştım; ama sanırım o da yılların tecrübesinin ona verdiği körlükle, bir öğrencinin bu trenden bilet alabileceğini aklından hiç geçirmemişti. Kendisine de fiyatın önemsiz olduğunu söyleyip, sadece yer olup olmadığını bana iletmesini rica ettim; maalesef hiç boş yer kalmamıştı.

Trenin kalkmasına birkaç saat kalmışsa, bilet bulabilmeniz de zaten bir mucizeyi gerektirirdi. O gece tek başıma, en yavaş eksprese, Doğu Ekspresine binip, Walkman’ime Yaşar Kurt kasetimi takıp, İstanbul’a kadar en sevdiğim şarkılar eşliğinde hayaller kurdum...

“Hırsızlar dolaşüyor hırsızlar... Para koyarlar cebine ruhunu çalarlar, oğlum senin...”, diyordu şarkı...

*

14.

UĞURBÖCEKLERİ

Gençliğin bunalımı, beni yazlık evimizin sahiline sürüklemişti. Deniz kenarında öylece başıboş geziniyor, sanki bu dünyada yaşamıyormuşçasına tamamen başka bir algıda, bulunduğum zaman ve mekânı doğru bir şekilde solumaya çalışıyordum. Çocukluğumun bir kısmı bu deniz kenarında geçmişti, çevreye oldukça alışkındım, etrafta yolunda gitmeyen bir tuhafılık varsa hemen fark ederdim.

İşte böyle bir anda kumun üzerinde öylece hareketsiz duran bir uğur böceğine doğru uzattım parmağımı. Öldüğünü bilmiyordum, ancak parmak ucumla onu hafifçe hareket ettirdiğim zaman fark ettim bunu. İlginç bir şekilde, belki de algılamak istemediğimden, hemen yanında; sıcaklığın altında, kumun üzerinde kavrulan, birkaç tane daha uğurböceği daha gördüm. Birkaç tanenin yerini birkaç on tane aldı. Gözlerime inanamıyordum. Kuma vurmuş, uğurböceklerinden bir ceset sürüsü gibiydiler. Binlerce olduklarını ancak biraz daha dikkatli bakıp, aklımı toparlayınca fark edebiliyordum.

O sırada, hareket eden, henüz ölmemiş bir uğurböceği hemen algımın isteklerine cevap verdi ve onu gördüğümde biraz daha iyi hissetmiştim. Neden öldüklerine akıl erdiremediğim için bu zavallının da hayatta kalıp kalamayacağını kestiremiyordum. Bu konuda bir şeyler yapabilir miydim, onu da bilmiyordum. Aklıma ilk gelen, mevsim değişimlerinden kaynaklı doğal bir durum olduğuydu.

Aşırı sıcak, belki de onların yaşam döngülerinde bir şeylerin ters gitmesine yol açmış olabilirdi. Çünkü gerçekten de çok sıcak bir yaz yaşıyorduk. Ben mevsimlerin, normal dışı bir seyirde değiştiğini, çiçeklerini zamansız döken ağaçlara bakarak anlardım, belki onların da başına gelen bu felaketin nedeni, küresel ısınmanın bir etkisiydi. Onu sıcaktan, kumun üzerinde yanmaktan kurtarabilirsem, hayatını da kurtarabileceğimi düşündüm ve halen canlı olan o uğurböceğini, parmaklarımın üzerine aldım. Kendinde ve yaşamını devam ettirmeye yeterince enerjisi varmış gibi görünüyordu. Gözlerimi ondan ayırmadan, evimizin bahçesine kadar taşıdım. Bir uğur böceği ne yiyebilirdi ki?

Elimde olsa, karnının aç olup olmadığını bile sorup öğrenecektim. Canı ne isterse, en güzellerinden serecektim önüne.

Onu usulca, arka bahçede serin bir yere, toprağın üzerine bıraktım. Onu kendi kaderine, iyi bir kader ya da kötü bir kader olsun, kendi özgürlüğüne bırakmak istiyordum. Öyle de yaptım. Elimden alıp serin toprağın üzerine koyduktan sonra, hayatıma kaldığım yerden devam ettim.

Birkaç saat sonra, babamın bahçeyi suladığını öğrenmiştim. Yeterli enerjisi olsa da, üzerine gelen yoğun su yığınının kaçabilecek kadar enerjisi var mıydı bilmiyordum. Kendini kurtarabilmiş olduğundan pek ümitli değildim açıkçası. Onu, yanan kumun üzerinden, serin bahçeye bırakmış olmam bile, belki de ölüme yakın kaderini değiştirmeye yetmemişti; ama yine de bir parça olsun serinlemesini sağlamıştır; hatta belki de o serinlemeden sonra kendisinde yeterli kuvveti bulup, uçup gitmiştir. Kim bilir, belki de daha sonra karşılaştığım uğur böceklerinden biriydi de...

*

15.

İSTANBUL DÜNYA TİYATRO MERKEZİ

Üniversiteyi bıraktığım, okulu resmi olarak da terk ettiğim zaman, aklımda kendimi sanata adanmak vardı. Yalnızca lise mezunu olarak, bir sanatçı olmanın, hele bu ülkede bir intihar olduğunun farkındaydım. Bir ara, yağlı boya resim yapmaya yöneldim. Anneme “Ressam olacağım!” dediğimde, nasıl bir kahkaha patlattığını daima hatırlarım. Benzer bir tepkiyi, kahkaha şeklinde olmasa da, babamdan almıştım. Bu kez, tiyatro okumak istediğimi söylemiştim. Babam bana öyle kızgın gözlerle bakmıştı ki, o an kararımdan vazgeçtim. Bunun ne kadar büyük bir hata olduğunu yıllar sonra anlayacaktım. İnsan, gitmek istediği yolda, ailesini bile dinlememeli. Hele ki, yapınız tam da bir sanatçıysa ve başka alanlarda kendinize iş arıyorsanız, hayatınız ömür boyu bir hüsrana yaşamaktan öteye gidemeyecektir.

Yine de, lise diplomamla birlikte bir mektubu Müjdat Gezen Kültür ve Sanat Merkezi’ne göndermiştim. Onlara, İstanbul’u dünyanın tiyatro merkezi yapmak

istediğimi söyledim. Her nereden okuduysam, Shakespeare'in daha 19 yaşındayken, evini terk edip ilk tiyatro oyununu izlediği yerde bulunan küçük bir kütüphanede temizlik görevlisi olarak çalıştığını, yazılarını burada yazdığını öğrenmiş ve çok etkilenmiştim. Bunun doğru olmadığını, çok sonraları aldığım Tiyatro Tarihi derslerinde, dersin akademisyeninden öğrenecektim.

Benzer şekilde, ben de İstanbul'da, tiyatro merkezinin temizliğini yapıp, arda kalan zamanlarda tiyatro oyunları yazmayı hayal ediyordum. Bununla da kalmayacak, hayatımı bu yola adanmış olduğum için, bir tür önderlik de yapıp, İstanbul'u dünyanın tiyatro merkezi yapmak için elimden ne geliyorsa ardıma koymayacaktım. Ancak yine, hayallerim suya düştü. Eve gelen telefonda, diplomamı geri göndereceklerini ve Eylül ayında sınava gelmemi söylediklerinde, telefona bakan babamdı ve tiyatrocusu olmak istediğimi de işte o zaman öğrenmiş, bana o bakışı da o zaman fırlatmıştı.

İlkokul zamanlarında bile, kendimce; müzik ve tiyatro eğitimi veren Samsun'daki yerel eğitim merkezlerine uğrar sohbet eder bilgi alırdım. Bu eğitim kurumlarının birinde çalışan, görüştüğüm bir bayan, mimiklerimin bu anlamda çok kuvvetli olduğunu, tiyatroyu mutlaka düşünmem gerektiğini söylemişti. Lisedeki amatör oyunlardan sonra, öğrenci seçme ve yerleştirme sınavı, hayatımıza girip bizi kişisizleştirince, Eskişehir'de konservatuarın önünde ağlayarak, bu hayale tamamen veda etmiştim zaten.

Mektup:

27.04.2006

Sevgili Müjdat Gezen Sanat Merkezi,

23 gün önce, Anadolu Üniversitesi İngilizce İktisat Bölümü ile devam eden öğrencilik hayatımı terk ettim. Aklınıza ilk gelen soruyu tahmin etmeme izin verin: "Neden?". Bunun birçok nedeni var; kendimi bildim bileli sıra dışı bir kişiliğim var. Ben bütün hayatımı ülkeme adanmıştım. Bütün ülke sanki bir oldu, yapma dedi. İntiharını denedim, korkum ile yar oldum, ölümsüz oldum.

Sevgili okuyucu,

Ben deli değilim. İki yıldır bu ülkeyi kurtarmanın planlarını yapıyorum. Memleketi kurtarmaya gelmiş o saf Anadolu Çocuğu işte benim.

Bu günlerde, Türkiye'nin iş yönetim felsefesine yön veren birkaç firmadan cevap bekliyorum. Onların bana evet deme cesaretleri yok, henüz hayır cevabı da gelmedi; ancak üç gün içinde bu cevap bana gelir. Elimde bu ülkeyi ve dünyayı yirmi yılda

cennete çevirecek bilgiler vardı. Sinerjetik konusundaki bu bilgileri firmanın başkanı ile paylaştım. Dünyayı değiştirme teklifinde bulundum; dedim ya, o kadar cesur değiller.

Denir ki: “Ormanda yol daima ikiye ayrılır”.

Başkana şunu da söyledim: “Bana hayır dediğinizde, ormanda ikiye ayrılan yolda yolumu ayıracak ve tiyatrocı olacağım”.

Bunları yazıyorum çünkü bütün dünyanın üzerine gitmekten bıktım. Kendi içime yolculuk edersem, kimse dur diyemez bana...

Ben Müjdat Gezen Sanat Merkezinden 4 yıllık ücretsiz eğitim istiyorum. Bütün hayatımı tiyatroya adanmak, geceleri uyumamak istiyorum. Ailem bana geldiğimde dinlen dedi ki ne kadar yorgun olduğumu bilmiyorlar. Son enerjimle eşyalarımı toplayarak kendimi Samsun’a, ailemin yanına yığdım. Ben yorulmak istiyorum!

Az önce telefonla kısa bir görüşme yaptım sizinle...

Mektubu yazıyorum çünkü Eylül’e kadar bekleyemem. Yapmak istediğim tek şey üretmek. Bana o kapıyı açın ve zaman geçireyim; gözlem, yazarlık, temizlik, sekreterlik...

Aylık 500 lira gelir sağlayabilir ailem. Kalacak yer de bulabileceğimi sanmıyorum. Bir devrimci olarak çoğu dost ile aram soğudu.

Sizden Eğitim ve yanında kalabileceğim bir dost istiyorum.

Hayalim; İstanbul’u dünyanın tiyatro merkezi yapmak.

Bilgi birikimime güveniyorum, yeteneğime de...

Lise diplomamı da size gönderiyorum, hediyem olsun.

Sevgiler,

Barış Şen

*

Tiyatrocı da olamayacaksam, ne yaparım diye düşünmeye başlamıştım. Tam da kendi fikirlerimi barındıran Özgünler Okulu adlı kitabın üniversitesinde öğrenim görebilirim diye düşünmüştüm. Bu amaçla bir randevu bile almadan İstanbul’a koştum, hayallerimin peşinden koşmaya devam ediyordum...*

16.

HAYAL YİYEN ÇÜRÜK ELMALAR

Beyoğlu’nun dar sokaklarında, konsolosluklar arasında kalan bir yerde buldum iş yerlerini. İçeri girdiğimde, elindeki tek bir dutu yavaşça ağzına götüren yabancı uyruklu bir adamla karşılaştım; o kadar huzurluydu ki bunu yaparken; bir de üstüne sessiz bir biçimde kendi kendine, bizlere yabancı ağzıyla fısıldamıştı: “Dut...” Koltuğun üzerinde otururken, kendimi cennette gibi hissediyordum; bir hayal kitabında yazanlar, burada gerçeklik bulmuş gibiydiler. Buna benzer anları hayatımda sadece üç kez yaşamıştım, bu da zaten üçüncüsüydü. İçime bu coşkuyu, huzuru veren, bütünlük hissiydi. İçtenliğin gerçeklik bulduğu çok özel anlardı. Bu anları yaşamadan önce geçirdiğiniz hazırlık evreleri vardır; yüreğinizde bir tür titreme hissedersiniz; sanki tüm doğa sizinle bu titreme sayesinde iletişim kurar; sizlere canlılığınızın bir işareti, ilerlediğiniz yolun haklılığı ve doğruluğu konusunda bir mesajdır bu sanki... Asla emin olamazsınız...

Leyla Hanım beni güler yüzüyle karşılamıştı. Uluslararası bir özel üniversitenin Türkiye temsilcisiydi. Eskişehir’deki öğrenimimi bırakmadan önce, hayatımı boş verdiğim bir dönemde, yazmak istediklerimi içinde barındıran bir kitapla tanışmıştım. Bireysel devrimin, dünyada her sorunu çözebileceğine, masumca inandığım zamanlardı. Bu kitap, bu uluslararası üniversitenin rektörüne aitti. Leyla Hanım da bu okulun temsilcisiydi. Beni okula çeken de, verdikleri ekonomi eğitimi değil, kazandırdıkları; dünyayı değiştirme ileri görüşüydü. Dünyaya ve hayata bakışımızın, siyasetlerimizin örtüştüğünü düşündüğüm için, hem İtalya’daki bir üniversitelerinde öğrenim görmek, hem de en azından tanışmak amacıyla, bu görüşmeyi yapıyordum. İçimde duyduğum cennet hissiyatını onunla da paylaştım. İdealist bir gencin,

ideallerinin bu dünyada yer almadığına dair, başka bir gerçekliğe, tecrübeye toslayacağından habersizdim.

Yayınlanmış oldukları kitap, özgün bir karakterden bahsediyordu. Benim kafamdaki özgün insan çok netti. O insan, küçük masum bir çocuktu, sevginin kendisiydi. Adaletti. Özgün bir birey; erdem, saflık gibi ideal değerlerle gerçeklik bulan, soluyan bir zihindi ve gerçektir de. Kitap, kendi felsefesinde, dünyada her ne görüyorsak, nedeninin biz olduğumuzu savunuyordu. Ben de aynı fikirdeydim, daha güzel bir dünya düşleyebilmek için, daha güzel dünya bireylerinin varlığı, önce geliyordu. Kendimizi değiştirmeliydik.

Bilim adamları, yerkürenin nasıl oluştuğu konusunda, halen daha açıklanmamış teorilere sahip olabilirlerdi; ama yaşadığımız dünyayı yerküre değil, insanlar oluşturuyordu. Hayal kırıklıkları ya da kötülükler, yer küreden değil, dünyada yaşayan insanlardan kaynaklanıyordu.

Oysa yaşım ilerleyip, biraz daha olgunlaşınca, kimseyi değiştiremeyeceğimi anlayacaktım, kendimi de değiştiremiyordum...

İlk görüşmemiz gayet olumlu geçmişti. Ona, proje götürdüğüm İstanbul'daki iş ve yönetim danışmanlığı firmalarından bahsetmiştim. Hayat amacımın, çokuluslu bir yönetim organizasyonu şirketi kurmak, böylece adına "özgünlük" dediğim felsefeyi, dünyanın iş yönetim anlayışına oturtmak olduğunu dile getirdim. Kocaman bir hayaldi bu ve aslında gerçek hayalim de değildi. Gerçek hayalim çok daha basit ve netti: Savaşların olmadığı bir dünya istiyordum. Ağlayan çocuklardan, açlıktan, ayrılıklardan haber alınmayan, cennet gibi bir dünya istiyordum.

Bu dünyanın kurulmasında katkısı olan herkese minnet duyabilirdim; hangi yolla yapıldığı ve kimin yaptığı da önemli değildi. Kafamın ne kadar bulanık olduğunun farkına, daha sonraları varacaktım. Daha derinlerimde, tek isteğim aşkı ve dünyanın bu kurulu düzeninde aşkın imkânsızlığının farkındaydım. İnsanların kötülük yapma nedenleri zayıflıklarıydı, çaresiz ve fakir hissetmiyor olsalar, bugün yaşadığımız kötülükler yaşanmazdı. Sevgiyi bilmek ve sevginin bulunduğu bir ortamda yetişmek, her bireyin sahip olduğu bir kader değildi.

Yaptığımız ilk görüşmelerin ışığında, kendimi bana bir burs sağlayabilecekleri konusunda haklı görüyordum. Çünkü bizi bir araya getirmiş olan, yayınladıkları kitap, benim için bir yaşam şekliydi. İlk başta reddedilmedim, okulun İstanbul'da da bir kampüsü açılacaktı, bu açılışı bekleyebilir, İstanbul'da da eğitim alabilirdim. Aslını sorarsanız, İtalya'ya gitmek için bir uçak bileti alabilecek kadar bile param yoktu. Biraz

da bu gerçeklerin ışığında, Samsun’a dönmemin ve çalışmamın, tecrübe kazanmamın, benim için şimdilik en uygun karar olacağı konusunda hem fikirdik.

Samsun’a döndüğümde iş ilanlarını taramaya başladım. Yerel gazetelerden oto yıkama işlerine bile başvurular yaptım. Telefon görüşmelerimizde, oto yıkama şirketinin sahibi, tecrübenim olup olmadığını sormuştu. Eskişehir’de üç yıl boyunca ekonomi eğitimi aldıktan sonra, uluslararası kongrelerin düzenlenmesinde görev yapıp, bir oto yıkama işinde tecrübesiz olduğum için reddedilmek beni çok üzmüştü. Yaşadığım ülkenin, düşünceden ve farkındalıktan ne kadar uzak olduğunu bana bir kez daha hatırlatıyordu. Bu kötü tecrübeler üst üste yığıldıkça, yüreğimde bir acı hissederek enerjisiz kalırdım. Dizlerim tutmaz olurdu, güçlüğüle soluk alırdım. İlk işim olarak kendimi bir yatağa atar, hayaller âleminde gezinmekten, gerçeklerden tokat yemekten yorulmuş zihnimi dinlenmeye bırakırdım.

Çayevinde garsonluk yapmayı bile düşünmüştüm; ama karşıma yine tecrübemin olmadığı engeli çıkıyordu. Sanırım işverenler, tecrübe ararken; aslında süreklilik ve o işi yapmak konusunda yeterince köleleşmiş, alışkanlık edinmiş karakterler arıyorlardı. Tecrübe dedikleri, sadece bir kılıftı. Bir işveren için elemanın sürekli olması bir avantajdır. Tecrübesiz elemanlar genelde birkaç gün içinde bu işin kendilerine uygun olmadığını düşünüp işten ayrılırlar. Bu da işverene yeniden bir işçi bulma yükü verir ve bu yüzden işyerinin elemansız kaldığı zamanlar da başına dert açar.

İşsizlikten yeterince bunalınca, sabah kahvaltımı yapar yapmaz, kendime o gün içerisinde bir iş bulacağıma dair söz verdim. Samsun’da ne kadar, camekânında eleman ilanı olan işyeri varsa içeri girip konuştum ve başvuru yaptım. Nihayet, bilgisayar ve ürünleri alım satımı, ayrıca tamiratını yapan bir firmaya özgeçmişimi iletirken, dikkatlerini çekmeyi başarıp, ertesi gün iş görüşmesine çağırıldım. İşe alınmamdaki en büyük etken de, özgeçmişimde yazanlar değil, çalışmaya hevesli yaklaşımımdı. Şans eseri, özgeçmişimi teslim ettiğim ofiste, patronlarımızdan bir tanesi de orada bizimle birlikteydi. Kendilerine, beni hemen yarın için işe başlamak üzere çağrılarını söyledim. Bu istekliliğim dikkatini çekmiş olmalıydı. Daha sonraları, patronumuzun kendi ağzından da bu konudaki haklılığını işitmiştim.

Çalışmaktan çok da memnun olduğum söylenemezdi, kimi zaman duvardaki “x” amblemleri saate gözlerimi dikerdim, bana değişimi hatırlatırdı. Çalıştığım dernekte ait olduğum değişim takımının sembolü de buydu, karşılıklı değişim: “X”. Bütün gün pazarlama için Samsun’u dolaşır, ilk müşterimi edinmenin heyecanıyla bir dükkândan diğerine koşturur dururdum.

Bir keresinde müdüremizle birlikte potansiyel müşterileri ziyaret etmenin fırsatı doğdu ve kereste, mobilya işleriyle uğraşan bir müşterinin yanına girdik. Müdüremizi gözlemleyerek kontrol ediyor, bu işin nasıl yapılması gerektiğine dair püf noktalar yakalamaya çalışıyordum. Bu görüşme, benim daha önce yaptığım ön görüşmeler sayesinde gerçekleşiyordu ve bu yüzden içimde hafif bir gurur esintisi dolaşıyordu. Bu adam benim satış yapacağım ilk müşterim olabilirdi. O gün, pazarladığımız muhasebe yazılımlarını almayı hemen kabul etmese de, yakın zamanda bizimle irtibata geçecekti ve satışı da gerçekleştirecektik. Alacağı muhasebe yazılımına ek olarak, fabrikasına kurulmasını istediği kamera sistemleri de istiyordu. Böylece oturduğu yerden tüm işlerini birkaç ekran üzerinden denetleyebilecekti.

O günün üzerinden henüz bir hafta bile geçmemişti ki, tahmin ettiğimiz gibi bizimle irtibata geçti. Sözleşmelerin imzalanması, satışın gerçekleşmesi ve alacakları eğitim programının tarihlerinin belirlenmesi gibi işleri konuşmak üzere adamın yanına gittim. Bir bacağı kırıktı, nedenini sormamıştım, ayağı halen alçıdaydı. Uzun siyah saçları, başının sağ yanından ayrılmış, ıslak bir şekilde taranmıştı. İlk görüşte, karşısındaki insanda hiç de sempatik izlenimler bırakmayan bir tavrı vardı. Kadınlara karşı yalaka tavırlarını, müdüremizle yaptığı görüşmeden gözlemlemiştim. Ben ona işin ayrıntılarından bahsederken, alacağı eğitimi verecek eğitimcileri seçip seçemeyeceğini sordu. Niyeti, eğitimcinin güzel bir bayan olmasıydı. Açıkça, eğitimciler arasında güzel bir bayan olup olmadığını bile sormuştu.

İçimden çok farklı senaryolar geçse de, adamın kırık bacağının bana verdiği memnuniyetle, öfkeli ya da ters bir tepki vermedim. İğneleyici bir şekilde, eğitimcileri karşısına dizebileceğimi, istediği bayanı seçebileceğini söyledim. Ben öyle deyince, ciddiyetimi ve hoşnutsuzluğumu anlamış bir şekilde ve işi yine yalakalığa vurarak bir kahkaha patlattı. İş dünyasının değerlerini bu yüzden sevmiyordum; çünkü ortada değer diyebileceğimiz bir anlayış yoktu. Sınırsız bir karakersizlik özgürlüğü var gibiydi. İşinizi dürüstçe yaparak para kazanmanız mümkün değildi; çünkü bu işi dürüstçe yapmayanlar sizin önünüze geçiyorlardı. Patronlar, dünyanın en haksız insanı dahi olsalar, “Patron daima haklıdır” anlayışı yürütülüyordu.

Benimle birlikte işe alınan bir da Semra adında bir kadın vardı. Sonradan anladık ki, ikimiz arasında seçme yapacakları bir süreçten geçiyormuşuz meğer... İkimiz de deneme aşamasındaydık. Semra daha çok, muhasebe yazılımı pazarlaması alanında değil, mağazada satış elemanı olarak çalışmak istiyordu. Bu şekilde daha memnun ve mutlu çalışacağını iletmişti müdüremize.

Patronlara çok yakın değildik, birlikte vakit geçirmezdik. Biri sürekli dışarıda çevre yapmaya çalışır, diğeri de sürekli şirkette çalışarak internet üzerinden gerekli süreçleri

yürütür, önemli müşterilerle görüşmelerde bulunurdu. Hafta sonları adına toplantı dedikleri âlemlere giderlerdi. Bu âlemlerden evli olan patronumuzun eşinin haberi olmazdı. Açıkçası, birlikte pek vakit geçirmediğimiz için, benim de haberim olmazdı; bunun böyle olduğundan, bir keresinde işten eve şirket arabasıyla bırakılırken, yan koltukta oturan patronun arkadaşı olan bir adamın diğer şirket elemanlarıyla sohbetleri esnasında haberim oldu.

Semra'yı, benim daha uygun bir eleman olduğumu anladıklarında işten çıkardılar. Çay ocağından odama çıkarken, onu ağlar şekilde merdivenlerden inerken gördüm. Ne olduğunu sordum. Hiçbir konuşma yapmadan, direkt olarak muhasebeye gitmesini söylemişlerdi. Müdüremizle daha sonradan yaptığımız konuşmalardan da biliyordum ki; onun patronları kızdıracak herhangi ciddi bir hatası da olmamıştı; bu sadece sürecin sonunda verdikleri bir kararın uygulamasıydı o kadar.

Semra'nın, Samsun'un kötü mahallelerinden birinde ikamet ettiğini biliyordum. Kim bilir, benim yaşadığım çatışmaların hiç kalacağı bir şekilde, kendi ailesiyle ne tür çıkmazların içerisinde yaşıyordu. Bu tür bir yaşama sahip kişi, ilk iş olarak kaçıp kurtulmayı seçer. Eminim, sadece bu nedenle evlenerek, kendine istediği bir hayatı kurma düşüncesine sahip çok sayıda Semra vardı. Onu şirketten ayrıldıktan sonra, birkaç kez tramvayda görmüştüm. İki yabancıydık artık, selamlaşmamıştık bile...

Ona yapılan haksızlıktan sonra, zaten mutlu olmadığımı görerek, işi bırakmaya karar verdim. Yirmi günlük bir çalışmanın sonunda, emeğim olduğunu düşünerek, 100 Lira kadar bir ücret verdiler. Bu parayla, ne zamandır almayı düşündüğüm bir ney sahibi olabildim. O da, kötü kamışlardan yapılmaydı. Eskişehir'de ney kursu alırken, iyi bir kamışın 250 Lira kadar bedelinin olduğunu öğrenmiştim. Yine de hevesimi almama yetmişti. Uzun süre; kendimi dinlediğim, notaların arasında dolaştığım, kendime ait ezgiler bulduğum zamanlar geçirdim onunla. Bir süre sonra çok kasvetli bir çalgı aletiymiş gibi geldi; genç bir adamın enerjisi için fazla derin bir enstrümandı.

İş bıraktıktan sonra, yurt dışında okuma hayali kurduğum üniversitenin bursu konusunda tekrar görüşebilmek, biraz kafa dağıtabilmek için tekrar İstanbul'a yol aldım. Orada da iş arayabilirdim. İstanbul'un iş dünyasının yanında, Samsun bir köy gibi kalıyordu.

Dostlarımla kaldığım evde, akşamları rakı içer, içten sohbetlerimize devam ederdik. Fatih'in ara sokaklarında bulduğum haydarinin damak tadını da o sıralarda kazanmıştım. İster istemez, yalnızlığımdan ileri gelen saate bakma takıntım devam ediyordu. Saate her bakışında ya 12.12'yi, ya da 18.18 ve benzeri dilimleri, içgüdüsel olarak mükemmel şekilde yakalıyordum. Bir dostum, bu tür anları yakalamanın uğur

getirdiğini, dilek tutmamı söylemişti. Bu tür batıl inançlarım yoktu; ama bedenim alışkanlık edinmişçesine saati bir şekilde hissederdi ve benzer simetrik elektronik rakam dilimlerini o an yakalardım.

Leyla Hanım’la tekrar görüşmek için, Taksim’den İstiklal Caddesi’nin yolunu tuttum. Bu kez beni, daha sert bir ifadeyle karşılamıştı. Konuşmamız da eski sıcaklığıyla ilerlemiyordu. Bana hiçbir şey bilmediğimi söylediği an çok kırılmış hissetmiştim. Tüm hayallerim yıkılmıştı. Kendimi, öfkemden küçük dilimi yutarak dışarı attım ve hemen bir bar bulup içebildiğim kadar bira içtim. İçimde öyle fırtınalar kopuyordu ki; tüm hayatımı ve kişiliğimi gözden geçirir olmuşum. Masumiyetin, fedakârlığın, içtenliğin ya da sevginin, bu dünyada insana hiçbir getiri sağlamadığının ayırdına varıyordum. Bunlar asla kabul etmek istemeyeceğim gerçekliklerdi. Hep içimde, iyi günlerin geleceğine dair bir umut vardı...

*

Okulu bırakmadan önce de, hem üyesi olduğum derneğin etkinlik ya da toplantıları; hem de kafa dağıtmak, eski dostları görebilmek amacıyla, İstanbul’a geldiğim oluyordu. Bu ziyaretlerin birinde, İstanbul’un Bahçeşehir semtinde ikamet ediyordum; çünkü Bahçeşehir Üniversitesi’nin ilk kampüsü oradaydı ve dostlarım da bu üniversitede okuyorlardı. Buraya daha çok, yalnızlığın beni iyice sıkıştırdığı zamanlarda gelirdim. Bahçeleri ve binalarıyla, yapay bir şehrin görüntüsünü almış bu semtin göletinde, sessizliğin içinde huzur bulup kendinizi dinleyebileceğiniz kafeler de vardı. Ahşap köprülerin üzerine çıkar, paltomu boynuma iyice sarar, göletin üzerinde buzlarla mücadele veren ördekleri izler, onlarla sohbet ederdim. Eğer elime bir parça simit ya da herhangi bir ekmek parçası geçirebilmişsem, ufalar, bu ördeklerle paylaşırdım. Bu ekmek parçalarına, düş parçaları derdim. Gelecek üzerine kurduğum ve gerçekleşmeyecek olan hayallerime bu gölet civarında gezinirken de inanmaya devam ediyordum...

Bahçeşehir’in ana caddelerinin kenarında bulunan daha pahalı kafelerde oturup çay içerken, bir gün; acaba bir dakika içerisinde bu ana yoldan kaç tane cip geçecek diye meraklandım. Burası oldukça varlıklı insanların kaldığı bir yerdi. O günlerde yeni kurulmuş olması ve İstanbul’un merkezine uzak oluşu nedenleriyle ev kiralari ucuzdu, bu yüzden öğrenci arkadaşlarım evde üç kişi kalarak kirayı rahatlıkla ödeyebiliyorlardı. Saati baktım ve geçen ciplerin sayısını zihnimden saymaya başladım; 1, 2, 3... Tam bir dakika dolduğunda, diğer lüks arabalar hariç 24 tane cip geçmişti caddeden...

17.

ODTÜ

İnsanların: “Okulu neden bıraktın?”, sorusundan bıkmıştım. Hepsi, bu soruyu yalnızca kendilerinin sorduğunu zannediyordu. Kimisi, derslerin ağır geldiğini düşünüyordu. Kimisi serserilik ya da tembellik ettiğimi... Hatta yurttan ayrılıp bir kadının evine yerleşmemden tutun da, içime cin girmiş olduğuna kadar dedikodular bile üretilmişti. Üniversite sınavına tekrar hazırlanmak zorundaydım. Yenilmek, kabullenebileceğim son sonuçtu. Bu yolda ölmekte kararlıydım.

Henüz ortaokuldayken, en yakın dostumun evinin balkonunda, ailesinden gizli sigara ve bira içerken, ona: “Bir gün ODTÜ’de okuyacağım.”, demiştim. Bu hayalim, Eskişehir’le birlikte, ekonomi bölümünü yazıp kazandığımda gerçekliğini yitirmişti. Okulu bıraktıktan sonra yaşadıklarım, topluma duyduğum öfkenin yanında dışlanmışlık hissinin ağırlığı, beni bir an olsun hırslandırmış ve neredeyse hayatımı, toplumu yenmek üzere kararlar alamaya yönlendirecekti. Bir anlık sinirle, tıp okumaya karar vermiştim. İstanbul ile yaptığım yazışmalarda da, bu onlara bir iğnelemeydi aslında. Ülkede yalnızca, kabul edilir birkaç meslek olmasını eleştiriyordum kendimce.

Neyse ki bu öfkenin geçmesi az zaman aldı ve oturup, daha sağlıklı düşünmeye çalıştım. “Sürekli olarak, düşünceyle, dürüstlikle dışlanan bir adam; hem kendisi olup, hem de ideallerinden vazgeçmeden; aç kalmadan, nasıl yaşayabilirdi bu ülkede?” diye sordum kendime. O an aklıma, akademisyen olmak gelmişti. Hemen ardından, felsefe bölümünde akademisyen olabileceğimi düşündüm. Bu, harika bir fikirdi. Sonunda, bana ait olan mesleği bulmuş olmanın, yıllardır süren kendimi tanıma süreçlerinin ve çatışmaların meyvesini artık aldığımı fark etmiştim. Bu konuda oldukça kararlıydım. O an, dostumla balkonda içtiğimiz akşamki sözlerimi ve hayalimi hatırladım: “Bir gün ODTÜ’de okuyacağım.”...

İlk iş olarak, ODTÜ Felsefe bölümü hakkında araştırmalar yapmaya başladım. Yabancı dilde eğitimi daha önce test ettiğim için, ODTÜ'nün bu anlamda bende yine çatışma yaratacağından endişe ettim. Hacettepe Üniversitesi'nin de Felsefe bölümü övgü almaktaydı. Ayrıca, felsefeye verilen değerin çok az olduğu ülkemde, Bilge Karasu gibi isimler, bu üniversitenin de adını yanlarına katarak, değerli kitaplar üretmişlerdi. Hem daha kolay bir karar vermek hem de hocalara danışmak üzere ODTÜ Felsefe Bölümü akademisyenlerine birer elektronik mektup göndererek kısaca kendimi tanıttım. Felsefeye olan yatkınlığımdan, şimdiye dek kaleme aldığım ve adına “özgünlük” dediğim felsefemden sunumlar da göndererek, akıl danışmak istedim. Yabancı dilde eğitimin, felsefe gibi bir disiplinde karmaşa yaratıp yaratmayacağını onlara sormak istedim.

Gönderdiğim elektronik mektuba, Fehmi Hoca geri dönmüştü. Yabancı dilde eğitimin herhangi bir sakıncası olmayacağı konusunda beni yüreklendirmişti. Felsefeye olan ilgimin de açıkça belli olduğu üzerine olumlu sözleri beni iyice heyecanlandırmıştı. ODTÜ Kütüphanesi'nin önünde, yabancı diller binalarından yemekhaneye doğru uzanan karo taşlı yolun fotoğrafına uzun uzun bakarak, iç geçiriyordum. Eğer bu okulu kazanabilirsem, okulu bırakmamla birlikte, neler yaşamış olduğumdan habersiz ve bana: “Sen önce kendini kurtar.”, diyen insanlara da bir ders vermiş olacaktım. Ülkenin en değerli üniversitesiydi. Bu bölümü kazanabilmek için, üniversite sınavı sıralamasında en az ilk 22.000'e girmem gerekiyordu. Belki de bu okulda, puanı en düşük olan bölümdü felsefe; ama yıllardır üniversite seçme ve yerleştirme sınavına girmemiştım ve sistem de değişmişti. Kazanmak, o kadar da kolay olmayacaktı.

Elektronik mektubuma geri dönen Fehmi Hoca'mıza: “Seneye görüşürüz Hocam!”, diyerek, tüm kararlılığımla, hayalime değil; artık hayatıma giden yolda, sınava çalışmaya başladım. Sistem değiştiği için, bir dershaneye giderek, mutlaka o şekilde hazırlanmalıyım. Ayrıca, dersane, çalışmamı da disipline sokacaktı. Aylardır evimde, kendimi odama kapatmışım, insan yüzü görmüyordum. Bu şekilde, yeni insanlarla da tanışmış olacaktım. Yaşları benden küçük olduğu için dışlanacaktım belki; ama yıllardır dışlanmanın ne demek olduğunu yeterince tecrübe etmişim ve amacım da sosyalleşmek değil, sadece kapalı kaldığım odamın sıkıcı atmosferinden kurtulmaktır.

Dershaneye kayıt için gittiğimde, rehber öğretmenimizin de katılımıyla, müdürle birlikte kayıt ücretini konuşuyorduk. Onlara, sadece ve sadece ODTÜ Felsefe bölümünü tercih edeceğimi, bu konuda kararlı olduğumu söylüyordum. Müdürümüz, her dersane müdüründe olduğu gibi, kendi işletmesinin reklamını yapmak peşindeydi ve beni ODTÜ İşletme bölümünü hedef almam için yönlendirmeye

çalışıyordu. Onun cebine girecek para, benim geleceğimden daha da önemliydi. Israrla, kararımı değiştirmeyeceğimi belirtince, onlar da bir deli olduğuma karar vererek kabul ettiler. Onların öğrencisi olan bir adam ODTÜ'yü kazanırsa, bu onlar için iyi bir reklam olabilirdi; ama Felsefe bölümünü seçmiş olmam, işi bozuyordu. Sonuçta aileler halen; doktorluk ve mühendislikten oluşan kısa seçim listelerinde takılıydılar...

Dershanenin kurucularından bir matematik hocamız da ODTÜ Matematik bölümü mezunuydu. Benim de yıllar sonra tecrübe edeceğim ODTÜ kültürünü devam ettiriyor, bizleri aşağılayarak hırslandırmaya gayret ediyordu. Yaptığımız matematik netlerini hiçbir zaman beğenmiyordu.

Ben pek de gözde öğrenciler arasında değildim; sonuçta, liseden sayısal çıkışlıydım ve felsefe bölümü yazacağım için Türkçe-Matematik alanında çalışıyordum. Yıllardır sistemden uzaktım, bu yüzden, yapılan deneme sınavlarında Türkçe-Matematik bölümündeki öğrenciler arasında bir kez ikinci olana dek pek ilgi görmemiştim. Bu ikinciliğim de, aynı başarıyla devam etmemişti ve bir ara düşüş yaşamıştım. Matematik bölümünden tüm soruları doğru yanıtlasam, Türkçe bölümünden fire veriyordum.

Türkçe Hocamız, Samsun'da isim yapmış, benim pek tanımadığım; ama çevresinin geniş olduğunu, öğrencilerle yaptığı; sınıftaki sohbetlerinden çıkardığım bir kadındı. Bir gün bizlere, geleceğimiz konusunda öğütler verirken –daha doğrusu ben dışlanmış şekilde, yaşları benden en az 5,6 yaş küçük olan kardeşlerimin arasında onlara verilen öğütleri dinlerken- hepimize, çoğunluğa uymamızı tembihlemişti. Çoğunluğa uyduğumuzda, başımıza kötü haller gelmeyeceğinin bilgeliğini savuruyordu etrafa. İçimde büyük bir öfke uyanmıştı. Bu kadın bir öğretmendi, idealizmi bizlere vermesi gerekenler, öğretmenler olmayacaktı da kimler olacaktı? Öğretmenler de, zaten benim çatışıyor olduğum toplumun gelecek nesillerine; kemikleşmelerini, onlar gibi olmayanları, çoğunluğa uymayanları dışlamalarını tembih ederlerse, nasıl olup da insanların düşünce sistemlerinde bir yarık, aydınlık yüz açılabilirdi?

Yine de, bu öğretmen, şimdiye dek tanıdığım insanlar arasında; kendinden başkasını düşünmeyen, tek derdi kendisini ve ailesini korumak olan; geri kalanının ne hali varsa görebileceğini düşünen ilk kişi değildi. Bu yüzden, araya girip onunla tartışmak yerine öfkemi içime attım.

Tam da bu öğütler bittiğinde, zil çaldı ve kendimi bir çay içip rahatlatmak üzere, dershanenin bir alt sokağında bulunan çay ocağına attım. Diğer öğrenciler hamburger yiyip, kantinin önünde ve dersane kapısının önünde birbirlerine aldıkları yeni

kıyafetlerin sunumunu yaparlarken, ben tüm gösterişsiz kıyafetlerimle çay ocağında ancak bir çay içebiliyor, ders başlayana kadar bir sigarayı hızlıca ancak içebiliyordum.

Hasan Abi çayımı önüme koyduğunda, teşekkür ederken, gözüme bir gazetenin köşe yazısı ilişti. Köşe yazısı, ilginç bir şekilde, tam da biraz önce Türkçe öğretmenimizin verdiği öğüdö eleştiren bir içeriğe sahipti. Deniz Gezmiş ve arkadaşlarının bu ölke için canlarını nasıl feda etmiş olduklarını ve çoğunluğun nasıl da kendisini siyasetten çekmiş, bencilleşmiş olduğunu eleştiriyordu. Çoğunluğun ne düşündüğü ya da çoğunluğa katılan insanların daha bir güven içerisinde yaşadığı belki de doğrudu; ama demokrasilerin bir açığı vardı, o da şuydu: Çoğunluk daima doğru düşünemezdi. Kocaman bir kitle, belli bir konuda yanlış düşünebiliyordu.

Bir yanlış, milyarlarca insanın doğru olduğu şeklinde inanç beslemesi, o yanlış doğru kılamazdı. Buna tarihteki en iyi örnek Sokrates'ti. Ben o zamanlar, bu haklı tutumumu savunurken, Sokrates'in 2012 yılında, Yunanistan'da yapılacak bir temsili mahkemeye, nihayet suçsuz bulunacağından habersizdim...

*

Nihayet, yerleştirme sonuçları açıklanmıştı ve artık bir ODTÜ Sanatlar ve Sosyal Bilimler Faköltesi, Felsefe bölümü öğrencisiydim...

*

18.

FELSEFE

Yeni üniversite hayatımda, yeni bir başlangıç yapmak zorundaydım. Ebru'yu, gözden ırak olsa da, gönülden ırak olmadığını fark ederek, unutamamıştım. Onun hayatına tekrar girerek, öncelikle kendimi değil, ilk başta onu üzmem istemiyordum. Bir kez, yine dayanamayıp, ona telefon ettiğim olmuştu; ama neyse ki artık bu numarayı kullanmıyordu. Aradan sadece birkaç dakika geçtikten sonra, onu tekrar rahatsız etmiş olmadığım, sesini duyup kendimi de kahretmediğim için, bu duruma oldukça sevindim ve onu tamamen aklımdan çıkarmak konusunda karar aldım.

Serçe parmağım için, gümüşten oymalı, küçük bir yüzük almıştım. Üzerindeki ince işlemlerle, daha çok bir alyansı andırıyordu. Bu alyansa yüklediğim anlam; kendime koyduğum hedefi bana daima hatırlatmasıydı; yani bir akademisyen olmak... Dünyayı değiştirmenin imkânsızlığını yeterince tecrübe edince, kendimi her gün yeniden öldürmek ve savaşmaktan vazgeçmek yerine; bir bilim adamı olarak, en azından öğrencilerimi etkileyebilirim, dünyaya bu şekilde olumlu bir katkı sağlayabilirim diye düşünüyordum.

Hayalini kurduğum ve olmak istediğim bu akademisyen; can sıkıcı, tek derdi makale yazmak, maaş almak, monoton bir şekilde derslere girip, öylece sıkıcı hayatına geri dönmek olan bir adam değildi. Tıpkı bir “Ölü Ozanlar Derneği”ndeki gibi, masanın üzerine çıkacak, gençlerin yüreklerine dokunacak, onlara tutkudan bahsedecektim. “Tutkuyla yaşayın!” “Hayalleriniz için yaşayın!”, diye haykıracaktım o masanın üzerinde. Elimden geldiğince, hem kendimce hem de öğrencilerimle, sosyal bir hayat yaşayacaktım. Bu yüzük, ince kalbimin tekrar kırılmasına izin vermeyeceğim ve bu yeni hayalimden sapmayacağım üzerine, kendime verdiğim sözü hatırlatıyordu bana.

ODTÜ’de Felsefe Bölümü’nün binasına ilk girdiğimde, etrafa bir göz gezdirmek, hocaların odalarına, koridorlara tanıklık etmek istedim öncelikle... Artık, okulu bitirdiğimde bir ODTÜ mezunu olacaktım ve bu kez yayınevleri bana biraz daha saygılı ve ilgili yaklaşacaklardı diye düşünmüştüm. Biriktirdiğim, yaklaşık seksen tane şiir vardı. Şimdiye dek o kadar çok yazı ve şiir kaleme alıp, sinirlenip, çöpe göndermişim ki, bunun pişmanlığını içimde yaşıyor olsam da, kendime itiraf edemiyordum.

Koridorlarda gezinip, etrafa göz atarken, akademisyenlerin odalarının mavi kapıları üzerinde, küçük bir kâğıda çıktı alınmış bir not, dikkatimi çekmişti: “Korku ruhu öldürür”, diye yazıyordu. Bu yazıyı okuduğumda, artık benim gibi düşünen insanların arasında olmanın mutluluğunu tattım içimde. Artık gerilimler olmayacaktı; artık kimse bana: “Neden düşünüyorsun bu kadar?”, diye soramayacaktı. Çünkü bir felsefe öğrencisiydim ve akademik anlamda da yükselmek istiyordum. Düşünüyor olmamdan daha doğal bir durum olamazdı.

Bununla birlikte, ülkedeki çoğunluğun anlayışlarında, yani o eleştirdiğim anne babaların zihinlerinde, akademisyen olmak oldukça kabul gören bir ideal olarak kendine yer buluyordu. Tabi bu onların gözünde bir ideal değil, bir meslekti, çocuklarının birer bilim adamı olması isteğinden çok, yine her zamanki gibi, onların geleceklerini garanti altına almaları ile ilgiliydi. Özel sektör, yıllar geçtikçe, daha az ücret vermeye başlamıştı çalışanlarına. Ekonomide, haber içeriklerinde işlerin çok iyiye gittiği söylene de, bir ODTÜ Endüstri Mühendisliği mezunu bile, aylarca işsiz kalabiliyordu.

Durumun ciddiyetinin bu kadar olduğunu ben de başlarda bilmiyordum; bu yüzden Kamu Personeli Seçme Sınavı’na gireceğini duyduğum ODTÜ mezunlarını işittiğimde, çok öfkeleniyordum. Bizlerin amacı, dünyayı değiştirmek olmalıydı; ülkenin en seçilmiş gençleriydik. Hayatımız, kendi hayatımızı kurtarmakla kalmamalıydı, bunun ötesinde de bir aksiyonumuz mutlaka olmalıydı. Bizden sonra gelenlere, özellikle de globalleşmiş, glokalleşmiş bu turbo kapitalizmin içinde, özel sektörde yollar açmalıydık.

Bir devrim yapamasak bile, kendi varlığımızı ve boyun eğmezliğimizi, iş dünyasının damarlarına salıvermeliydik. Ama o korku! Çoktan herkesin yüreğini kaplamıştı bile... Benim hayata boş verdiğim zamanlarda belli ki, etkisini daha da şiddetlendirmişti...

Kantine ilk oturduğum zaman, öğrencileriyle sohbet eden, bölüm hocalarımızı gördüm. Kendilerine has, özgün duruşlarıyla, bir kez daha bu okula gelmekle ne kadar doğru bir karar verdiğimi bana göstermeye başlamışlardı bile.

Eğitimimin ilk haftalarında, yalnızca kampüsü dolaşıyor ve hedefime ulaşmış olmanın mutluluğunu yaşıyordum. 25 yaşına gelmiştim artık, diğer benden daha genç arkadaşlarımla arasında, hayata oldukça geç kalmış hissediyordum; ama yine de onlardan bir artım vardı; nereye gittiğimi, neden yaşadığımı biliyor, kendimi tanıyordum ve bunun bedelini oldukça ağır ödemiştim. Üniversite bırakmak, sonradan biraz daha yaygınlaşmış olduğu gibi, pek de sık rastlanılır duyulur bir tecrübe değildi toplum arasında. Üzerime fena halde baskı binmişti; ama artık hepsi geride kalmıştı. Biryandan da, okumanın yaşı olamazdı, belki bizim ülkemiz ve kültürümüzde bu söz sadece laftan ibaretti ve bir de yaşayana sormak gerekirdi; ama ben bu tecrübeyi yaşayanlardan biriydim ve artık bu sözü söyleme hakkına, bu konuda da dışlansam bile sahiptim.

Ayrıca, sıra dışı bir duruşu olan, idealist bir gencin, hayatın yollarında bu tür tökezlemeler yaşaması da gayet olağandı. Sistemin her emrine bir koyun gibi uymak yerine, tam da kendimi ondan dışlıyor, yeni çıkış yolları arıyordum.

Tüm derslerden müthiş keyif alıyordum. Kaldığımız yurt, kampüsün merkez yurtlarından biriydi. Bu yurt YURT-KUR' a bağlı değildi ve ODTÜ'nün kedi yurduydum. 2. Yurtta kaldığım ilk odalar, 6 kişilikti; ama Eskişehir'de yaşadığım yurt şartlarına göre tam bir cennetti. Burada, değil su ısıtıcısının yasak olması, size ait dilediğiniz sayıda priziniz vardı, kendinize ait bir çalışma masanız, kitaplarınız, defterleriniz için raflarınız vardı. 24 saat kesintisiz internetiniz ve sıcak suyunuz vardı. Hatta ortak kullanabildiğimiz bir buzdolabına bile sahiptik. Çamaşırhanemizin olması bile beni şaşırtmıştı. Artık, temiz çamaşır için şehir içindeki bir çamaşırhaneye gitmeme, ya da kirlilerimi biriktirip evde yıkamama gerek kalmayacaktı. Eskişehir'deki, boğulmamak için kafamıza çarşafı geçirdiğimiz o pis odalardan burada eser yoktu. Önceki yurdumda, odamızda iki kişi yan yana zorlukla geçebilirken, bu altı kişilik odalar benim için o kıtlıktan sonra bir saray yavrusuydu sanki.

Özellikle odamızın, lambaları açıp kapattığımız elektrik anahtarları dikkatimi çekmiş, sevgimi kazanmıştı. Çünkü annemin köyündeki eski evin elektrik anahtarlarına benziyordu. Yuvarlak, tam ortadan ayrılmış bir top gibi duvara monte edilmiş duran; ortasında; ince uzun, küçük; bir yukarı-aşağı fonksiyonlu anahtar dili bulunan bu anahtarların tesisatı bile, köydeki evimizde anahtarların yanından geçen tesisatla aynıydı. Elektrik kabloları, bakır olup olmadığından emin olmadığım, pahalı olabileceği için başka bir metalden yapılmış olması muhtemel, incecik borular içerisinden yürütülmüştü.

Bizim kaldığımız altı kişilik odanın hemen yanında, başka bir altı kişilik oda daha vardı. Bu iki oda, asıl; büyük tek bir odayı oluştuyordu. Yani, aslında on iki kişilik

odalarda kalıyorduk; ama ben durumdan memnundum. Yine eski ranzalar vardı; ama onların eski olması, üzerlerine kazınmış hatıra yazılarla birlikte benim için yepyeni bir, tek kişilik baza yataktan daha değerliydi.

Bu kez, oda arkadaşlarım daha iyi seçilmiş öğrencilerden oluşuyordu. En azından, kitap okuyan insanlardı. Futbol, her yerde olduğu gibi, burada da gündemi oluşturan maddelerden biri olsa da; başka konulardan; siyasetten, dinlerden, doğu sorunundan, günlük politikalardan da muhabbet açılabilirdi. Koridordan, okulun kurslarında eğitim alıp kendisini oldukça geliştirmiş arkadaşlarımızın gitar sesleri yayılıyordu. O zamanlar, ben de ney üflemeyi geçirdim içimden ve eve gittiğimde ilk işim, neyimi yurda getirmek olacaktı.

Daha ilk günden, etraftan eylem sesleri yükseliyordu. Yurt kantininin pahalı olması protesto ediliyordu ve önümüzdeki pazartesi akşamı kantinde, bu konunun konuşulması için toplanacaktık.

Toplantıya ben de katılmışım ve arkadaşlarıma destek olabilmek için neler yapılabileceği konusunda fikirlerimle onları beslemeye çalıştım.

Her ders çıkışı, odama geliyor, felsefe okumalarımı yapıyor, ders ve okumaların kafamda yarattıkları düşünceleri bir deftere not alıyordum. Okumaktan ve yazmaktan, hiçbir zaman bu kadar keyif almamışım; çünkü ne yaptığımı biliyor ve gelecek hayalim konusunda bu kez hiç olmadığı kadar gerçekçi ilerlediğimi düşünüyordum. Okulda, asıl kimliğimi gizleyerek; benim gibi içten ve kitaplardan konu açıp, çevredeki olumsuzlukları mantıklı bir ağızla eleştiren; ama aynı zamanda eğlenebildiğimiz hatta kahkahalara boğulduğumuz arkadaşlar da edinmişim.

Daha önce üyesi olduğum AIESEC Derneği, burada da vardı; ama daha çekingen ve eziktiler; çünkü bu okulda, Eskişehir'deki apolitik ortamda karşılaştıklarından daha fazla tepki çekiyorlardı. Diğer kulüplere de; bu konularda Eskişehir'de yeterince ego savaşı görmüş olduğumdan ve kendimi yeterince tecrübe etmiş bulduğumdan, katılmayacaktım. Okuduğum bölüm de, benden iş dünyasının değerlerini değil, düşünürler ve felsefe hakkında bilgi birikimi bekliyordu.

Hangi mevsim olursa olsun, kampüs tam bir cenneti andırıyordu. Hangi mevsim olursa olsun, etraftan eylem sesleri hiçbir zaman eksik olmazdı. Kimi zaman bu sesler öyle yoğun olurdu ki, bir kalabalık kütüphanenin önünde toplanmış slogan atarken, derslerde kendi sesimizi duymak için camları kapatırdık. Kimi zaman birkaç kişi, dersten ayrılıp gruba katılırdı. Ben de, dönemin başbakanı Recep Tayyip Erdoğan'ın o sabah kampüse kimsenin haberi olmadan yaptığı ziyareti protesto etmek üzere toplanan gösteri grubuna, Latince dersimden çıkarak dâhil olmuşum. Latince

Hocamız, tam zamanlı bir öğretim görevlisi değildi, Hacettepe Üniversitesi'nden gelen, yarı zamanlı çalışan bir hocaydı.

Okulun kültürünü ya tam bilmiyordu; ya da alışkın değildi ki; dersten çıkarken arkadaşlarımı bize katılmaları için çağırdığımda, yaptığım davranışı onaylamadı ve “Böyle olmaz ama!”, diyerek tepki gösterdi. Ben de: “Notlarımdan kırsınız Hocam!”, diyerek sınıfı terk etmiştim. O yüzden midir bilmiyorum; ama okulu yaklaşık olarak üç ortalama ile bitirmeme rağmen, o Latince dersinden kalmıştım. Hocalara karşı çıkmak, felsefe bölümünde okuyor olmanın da avantajıyla, oldukça doğaldı ve hocalarımız da her türlü eleştirel görüşe açıktılar. Kampüste, rektörlüğün genel anlayışı, şiddet içermediği sürece her türlü eylemin yapılmasına özgürlük vermektir. Bu gerçekten de böyle uygulanırdı. Tarafların birbirlerine şiddet uygulamadığı zamanlarda kampüste asla polis olamazdı. Polisin yasal olarak da kampüse girme yetkisi yoktu, bu konuda mutlaka rektörden izin alınmalıydı.

*

Şimdiye dek edindiğim hayat tecrübesi ve yaptığım okumalarla, İsmet Hoca'dan da edindiğim bilgilerle, ister istemez derslerde yine çatışma yaşamaya başlamıştım. Liseyi bitirip okula yeni gelmiş arkadaşlarımla bir tutuluyordum, aramızda kuşak çatışmaları yaşanıyordu. Kimse, hakkımda bir şey bilmiyordu ve anlatması da mümkün değildi. Çünkü benim yaşadıklarım ve uğruna savaş verdiğim konular, hızla değişen kültürün içerisinde çoktan normalleşmişti bile. Kendimi daha çok uzmanlaştırmış olduğum iş yönetim felsefesinin ve iş dünyasının konu başlıkları, çoktan yayılmış ve herkesçe biliniyordu. Bir yandan da, yaptıklarımla, çabalarımla övünemezdim; çünkü ortada elde etmiş olduğum somut bir başarı yoktu, bununla birlikte gençler benim ilk üniversite yıllarında gördüğüm gençlikten daha fazla; tüketicileştirilmiş, bencilleştirilmiş ve manipüle edilmişti.

Eskişehir'deki öğrenciliğimin ilk yıllarında, en azından türkü barlar yaşıyordu; yeni arkadaşlarım arasında böyle bir kültür yoktu. Sevgi, Eskişehir'de olduğum zamanlarda bayağılaşmaya başlamış olsa bile, bu kadar ileri gidilmemiş, her şey cinsellikten ibaret olmamıştı. Para, her ne kadar kadın erkek ilişkilerinde eskiden de değerliydiyse bile, burada olduğu gibi, erkeklerin araba sahibi olanlarının listeleştirilmesi kadar ileri noktalara henüz ulaşmamıştı.

ODTÜ de, ben nasıl ki kendimi bir fanusun içine koyup da hayattan izole edememişsen, bu üniversite de; çağın geçirdiği, dünyanın yaşadığı değişimden ve kültürsüzlük akışından etkileniyordu. Eğitim artık, paraya daha fazla dayanıyordu. Birkaç yıl sonra, yurdun önünde; üzerinde, kapıdan geçişlerde kullanılan ve park yeri

için de işaret bildiren öğrenci etiketlerinden birini taşıyan bir cip bile görecektim. Yani bu, öğrencilerin ciple okula geldikleri anlamına geliyordu.

Eğer parasız bir öğrenciyse, yurttan 50 kuruşa bir çay alır ve yurtların önündeki bir banka oturarak, diğer sosyal gençleri izlerdiniz. Bu sahneleri gördükçe Bilkent ve diğer özel üniversitelerde, burslu öğrencileri dışladıkları söylenen, “zengin çocukları” diye tabir ettiğimiz insanlar geliyordu aklıma. İstanbul’da Galatasaray Üniversitesi’nde, sohbetleri yalnızca tüketim üzerine kurulu zengin gençlerin varlığı geliyordu kulağıma. Gündüz içilen sigara markalarıyla, gece içtikleri sigara markaları bile farklıydı ve en pahalı markalardı bunlar. İçtikleri bira bile bir efes şişe değil; daha pahalı ve markalaştırılmasında farklı şişe tasarımlarına gidilmiş biralardı.

Bahçeşehir Üniversitesi’nde okuyan benzer zengin gençler, günlerini yalnızca arabalarını nasıl modifiye ettirip, hangi parçaları taktırdıkları konuları üzerine geçiriyorlardı. Bu özel üniversitelerde dersler oldukça hafifti, hele ki mühendislik dersleri göz önüne alındığı, bir ODTÜ mühendislik öğrencisinin okulu bitirmek için verdiği emeğin yanında çok az emek veriyorlardı. Bu bir bakıma, para ile diploma sahibi olmak anlamına geliyordu; her iki okulun öğrencisi de okulu bitirdiklerinde mühendis oluyorlardı; ama ortada ciddi bir adaletsizlik vardı.

Ben de zaman zaman Fehmi Hoca’nın odasında; kendisini ziyaret eder, etrafta gördüğüm adaletsizlikten, felsefe eğitimimde bana uymayan yönlerden bahseder, biraz olsun, tekrar yaşadığım çatışmaları aşmaya, kendimi yeni kuracağım hayata alıştırmaya çalışırdım. Ama akademik ortamın anlayışlarıyla da çatışıyor olduğum açıktı.

Aldığım derslerin içeriği, yıllar geçtikçe kendini gösterdi ve okulda, kendim gibi idealist bireyler de göremeyince, Eskişehir’de yaşadığım kâbuslar, arkamdan yaklaşarak beni kovalamaya başladılar. Yine delilik zamanlarım, yalnız zamanlarım başlayacaktı. Kendimi, felsefe eğitimim de devam ettikçe daha iyi tanıyor ve varoluşçu düşüncelere yakın görüyordum. Okulumuzdaysa, bu ekolden düşüncüler üzerine neredeyse hiç ders verilmiyor; daha çok mantık dersleri üzerinden dersler açılıyor, müfredat bu şekilde oluşturuluyordu.

Hocalarımıza “Gelecek 50 Yıl” adlı kitaptan bahsediyor, daha özgür bir akademik ortamın neleri gerektirdiği üzerine tartışmalarda bulunuyordum. O kitapta da bahsedildiği gibi, akademisyenler; hep özgüvensiz ve kendilerine uyum sağlayacak köleler niteliğinde bireyleri kendilerine asistan seçiyorlardı. Onların düşünceleri önemsenmiyor, hep hocaların dediği oluyordu. Aynı şekilde, bu asistanlar da ileride hoca olduklarında, sanki yanlış kişiden intikam alıyor gibi; aynını kendi asistanlarına

uyguluyor ve tabandan gelecek taze bilgi akışı yerine, tepeden tabana akan bir bilgi akışını hâkim kılıyorlardı.

Bunun artık değişmesi gerekiyordu. Benzer bir konuyu bir psikoloji bölümü asistanına açtığımda ve yüzüne tüm açık sözlülüğümle özgüvensiz olduğunu söylediğimde, benimle aynı fikirde olduğunu, hocaların kendilerine pek özgüven aşılamadığını, düşüncelerine değer verilmediğini söylemişti.

Bölümü kazanmadan önce, tüm akademisyenlere; dünyayı değiştirme hayallerimden, felsefeye olan ilgimden ve Özgünlük'den bahsettiğim bir elektronik mektup gönderdiğim ve ertesi yıl da okulu kazanmış ve hazırlık senesini de yeterlilik sınavını geçerek atlayıp bölüme direkt olarak başlamış olduğum için; az çok, ismim bölümde tanınıyordu.

Felsefe Bölümü'nün kuruluşunun 25. Yılı'nın kutlanması anısına bir etkinlik düzenleniyordu. Dileyen, ilgili başlıklarda, bir felsefe metni olması şartıyla makale sunabilecek ve ilgi gören makaleler, hakemden geçerek onaylanacak, etkinlik günü yirmi dakikalık bir sunumu yapılacak ve sonrasında da kongre anısına basılan metinler arasında kendine yer bulacaktı. Bilim dünyasının daha güçlü olmasını gerektiren ve günümüz bilim anlayışını eleştirdiğim ve tüm bunları dünya insanının yaşam anlayışıyla bağladığım "Neden Özgünlük?" başlıklı bir metni, hakemden geçmesi için ben de sunmuştum:

Neden Özgünlük? : Önsöz

Ülke ve Dünya, gittikçe kirleniyor. İnsan, maddeye gün gün daha da yaklaşıyor. Evlerimiz, arabalarımız, sevgililerimiz, bahçelerimiz, gittikçe daha güzel oluyor; ama biz kirlenmeye devam ediyoruz! "Ruhum var mı diye şüphe etme, bedenim var mı diye şüphe et." , diyen bilgeleri unuttuk. Bir zihnimiz olduğunu unuttuk. Birer birey olduğumuzu unuttuk. En kötüsü belki, Sevgi'yi unuttuk.

Bugün, iletişim fakülteleri var; ama insanlar arasında iletişim yok. Herkes kendi krallığını kurmak peşinde, sanki ihtiyacımız olan, hatta tek çaremiz olan, bu krallığın hepimize ait olduğunu bilmek değilmiş gibi. Bugün, tıp doktorlarımız var; ama halen hastalık denen bir oluş var. Bugün, hukuk var, insan hakları var; ama halen cezaevleri var, iş hayatında kendini köle hisseden oluşlar var. Bugün, fizik denen bir bilim var; ama halen, insanoğlu, bilgiye aç. Hatta ne kadar da az bildiğini öğrendiği bir süreçten geçiyor. Bugün ekonomi var, hatta bilimi de yapılmakta; ama halen yoksulluk var. Siyaset bilimi var; ama halen Dünya'da savaşlar var.

Eksik bir şeyler var değil mi? Çözüm mutlaka var; ama bir türlü gelmiyor değil mi? Eksik olanın, bizler olduğumuzu düşünüyorum; yani tüm insanlık! Eksik olanın Felsefe olduğunu düşünüyorum; hatta biraz daha öteye giderek, bilimin felsefeye ihanet ettiğini düşünüyorum. Felsefe'nin, bilimin anası olduğunu düşünüyorum ve özel günlerde, bilimin, annesini ziyarete gelmediğini...

Eksik olanın, kimseyi ayırmadan; bizler, tek tek bireyler olduğumuzu düşünüyorum. Dünya, devrimler yaşadı, "ilerleme" dediğimiz süreç her nerede hata yapmışsak, "gerileme" ye dönmüş gibi görünüyor. Bir yerlerde hata yaptığımız açık, tüm insanlık olarak! Birileri kurtuluşu ölümden bekliyor olabilir; ya da başka bir söylemle; birileri ölümü tek çare olarak görüyor olabilir. Küresel ısınma ve iklim değişikliği gibi bir sorun da yok değil mi! (?) İşte Özgünlük de bu bekleyenleri rahatsız etmeye geldi, bekledikleri geldi:

"Var Ol'uğu yok etmenin tek yolu, Yok Ol'uştur."

*

Makalem hakemden geçmediğinde, vazgeçmeyip birkaç makale daha kaleme alıp tekrar geri çevrilince, henüz daha öğreneceğim çok şey olduğunu anlamıştım. Kongreye bir izleyici olarak katıldım, beğendiğim sunumlar arasında, ilk defa benim de anlayışına yakın olan çerçevede, özgünlüğe ihtiyaç duyulduğunu belirten bir metnin sunumu, bir asistanımız tarafından yapıldığında içimde kocaman bir umut ışığı yandı. O da, günün sorunlarının birey olmanın değeri ışığında çözülmesi gerektiğini söylüyor, en azından düzeni eleştiren birkaç söz ediyordu. Yalnızca anlaşılabilir terminolojilere sıkıştırılmış, mantığın ön planda olduğu, insanın doğasının geri planda bırakıldığı ve bütünü kapsamayan bir sunum değildi diğerlerinde olduğu gibi... Koray Asistanımıza, sunumu bittiğinde, dışarıda bir ara kapıdan girerken bana doğru geldiğini gördüğümde; onunla tokalaşıp, sunumunu çok beğendiğimi söylemiş, takdir ve teşekkürlerimi bildirmiştim.

Başka bir sunum, Bilkent Felsefe Bölümü, bölüm başkanı tarafından yapılıyordu. Oturumda iki konuk daha vardı, Fehmi Hocamız da oturumdaydı; ancak onun görevi oturum başkanlığı yapmaktı sadece. Oturum konuklarının bireysel sunumları bittiğinde, herkesten soru alınıyordu. Benim sorduğum soruların içeriğinden, yalın bir dürüstlük ve eleştiri akıyordu: "Neden, bir felsefe bölümü birinci sınıfı öğrencisi olduğum halde, söylediklerinizden hiçbir şey anlamadım?" "Dilden önce felsefe var mıydı?". Oldukça acımasız sorulardı.

Hatta oturumlara ara verildiğinde, Serap Hocamızdan gayet olumlu ve gülümseyen bir tavırla: "Neden yaramazlık yapıyorsun?" eleştirisi bile almıştım.

Koray Asistan da beni sorduğum sorulardan tanıdı ve sonrasında başka üniversitelerden hocalar da, felsefenin belli ekollere sıkıştırılmış olmasını benim gibi eleştirmişlerdi. Koray Asistan, birkaç hafta sonra, bir cumartesi günü O’nu, eşi ve küçük çocuğuyla birlikte kütüphanenin önündeki çimlerde gördüğümde; beni takdir etmiş, bu tür soruları daha çok sormamı rica etmişti. Tabandan gelecek bir asistanın, ileride akademisyen olduğunda, kendi görüşlerime yakın bir şekilde bu işi yapacağının ümidiyle sevinmiştim. O da beni tanımaya çalışmış, felsefede hangi ekollere yakın olduğumu, hangi düşünceleri daha doğru bulduğumu sormuştu; içimde kopan fırtınalara rağmen, felsefi terminolojide henüz onlar kadar birikimli değildim; bir var oluşçu düşünür olduğumdan habersizdim.

Ama yine de, Özgünlük gereği, önemli olan benim kim ve ne olduğumdu; bu kişinin ya da oluşun üzerine geçirilecek herhangi bir “var oluşçu” ya da “düşünür” etiketinin bir önemi yoktu. Birbirlerine belli etiketler yapıştırarak, insanlar yalnızca dillerle iletişim kurmazlardı. Dillerin altında çok bakla vardı; eskilerin de tabir ettiği gibi: “Hayvanın alacası dışında, insanın alacası içindedir...”

*

19.

DÜŞLERE BİR NEDEN DAHA

Kampüste, Facebook benzeri ortak bir ağ sitesi kurulmuştu. Ülkenin önde gelen üniversite öğrencilerinin ve mezunlarının üyeliklerini kabul ediyordu sadece. Ebru’dan sonra, ilk defa kampüste dikkatimi çekmiş bir kadını, Aslı’yı, bu sosyal ağ sitesi sayesinde tanıdım. İlk başlarda, güzelliğinden öte, zihnine tutulmuştum. Her zamanki ben, kafamdaki hayallerimi, henüz yaşanmamış gerçeklerin ilerisine taşımıştım. Çünkü onu tanıımıyordum bile ve onun hakkında bir sürü olumlu düşünceyi, kafamda çoktan bağlayıvermiştim.

Güzelliğinden bahsederken, çok da abartılacak bir güzelliğe sahip olduğunu söyleyemem; ama onu özgün kılan bakışlara sahipti, çok şirindi, bir de burnunun tam ortasında, eski zamanlarından bir kaza sonrasında kalma bir yara vardı. Kimi kadınlar, yüzlerinde yara olan erkekleri çekici bulurlardı, öyle bir atmosferden geçiyorduk. Kötü adamlar, seksi adamlar, “kuul” adamlar... Seven adamlardan eser yoktu, iyi adamlar, akıllı adamlar en azından önde giden kadınlar tarafından takip

edilmiyordu. Turbo aşklar yaşanıyor. Neo Liberalizmin değerleri bile kendini turbo değerlere dönüştürmüştü, biz gençlerin tanıdığı tek “Neo”, “Matrix” filmindeki ana karakter Neo’ydu.

Ne yapıp edip, Aslı’yı bir kahve içmek üzere ikna etmişim. Kampüsün içinde, biraz daha üst sınıf bir kafede buluşacaktık, aradan geçen yıllar zarfında; bu kafeye ara sıra gelir, yayınevlerinin istediği türlerde kitaplar yazardım, her zamanki gibi reddedilirdim tabii. Yine de beni geliştiriyordu bu yazılar. Öfke, umut, hayal kırıklığı, hayal gücü, coşku, bir sürü yeni duygu katıyordu yüreğimin hamuruna. Bir sanatçının bu malzemelere daima ihtiyacı vardır, “Sanatçı gerilimi sever”, sözü de bunun için söylenir.

Kimi zaman bu kafede otururken, ileride yazacağım o büyük başyapıtımın hayalini kurarken, yan masadan, annesinin yazdığı kitabın editörlerce nasıl hazırlandığını teyzesine anlatan insanlara kulak misafiri olurdum. Herkes yazar olmuştu. Bu durumdan hem günde yüz adet kitap dosyası alan yayınevleri şikâyet ederdi, hem de kendisini asrın büyük yazarı ilan eden binlerce hayalci... Benim henüz, şikâyet edecek kadar farkındalığım yoktu. İnsanların artık; kitap okumak yerine yazılım okuyup, kitap yazmak yerine bilgisayar programları yazdıklarından habersizdim. Teknoloji, tüm yazarları kodlama ustası yapmak yolunda ilerliyordu, ben de kendi özgür hayallerimde, ağaçların altında yepyeni eserlerin peşindeydim.

Aslı, bu ilk buluşmamız için kafeye geldiğinde, ona yağlı boya bir tablo hediye etmek istediğimi söyledim. Çok sevinmişti. Üzerinde, simsiyah uzun bir çorabın eşlik ettiği, kısa bir şort vardı. Onun üzerine de pahalı, siyah bir deri ceket giymişti. Eskişehir’de okuduğum dönemlerde, tüm kadınların popüler olan, eğilim ya da bilinen adıyla “trend” olan, hep aynı kıyafetleri giymesinden nasıl ki bıkmışsam, burada da değişen bir durum yoktu. Hepsinin üzerinde tayt ve üzerine giyilen kısa bir etek vardı. Bu şekilde, tüm kadınlar birbirlerine benziyor, hatta aynı şekilde giyindiklerinde, daha az eleştiri alacaklarını düşünüyorlardı.

Giyim konusundaki medeni cesaretlerini, birbirlerine benzeyerek kazandıklarını düşünüyorlardı. Kendi başlarına cesaret ya da karakter kazanmaya, sistemin baskısı yüzünden zamanları hiç olmamıştı ve olmayacaktı da. Erkek arkadaşlar seçmezdi hiçbir kadın, başkalarının seçtiği erkekleri seçerlerdi. Bu şekilde, yine eleştiri almayacaklardı. Müthiş bir özgüvensizlik hâkimdi çevrede, ama bunu konuşmaya kimsenin cesareti yoktu. Hepsi kendinden kaçıyor, bir dersten başka bir derse koşuyordu, bir kendinden kaçan başka bir arkadaştan ya da sevgiliden, diğer bir

kendinden kaçan adama, kadına doğru örüyorlardı hayatlarını ve ortaya bir desen çıkmıyordu, yine modern; sade, düz çizgilere sahipti ruhlarından çıkan...

Bu şekilde, âşık oldukları adamları değil, başkalarının âşık oldukları adamları düşünüyorlardı. Yani, yine bir Savaş vardı etrafta. Sosyolog haklıydı. Ne zaman yurdun önünde bekleyen güzel bir kadın görsem, birazdan bir arabayla onu almaya bir erkeğin geleceğini tahmin ederdim. Tahminlerimde hiç yanılmazdım. Kızlar, sadece; kendilerine başkalarının uygun gördüğü bir erkeği değil, bu erkeklerin sahip oldukları araba modellerini bile seçiyorlardı eminim. Belki araba renklerini kıyafetlerine, kıyafetlerinin renklerini de sevgililerinin arabalarının renklerine, hatta belki iç döşemelerine kadar uydurma telaşındaydılar. Özgüvenlerini buradan alıyorlardı. İyi giyindiklerinde, arabaları olduğunda, özgüvene sahip hissediyorlardı. Buna sert bir şekilde inanacak, bu durumu gerçek kılacak kadar da katıydılar. Karşı çıkmanıza engel yoktu. Vahşice saldırabilirlerdi. Bu aslında, insanın genel yapısıdır. Ruhunuzla yükselmiyorsanız, maddiyatla yükselmeye çalışırsınız. Güçlü bir ruhunuz yoksa gücü parada ararsınız. Ben onların bu dış görünüş düşkünlüklerine, “özgüven” yerine “dış güven” derdim.

Aslı’yla yaptığımız sohbette, birbirimizi tanımaya çalışıyorduk. Arada cesaret buldukça, ellerini tutmaya, yanaklarını öpmeye yelteniyordum. İlk buluşma olsa da, ikimiz de “delilik” üzerine bir atmosferde buluşmuştuk. Yani, sıradan bir buluşma olmasa, daha iyi olurdu. Bana yazar bir arkadaşından bahsetmişti. Bu yazar arkadaşının kitabının adını sorduğumda, yine karşıma sahte zaferlerden biri daha çıkmıştı. Kitabının tam ismi, “Şizofren” kelimesini içeriyordu. Hem gençler arasında çok popüler olan Dövüş Kulübü filmi, hem de Akıl Oyunları adlı, John Nash’in hayatından esinlenerek yapılan film, şizofreniyi bir tür satış kavramı haline getirmişti. Kızlar, şizofren erkek arkadaşları olsun isterdi. O kadar çıldırmıştık ki, herhangi bir kavramın, çekici ya da kabul görür olması için, “popüler” olması yeterliydi, içeriğinin sorgulanmasına gerek bile yoktu. Çünkü sorgulayacak zihinler yoktu etrafta, herkes pahalı kıyafetlerinin altına tüm ruhunu gömmüş, sadece hareket ederek, kendilerini yaşıyor zannetmekteydi.

Aslı’yla ayrıldığımızda, akşam için tekrar buluşmaya karar vermiştik. Sohbetimiz ikimizin de canı sıkılmadan hoş bir şekilde devam ediyordu. Belli bir konudan bahsetmekten çok, ikimiz de belli bir oyunu oynama peşindeydik; heyecan yaratmanın, keşfedilmemişi keşfetmenin, birbirimizi alt etmenin peşindeydik; yine hiçbir yerden eksik olmayan o savaş, ikimiz arasında da vardı aslında... Kim bilir, bu savaşa Aşk deniyordur belki de. Belki de Ferhat, Şirin’e olan büyük aşkı için

delmemişti dağları, tam da dağları delmek gibi savaşçı bir yan vardı içinde, üzerine de aşkı kılıf göstermişti...

Her zamanki gibi, Aslı da, diğer kadınların yaptığı gibi, beni dürüst ya da entelektüel değil; parasız ve sorunlu bir adam olarak görmüştü. Çok geçmeden, birkaç gün içinde aşk diye tarif ettiğim duygular, sanatçı gururuma yenik düşerek tuzla buz olmuştu. Birbirimizi birkaç gün içinde tüketebilmiştik.

Yine de onu özlüyordum, Ebru'da da aynısını yaşamış olduğum gibi; beni daha yakından tanıması gerektiğini düşünüyordum. Yeterince zaman geçirsek, bende sorunlu bulduğu yanların, nasıl da onda olan asıl sorunları çözebileceğini sezer diye ümit ediyordum. Birkaç kez, sert çıkışlarımı affetmesi ve karşılıklı birer elma çayı içmek maksadıyla davetlerde bulundum, ama kabul görmedi.

Reddedildiğim zaman, gururum o kadar büyük bir fırtınaya kapılıyordu ki, bu tür saldırılar; yaptığım bir tek hataya değil, tüm karakterime, tüm sıra dışı duruşlara, tüm hayatıma yapılıyordu sanki... Tüm toplumu, çoğunluğa uymayan her bireye saldıran, birer ordu gibi görüyordum. Buna karşılık olarak; sanki onlar da beni; öldürölmesi gereken, yitik, zayıf bir tür olarak görüyorlardı. Aslı'dan aldığım son retten sonra, kendimi sadece çalışma salonuna kapatıp, ruhuma yapıldığını düşündüğüm saldırıya bir karşı atak olarak, sadece yazmak kararı aldım.

Düşçülüğüme yapılan saldırıya, adına "Düşler" dediğim bir kitapla karşı koyacak, hepsini alt edecektim. Sahte düşçülere karşı, gerçek düşçüyü ortaya sererek, hepsine nasıl da düşlerden yoksun olduklarını gösterecektim. Farkında değildim ki, ben de bu savaşın içerisindeydim. Kulağımda sadece, "Doni Darko" filminin de müziği olan; Gary Jules ve Michael Andrews' dan "Mad World" adlı parçanın ezgileri çınlarken, ben sadece yazıyordum... Çalışma salonunun tuvaletine girip, kalorifere sırtımı dayayıp, sigaramı içip, pis kokunun arasında, sonraki kelimeleri hayal ediyordum; molam bitince, bilgisayara deliler gibi parmaklarımı vurup, içimdeki savaşçının tüm enerjisini boşaltıyordum, hem de dağları delmeden, onları olduğu gibi bırakarak...

Yazdıkça sakinleştim... Yazdıkça nefes alışlarım kendine geldi... Yine, tamamlamadığım başka bir kitap denemesi daha, çöpe atılmak üzere birkaç sayfa sonra sonlandı...

*

20.

DÜŞLER

Âşık oldum mesela, aşkı bildiğim için, kaçtılar benden tüm dişilerim. Devrimci oldum mesela. Gerçek bir devrimci olduğum için, tüm sahte devrimciler kaçtılar benden. Tek yapacakları eğilmekti, bana değil! Ben yalnızca basit bir insanım o kadar. Yedi milyar pirinçten bir tekiyim. Tek başına hem de... Sanki değirmencinin taşıdığı buğday çuvalında bir küçücük delik açılmış ve ben de düşmesi benim kaderime düşen bir buğday tanesiyim. Düştüğüm yol neresi bilmiyorum. Sanki bu yola düşen ilk taneyim. Bir taneyim ve biricik olduğunuzu keşfettim. Şimdi de yargılanıyor tüm bedenim, keşfettim diye... Keşfimi anlamak değil ki derdi bu yolun, beni yargılamak o kadar... Yaşamak değil amacı, bu yoldan geçenlerin... Yaşamı öldürmek... Keşke yaşıyor olsalar! Keşke değirmenci, beni dönüş yolunda fark etseydi. İşte o zaman belki fark ederdi keşfini, düşürdüğü buğday tanelerini...

Yoksa aşk mıyım ben? Çünkü insanın keşfi, düşürdüğü buğday tanesi olmalı. İnsanın keşfi, gittiği yollara dönüp bir bakmak olmalı. İşte o zaman taşıdığı yükün, neden azaldığını anlayabilir. Aşk mıdır düşen yoksa? Yalvarıyorum Tanrı'ma, düşlere düşürsün diye beni. Çünkü ben bir buğday tanesi, sıkıldım, insanoğlunun körlüğünden, gerçeklerinden! Onlara her zaman, o yaşadıkları gerçekleri, hep birlikte yaratmış olduklarını söyledim. Bu ortak dertlerin de, onlara bir öğreti olduğunu söyledim.

Düşüklerini söyledim! Dünya bir buğday çuvalıymışçasına, her insan bir buğdaymışçasına, dünyadan kovulduklarını söyledim. İnanmadılar bana, bir buğday tanesine kim inanır? Hele ki düşmüşse! Ama düşlüyorum ben, düşlemeseydim eğer, çıldırırdım. Yatağında uykusuzluk ve kadınsızlık çeken bir ozan gibi, bir düşünür gibi çıldırırdım. Çıldırdığım an da, yepyeni bir dünya yarattırdım insanoğluna. Ama çılgın derlerdi sonra... Tüm hayatımı, bir çılgın olarak geçirirdim, itilirdim, kakılırdım...

Sadece saldırırlardı bana, yırtıcı kuşlar arasında! Düşünüyorum da şimdi, iyi ki de bir buğday tanesiyim. Yoksa o kadar çılgınlığa ve ölüme karşı, bir de överlerdi beni arkamdan.

Ya bir düşünür olsaydım? Zehir içerdim o zaman. Binlerce yıl ihanet edilirdi arkamdan, hem de her ölümsüz olan bana. Bu büyük adamların hataları yok, hatalar biz küçük adamlarda. Neyse ki bir buğday tanesiyim ve hiç bir sorumluluğum yok, düşürüldüğüm çuvaldan. Değirmenci suçlu. Bak işte bir özgür kuş daha, şimdi geçti başucumdan. Gölgesi vurdu buğday bedenime, buğday gözüme. Güneşimi çaldın, buğday düşmanı kuş! İyi ki de sen bir kuşsun ve ben de bir buğday tanesi, yoksa öldürürdük birbirimizi. İnsanlara tepeden bakıyorsun sen uçan kuş! Hakkın da var buna. Sen, bir yerden bir yere göçebe, ne var ne yok önünde. Dünyayı kuş bakışı görüyorsun. Ya insanlar öyle mi? Hepsi de yeryüzünde birbirini öldürmekte, tek çözümleri yıkım; onlar bakacağına tepeden, sen bakiver kuş!

Sen göçerken, kendi doğanın öbür yarısına, insanlar kendi doğalarını çokça parçalıyorlar. Neyse ki düştüm yola, beni ekmeklerine un ufak yapamazlar. Beni sen yesene kuş! El sallayacağım sana. Ama sen de görmüyorsun beni. Hep şu kalın gövdeli çimen yüzünden. Birazdan yağmur yağverir, hemen boynunu eğiverir üzerime, ısıtır beni. Benim hiç sevgilim olmadı uçan kuş, beni tek saran da bu ıslak çimen işte... Üşüyorum ben geceleri, neyse ki düş gücüm var, kaybetmedim bana verilen en büyük hazinemi.

Bir insan olsaydım eğer, hele ki bir düşünür, bana: Neden düşünüyorsun bu kadar?, derlerdi. Hatta: “ Neden yalnız oturuyorsun?”, diye de sorarlardı; hem de farklı zamanlarda, farklı mekânlarda, aynı ete bürünerek sorarlardı. Çirkin çirkin gülerlerdi. Sen bu yalnızlığı ömür boyu da sürsen, senden yüz yıl sonra gelen, sana aynı soruyu sorardı: Neden düşünüyorsun bu kadar? Neyse ki bir buğday tanesiyim ve düşünmek yerine düşlüyorum ben. Şimdi bir karga gelse, neden düşlüyorsun bu kadar diye sorsa, o kargaya: “Ben senin dilinle konuşmuyorum ki?”, derdim.

Benim gibi düşleyen buğday taneleri, başkalarının bilmediği bir dil bilirler. Herkesin içindeki iyi'nin dilini... Kendi başlarına kaldıklarında öğrendikleri dilleri... Başka acıları kendi acıları yaparken keşfettikleri dili... Hepimizin, tüm insanlığın ortak dilini yani... İyi ki de bir düşleyenim, yoksa kelimeler gerekecekti bana, anlatmak için kelimelerin yetmediği var oluşları. O halde tutsak değilim ben, bir buğday tanesi olmakta. Düş gücümü kullanıp, bir baykuş olabilirim pekâlâ! Evet, şimdi gecenin kör karanlığında, bir baykuşum ben. Yine insanlar karşımda. Felsefe'nin sembolüyüm ben, onlar uyurken karanlıklarda...

Bu insanlar hep bakarlar bana, hele kimileri vardır ki, benzerler bana, baykuş suratlı adamlar gördüm ben yıllarca, yine de düşünmüyorlardı! Demek ki, gerçeklik yüzde değil, derinin altındaki ruhta. Bir baykuş olarak, en çok, çocukları severim ben insanoğlunda. Tertemizdir onlar. Bu yüzden, yıldızlar ışık saçıyor zannederken insanlar, gelecekte kirlenecek çocuklara gözyaşı dökerim ben. Toprak, hemen alır haberimi. Eğer ki toprak değilse düştüğüm yer, mutlaka bir su damlası vardır yakınlarda. Su da hemen duyar sesimi ve iletir en yakın toprağa.

Oradan, ateşlere yürür benim gözyaşı, yerin en derinlerine. En sıcak, en yoğun yerinde yer altının, buhar olur göklere çıkarım ben. En kısa zamanda, en kısa yoldan, en uzun mesafeleri, ben baykuşun gözyaşı kat eder, en kısa zamanda buharlaşarak. Işıktır benim gözyaşı ve yıldız olurlar. İnsanlara, bir yıldızın ışığıyla bakarım sonra, bulduğum her delikten sızarım. İnsanlarsa, yıldızları, yalnızca keyif alınan bilinmezler zannederler. Bir baykuşun gözyaşının, onları bir ışıkla çağırdığını bilmezler.

Ama çocuklar, ah benim düşçülerim, onlar hemen anlarlar, benim bir yıldız değil, bir baykuş gözyaşı olduğumu. Gülümserler bana, ben de onlara gülümserim. Kendilerini bilge sanan bir anne baba gelir sonra: “Uyu artık”, der, uykusunda da düşlerine devam eden çocuğa. Neyse ki bir baykuşum ben. Bir insan olsaydım eğer, kendi evladımın düş gücünü yok etmek zorunda kalacaktım. O da kendi evladına yapacaktı bu kötülüğü. İnsan olmak, kötülük gerektirir! Heraklitus da: “İnsanların çoğu kötüdür”, demişti; benim düşlediğim, yıldız olduğum bir gecede. İnilen yolla çıkılan yolun aynı yol olduğunu bilirdi Heraklitus, çünkü düşlerdi çokça. Bir gece, beni keşfedecek diye ürperdim. Öyle dikkatli bakıyordu ki gözyaşı ışığım bir yıldız: İşte şimdi, “Bu bir yıldız değil, bir baykuşun gözyaşı!”, diyecek dedim. Demedi ama çok yaklaştı benim sırlarıma. O, düşleyenlerin dilini bilen bir düşleyendi.

Neyse ki bir buğday tanesiyim, bir baykuşum, hatta bir baykuşun gözyaşıyım ben, hatta bir yıldız. Neyse ki bir insan değilim. İnsan olsaydım eğer, düşleyenlerin dilini keşfetmem, uzun yıllar alacaktı, yalnızca bir dili öğrenmenin acısı, tüm insanlık tarihini saracaktı, neyse ki bu yaşlı çimen sarıyor beni düşlerimde... Bir gözyaşı düştü sanki üstüme, çiğ bir gözyaşı... Evet; çiğ, sıcak, tuzlu bir değirmenci gözyaşı bu; ama yeterince sıcak değil, ısıtamıyor bir buğday tanesini bile... Hayalleri büyülemek isterim ben, gerçek bir büyücü olmaktan iyidir bu. Hayalleri büyülersem eğer, her insan kendi hayaline koşar, ben de bir yaratıcı olmaktan kurtulurum. Ben yarattıkça, benden yaratmamı isteyenlerden kurtulurum. Gerçek bir büyücü olacağıma, bir yıldız olurum. Kimse de ışığıma, büyüymüş diyemez. Işığım ben, budur benim ödevim.

Şimdi bir toprak parçası olacağım, üzerime basan insanı seyredeceğim. Üzerimden geçenlerin ayak izleri olacağım. Geri dönecekler bakmak için bana, yani ayak izlerine,

toprağa. Geçmiş bilecekler, böylece geleceği daha iyi bilecekler. Geçmişte, çok az düşleyen çok fazla büyücü vardı. Bunu keşfedecekler. Büyüyecekler! Genç olana, büyümesi gerektiğini söylemeyecekler, çünkü büyümek adı altında, aslında ölmelerini söylüyorlar gençlere, bir toprak olarak görüyorum gündüz gece.

Gençler, uyanıyorlar, cennete hem de! Çünkü düşleyenlerin sayısı artıyor benim üzerimde yürüyen ayak izlerinde. Ben, insanın bedenini emerken, acı çekiyorum çokça. Beslediğim bin bir türlü canlı var ve canı alınmış insan bedenine bir toprakmış gibi davranıyorlar. Çokça kırılıyor içim, ben düşleyen bir toprak olarak, insanlara düşlemeyi öğreteceğim. Geri dönüp kendilerini görecekler bende. Ayak izlerinde; kendi zamanlarının, kendi ayaklarının izlerinde... “Ana” dediler bana, doğuramazsam eğer, insanlık küser bana. Ben de düşleyen bir toprak olamam. Neyse ki sadece toprak değil, düşleyen bir toprağım. Yalnızca bir ana değil, düşleyen bir anayım.

Platon, Diotima ile Sevgi üzerine konuşurken, dinledim onları ben. Doğurmak, yalnızca bedenle olmazdı. Zihin de doğururdu. İşte tüm zihinlerin doğurduğu bir ana olmalıyım ben, yağmur yağsın da saçayım yeni tohumumu. Bir insan olsaydım eğer, en çok aşktan kaçardım. Erkek ya da dişi, fark etmez. Kadın ile erkektir aşk! Bu gerçekten kaçardım. Platon, Diotima ile sohbet ederken, felsefenin de, insanın da, filozofun da, aşk olduğunu söyler. Bu yüzden, kendimden kaçardım. Bir düşleyen olduğum gerçeğiyle yüzleşmeme az kaldı.

Neyse ki yağmurum ben, yoksa yağamazdım insanlığa, toprağın en kuru anında. Düş gücü olmasaydı, bir romancının kitaplarında yağamazdım, okurun en kuru anında. Düş gücüm olmasaydı, insan bile olamazdım. Belki insan olduğumu zanneder, insanın ne olduğu sorusunu sorardım. Belki de düş gücüm verecektir cevabını, insanın ne olduğunun. İnsan olamazdım, belki bir aydın olurdum, aydınlatmayan! Belki de bir çöpçü, çöp üreten! Belki bir hekim, hasta olan, hastalığı değil, hastayı tedavi eden! Düş gücüm olsaydı eğer, sağlığı tedavi ederdim! Çöpçü değil, çöpü silen olurdum, âşık değil, aşkın bizzat kendisi olurdum! Belki o zaman, aşkı arayan bir insan değil, düşleyen bir aşkın kendisi olurdum. Neden; aşkın, ya da içkin gibi düşçü kelimeler var felsefede? Çünkü bana yaklaşıyor insan da, düşledikçe, aşka.

Kadın ile erkektir aşk, aşk, kadın ile erkektir benim düşlerimde. Bulunmuş olandır, aranan değil. Neyse ki ben yağmur, bulutları düşlüyorum düş gücümle ve bir insan değilim. Kendini kandırmanın ağırlığını, ancak bir insan taşıyabilir, kötülüğe mahkûm... Bir yağmursa yağamaz, kendini kandırırsa.

Neyse ki bir buğday tanesiyim, yıldızlı bir gecede üşüyen, üzerine uzandığı topraktan bir yağmur düşleyen, bir değirmencinin ayak izi içinde, bir çimenin, üzerine vuran ışığı

örttüğü... Bir insan olsaydım eğer, gerçekliği temsil etmek isteseydim, bunu da var olarak gerçekleştirmek isteseydim, bir yazman olurum. Kafelerde pastasını yiyen, mutlu rolü yapan, kaçak, bağımlı adamları görürdüm. Onların nelerden kaçtıklarını, neden kaçtıklarını yazardım, tüm zayıflıklarını sererdim ortaya. Böylece, aç bir yazman olurum, okuruna aç bir yazman... Mutluluğu bir tabak pastadan, bir sıcak kahveden bekleyen, sırtındaki yarıktan, yüreğindeki buğday tanesini düşürmüş adamları ve kadınları yazardım. Şöyle derdim tüketen etlere: “Pardon bayım! Aşkıınızı düşürdünüz!”

Ya da aşk tohumu taşıyan bir kadına: “Pardon, bayan! Yüreğinizi düşürdünüz!” Neyse ki bir düşçüyüm ben. Böylece, mutluluğu, tüketmekte değil, sahip olmakta değil, içine alıp sindirmekte, daha çok sindirmekte değil, aşkta arayan insanlar düşleyebilirim. Kimse de bir düşçüyü, düşlediği için suçlayamaz. Belki bir düşünüre saldırabilir düşünmeyen, ya da bir ressama saldırabilir, tutkuyu bilmeyen; o halde, düşlerken ben âşık erkek ve kadınları, bir ressam da yüreği yerinden fırlayacakmış gibi vursun spatulasını! Kırmızı ve Yeşil...

Düşçü kulaklarım: Ah! ,diyorlar aşkla... Neyse ki yemyeşil-kıpkırmızı bir çaydanlıkta bir su tanesiyim ben. Bir baykuşun yıldızından süzıldüm de düştüm ben. Şimdi, aşksızlık adındaki ateşin üzerindeyim, kıpkırmızı-yemyeşil çaydanlıkta. Milyarlarca su damlası dostum var benim, aşksızlar benim gibi, bir araya geldik ve yaktık aşk ateşini, ısınıyoruz şimdi. Bakıyorum da, yapayalnızım bu çaydanlığın içinde, bu ateşin üzerinde; ama şimdilik: “Bekle!”, diyor takım elbise giymiş bir akbaba.

Bekliyorum ben de olacakları, büyük bir heyecanla, ressamın resmi de duvarda. Mutluluğun resmi bu! Abidin Dino, “Merhaba Çukurova!” Yalnızlıktan bunalıp, en yakınımda duran dişi bir su damlasına yaklaşıyorum: “Merhaba! Acaba birleşmemiz mümkün mü? Bu aşksızlık ateş oldu, sıcaklığı geliyor uzuvlarıma, bizi yakacak da?!” Sözlerim kulaklarına gitmeden, dişi damlanın, başka kaçak bir erkek damlayla bir oluyor. Böylece daha hisli yapıyor beni aşksızlık, üzerinde yandığım ateşi körüklüyor. Kulaklarım, uzaklardan bir ses işitiyor: “Bana ne! Sana ne!” Aynı sözcükler çoğalarak yaklaşıyorlar bana: “Bana ne! Sana ne!” Sanırım, onlar da hissetmeye başladılar, diye geçiriyorum aklımdan.

Yanmaya başladıklarında, bir araya geleceğiz! Yanmaya başlıyorum, beklemediğim o anda! Etrafıma bakıyorum, hislerime geç kalmış, erkek ve dişi damlalar. Kimi yalnız benim gibi, kimisi de bir arada. Ama hepimiz yanmakta. “Bana ne! Sana ne!” Seslerinin yerini, fokurdayan bir sessizlik alıyor. Neler oluyor?! Sessizliği de o sözcükler bozuyor: “Haydi hep birlikte!” diye haykırıyorum, kendi sesime yabancı...

Bir kanal açiveriyoruz ilk önce, altımızda yanan ateşin sıcaklığını, tabandan tepelere, suyun yüzeyine taşıyacak... Orada biraz soğuklanacak ve geri döneceğiz. İlk ben fırlıyorum suyun yüzeyine, peşimden gelen yangın damlalar... Soluk alır gibi alıyorum soğuşu havadan, bir demet de hava kabarcığı, içinde buz tutan; geri dalıyorum, ateşin en yangın yerine ve kırıyorum hava kabarcığını! Tüm damlalar, kurtarıcımız olan kanala odaklanmış ve soğukluk taşıyoruz yüzeyden, yangınımıza. Suyun yüzeyine ikinci turunda, yok oluyorum! Bir hava parçacığı olarak... Artık bir su damlası değil, aşk ateşiyle yanmış, daha hafif bir hava parçacığıyım. Bir düşleyen, uçan, diğer; eski ağır su damlası, yeni hafif düş damlaları ile...

Çoğu var saydıklarımız, yokturlar aslında. Bir görüntü kirliliğidir bu dünya, gören gözler varsa o da... Var saydığımız iki sevgili, yokturlar aslında, çünkü ete sarılan et görürüm onlarda. Oysa birbirinden uzakta, birbirini düşleyen iki sevgili, yok gibi görünürken, varlığın kendisini taşırlar yüreklerinde. Çoğu yaşananlar, yaşanmıyordur aslında. Kafede, pasta yiyen ve kahve içen adam, bir tür sindirim yapıyor, kendi hayatını sindiriyor. Var gibi görünmekte usta. Oysa açlığı yaşayan düşçü öğrenciler, yok gibi görünürlerken çıkarlar karşına, zihin tohumları saçarlar var oluşa, bilemezsin, nereden girdiklerini hayatına. Sen kendini yaşıyorken, bir düşçünün düşünüyorsa yaşıyorsundur, onun düşünün bir parçası olarak. İşte tam da maddesin sen ve yoksun. Ruh olan, kendine madde yapmış seni ve izliyor bulutların arasında.

Nice yok sayılan yaşanmışlıklar, tam da vardırırlar. Özgür bir kadının geçmişini oku bakalım bu anda. Kadının balıkçı ile sohbetini gör, nasıl da aç kalmış bilgiye, senin görüntü kirliliğinde gezinen, doyumsuz kadınlarından *uzak*. O kadının aldığı hatıra, uzun yolculuklara çıkacak; hatıra asla eskimeyecek. Halen yaşıyor yüreklerinde, birçok düşçünün. Neyse ki bir hava parçacığı olan ben, görüntü kirliliğini var eden, buna da gerçeklik yükleyen insanoğlundan uzaklardayım. Dilerim, almaz beni bir insanoğlu, soluğuna! Dilerim, bir düşçü erkek ve bir düşçü kadın bulurum, birbirlerine sokulurlar, derin de bir nefes çekerler var oluştan. Aralarında duranı, aşkı sararlar, birbirlerini sararak... O an kapanır sırtlarındaki derin yarık, akan kanları da son bulur akmaya; işte o an, o aşk soluğuna karışmak ve kendimi bırakmak isterim aşka.

Bir düşçüyüm ben! Âşık iki beden ruh olduğu anda, aşk parçacığı oldum ben. Gördüğüm tüm hava parçacıkları, özeniyorlar bana. Sürekli yükselmektir benim düşçü zihnimin düşü. Düşler tarlası olacak bu dünya, düşlerin birbirine karıştığı... Şimdi ben, bir aşk parçacığı olarak, yolculuğa çıkmalıyım. Henüz daha su damlası olan çiğ gözyaşlarına ateş olmalıyım. Böylece doğuracağım kendimi, yakarak aşk ateşini, aşksızlık hastalığında. Hem var edeceğim kendimi doğurarak, hem de yok edeceğim kendimi, kendi kendimi yakarak! Ey yağmur! Yıldırım gönder bana! Birbirine âşık iki

bulut, bir şimşek çaksaydı eğer, bir yıldırım olabilirdim. Işığım da sesimden önce ulaşırdı yüreklerle. Bir güç yüzüğü taşıyan bir çocuk olabilirdim, yüreğim de, ışığımdan önce dolardı gözlere.

Neyse ki insan değilim. Bir insan olsaydım eğer, iş adamlarına, sizler iş adamı değil, düş adamısınız derdim. Kendisini yalnızca kendisinin bildiği, düşlerini yalnızca kendisinin düşlediği o iş adamına, dünyanın dört bir yanına dağılmış uğur böceklerinden söz ederdim. Sevgiyi bilen yüreklerden bahsederdim. Yalnızca düşçülerin bildiği dillere, tek bir uğurböceğinin katkısından bahsederdim. Neyse ki bir uğur böceğiyim ben... Düşlerinin peşinden koşan, yaratıcı gençlerin omuzlarına konuyorum. Bir tek gülümsemeleri yetiyor bana.

Gölete gezintiye çıkmış yüksek sorumluluk sahiplerinin dizlerine konuyorum, bir tek gülümsemeleri yetiyor bana. Bir uğur böceğiyim ben, çocuklardan çocuklara uçuyorum, kalıcı değilim hiçbir bedende, çünkü ruhlardan ruhlara uçtukça, ağlarımı örüyorum. Bazen bir deniz kıyısında oluyorum, bir çocuk yaklaşıyor yanıma, beni, ölümü tatmış kardeşlerim arasında görüyor, üzülüyor. Kendince, hayatımı kurtarıyor benim, işaret parmağını eğerek önüme. Ben de, tırmanıyorum çocuğun yüreğine. Alıp beni evlerinin bahçesine götürüyor ve özgürlüğü seven bir çocuk olacak ki, toprağa beni özgürce bırakıyor. Bazen, bir çalışma odasının panosuna konuyorum. Hayatının en önemli yazışmasını yapmış bir genç, soluk soluğa oturuyor çalışma masasına. Beni görüyor, o bir tek gülümseme yetiyor bana.

Neyse ki, kirli bir insan değilim. Kendini çamurdan kurtarmaya çalışan yüreklerden yüreklerle konan bir uğurböceğiyim ben. Yırtık çuvaldan yola düşen buğday tanesini bir tek ben bilirim. Bir tek ben konarım çimenlerin üzerine. Ben konunca, eğilir çimen kudretine. Böylece, yıldızın ışığı ulaşır; küskün, yalnız buğday tanesine. Baykuşların yüzleri güler, bir tek ben bilirim. Şimdi bu yıldızın ışığı, bu buğday tanesine can verecek. Üzerine basılması gerekiyor bir parça daha. İşte, değirmenci de geliyor. Ayak izlerine tekrar basiver değirmenci! Bu buğday tanesi toprağa kök salmak istiyor. Şimdi beni çağıran, başka bir aşka uçmalıyım buğday taneciği, aşkı var et kök salarken toprağa...

Neyse ki bir masalın kahramanıyım ben, tüm senfoni orkestrası toplanmış, hareketlerime uyum sağlamaya çalışıyor. Ben de, yarı insan, yarı midilli bir sevgi parçacığı, adımlarımı, beni izleyen çocuklara göre atıyorum. Öyle mükemmel atılmalı ki bu adımlar, evrenin sevgi müziğine ayak uydurmalı. Bebeklerin yüzlerinde gülümseme yaratmalı. Bir sinema filminin şeridi ile gelemem bir araya; ama bir sinema filminin en ruhlu parçacığı ile kendi ruhum birleşebilir bir parça. Sevgi, öyle gizli bir su işte, öyle bir ışık, sızacak yerler ve yürekler bulan. Bazen de bir kutsal kitap

olduğumu düşlerim. Kitabın kâğıdı olurum, matbaacının oğlunun yüreği olurum. En çok da, kutsal kitabın Sevgi öğretisi olmak isterim. En çok da şu cümlelerden bir harf olmak isterim: Sevgi her şeye inanır. İman, umut, sevgi son bulmaz.

Neyse ki bir insan değilim. İnsanlardan olsaydım eğer, hafife alırdım sevgi öğretilerini. Erdemlerin yarattığı kutsal acıları bilemezdim. Çok az düşünürdüm. Kutsal acılardan doğan kutsal kitapları raflara, tozlanmaya bırakırdım. Belki bir temizlikçi tutardım, rafların tozunu alan; benim kirlerime ise dokunmayan.

Neyse ki, kutsal acılardan biriyim ben, çocuklara, erdemlerin dinlerden değil, dinlerin erdemlerden doğduğunu öğreten. Bir düşçü olmasaydım eğer, at gözlükleri ile gelirdim hayata. Büyürdüm, sorgulamazdım, karşı çıkmazdım, at gözlükleri ile dönerdim toprağa. At gözlüğü de, benden daha kalıcı olurdu. Bir düşçü olarak, ölümü değil, yaşamı seçtim ben. Hayat, insanlar için, hayatı ölmek iken, benim gibi bir düşçü için, hayatı yaşamaktır. Doğum ile ölüm arasında, bir de yaşamın olduğunu her an hatırlamaktır. Benim sözcüklerimin eylemleri hep olumlu biter. Belki insanoğlu da bir düşçüdür ama olumsuz düşlüyordur. Belki insanoğlu hep bir aradadır, hep ortak hareket ediyordur; ama olumsuz yönde... İnsanlar, bir merdivenden aşağı inerlerken, bir düşçü, tek başına o merdivenden yukarı tırmanandır.

Neyse ki bir insan değil, bir kar tanesiyim ben. Benim, çimenlerin üzerine serildiğim yerlerde, üzerime, düşçü çocuklar ayak basarlar, cennete ayak bastıklarını bilirler. Bazen bir sarkıt olurum, eski bir evin çatısına. Beni gözleyen çocuklar, bir mucize görmüş gibi olurlar. Çocukların gözleri ile görenler, mucizeler görürler bu yüzden. Büyüdükçe, tüm mucizelerin yerini, sorumluluk yalanı altına gizlenmiş, sorumsuzluklar alır... İyi ki de bir insan değilim. İnsanlardan biri olsaydım, ağustosböcekli hikâyelerim alınırdı elimden, güzele dair ne varsa, bir bir terk edilmesini izlerdim...

Neyse ki bir ressamın kırmızı boyasıyım ben. Beni alıp, tinere batırıyor, fırçası ile okşuyor her yanıma, sonra da tuvale çarpıyor beni. İşittiğim seslerden herkes habersiz. Işıkla kurutuyor beni, bir bir gözler geçiyor önümden, kimisi görüyor ve fark ediyor beni. Kimisinin gözlerinde ışık yok, hiç bir şey görmüyorlar. Bir keresinde, bir kadının dudağına boyanmıştım ben. Bir kadın geldi ve dudaklarıyla öptü beni.

Bir düşçü olmanın ödülünü aldım o gün. Kendimi gördüğüm, kırmızı odaları daha çok seviyorum. Kırmızı odaları seven bir fotoğrafçı alsın benim boyandığım tuvaleri. Bir tango akşamının kırmızı elbisesine bulaşmayı çok isterdim. Güzel bir kadının eteğinde, savrulmak, ışıkla başımın dönmesini çok isterdim. Belki sevgilisi, dans ederken bulaştırırdı beni ellerine, sonra da kadının boynunu sarardı kırmızı boyalı elleriyle. Kırmızı bir leke olurdum, kırmızı elbiseli kadının boynunda. Belki dansın sonunda,

benim bulunduğum yerden öperdi adam, kadını, emerdi beni içine. O an tatlı bir kremaya dönüşürdüm, aşk adlı mucize ile bedenini dolaşırdım âşık adamın, merak ederdim yüreğinin derinlerini, kana karışır bir ziyaret ederdim. Kalp de, kirli kanı ayırırken temiz olandan, benim bir düşçü olduğumu fark eder, beni ayırırdı diğerlerinden. Bir konukevi açardı benim için, âşık adamın yüreğine. Aşk, adamın yüreğinde konuk kaldığı sürece, ben de orada yaşırdım. Sonsuz bir aşka konuk olurdum belki de, sonsuza dek yaşırdım.

Neyse ki bir düşçüyüm ve her kırmızı lekeli elbiseye, lekeli olarak bakmıyorum... Bir dansçıyım ben ve kendimi yalnızca dansa bıraktım. Ben üzerine gittikçe figürlerimin, bedenim, kimsenin bilmediği bir dille hayal gücümü genişletiyor benim. İnsanlar arasına girmemiş hayallerim var benim. Keşfetmeyi seviyorum, ikna etmek yerine. Keşiflerin birer sır keşfi olduğunu, tüm insanlığa yayıldığını biliyorum. İkna edenlerinse yalan söylediklerini... Bu yüzden, kimsenin taklit edemeyeceği bir dans yarattı bedenim, herkesten uzakta dans ederken. Bakıyorum aynada kendime, kendimi teslim ediyorum yüreğimden gelen sese.

Boynumu eğiyorum, kolumu kaldırıyorum: Ah!, diyorum uçabilsem, hemen şimdi! Tanrım, duymayacak hiç kimse, uçur beni! Ayaklarımı yerden kesiyorum, dizimi kendime doğru çekiyorum, geri eğiliyor saçlarımı yerin çekimine veriyorum. Saçlarım kısıyor ruhumu, çekilirken yer tarafından. Bir tutam alıyorum saçımdan ve yavaşça kaldırıyorum bulutlara doğru. Diğer elimle gökyüzünü işaret ediyorum, avucum yukarıda, parmaklarım yukarıda, kutsal bir kâseye dönüşüveriyor elim. Saçlarımın, göğşe tırmanan tutamı, renk değiştiriyor; önce kırmızı, sonra da yeşil. Bir sarkıta döndü şimdi de. Eriyor...

Damlalar, dans salonunda, müziğin ritmine göre vuruyor parkelere. Parkeler de her damlada birer su halesi haline geliyor. Bir denizin üzerindeyim şimdi, dalgalar katılıyor bu kez müziğin ritmine. Merhaba rüzgâr! Sen de gelsene! Rüzgâr beni çevirmeye başlıyor, iyice geçiyorum kendimden, kendi etrafımda döndürüyor beni. Bedenim yumuşuyor, ısınıyor. Bir ateş topu olup, kül oluyorum. Rüzgâr, kendi dansında savuruyor küllerimi denize... İşte bir denizci, uzaktan gördüğü ışık benim işte. Bir şehrin, denizcileri seven kadını da mumunu üfleyerek değil, elini yakarak söndürüyor, denizciler ölmesin diye! Sonradan biliyorum ki, denizcileri korumuş benim dansımın rüzgârı. Oyun Bozan dans koyuyorum adını.

Benim adım da Oyun Bozan bundan sonra, neyse ki bir düşçüyüm ben. Bir düşçüyüm ben, tek başımayım. Güvensiz bir kiracının, ucuza verilmiş çatı katı denilen bir kümesinde yaşıyorum. Burada rahatça düşleyebiliyorum. Yemek yemek istemiyorum burada, su içmek istemiyorum. Yalnızca sevgi ile doymak istiyorum.

Arzularım hep insanlıktan yana. Bu evin kırmızı-yeşil kapılarını seviyorum. Mavi karton tavanını seviyorum. Yan çatıdan bir kedi miyavlıyor bana: Beni içeri al ve sev, anlamına geliyor bu miyav.

Onu içeri alıyorum ve bir kaç adım ötedeki kapıdan dışarı salıyorum. Bir kaç dakika sonra yine geliyor cama ve miyavlıyor. Bu kez alıyorum kucağıma ve okşuyorum. Kar tanelerinin toprağı okşaması gibi... Bir büyükannenin torununun saçını okşaması gibi... Tekrar geri bırakıyorum onu kaderine, kendi mücadelesini versin diye. Onu ömür boyu okşayamayacağımı bilerek... Titreyen ellerle, yazmaya devam ediyorum. Kar yağmaya başlıyor bu kez. Çatımdan kar damlaları yatağıma düşmeye başlıyor. Uyku getiriyor dışarıdaki ses. Masmavi gökyüzünü düşünüyorum. Annemden gelen minderleri yere sererek, uykuya dalıyorum, O'nun sıcaklığını, ömür boyu sürecektir sevgisini hatırlayarak, özleyerek...

Düşümde bir bilim adamı oluyorum. Ateşin önüne oturmuş bir Descartes gibi düşünüyorum. Yalnızca teorinin bir işe yaramayacağını itiraf ediyorum kendime. Yalnızca, hayatın gerçeklerini kör gözlerle kabul etmek, yetmez diyorum gerçekçi olmaya. Tüm gerçeklerin ilk önce hayal kapısından geçtiğini hatırlıyorum. Bir akademisyen olarak, öğrencilerime rol yaptığımı bilincindeyim. Bir Ölü Ozanlar Derneği'nde ders vermek istiyorum, gerçek bir eğitimin yalnızca bu şekilde verilebileceğini itiraf ediyorum kendime.

Kalplerine dokunmam gerektiğini itiraf ediyorum kendime. Onlara, kendilerini keşfedecekleri yollar açmam gerektiğini itiraf ediyorum. Her gün sınıfa girip, bir eğitimci rolü yaptığımı, onların da bunun farkında olduklarını itiraf ediyorum kendime. Birbirimize rol yapıyoruz, diyor ve düşümden uyanıyorum...

Neyse ki bir iç sesim ben. Socrates'in zamanına yolculuk yapıyorum. O'nun iç sesi, daimonia'sı oluyorum. Platon'a sanılardan bahsediyorum. "Sanı'dır onlar." diyorum. "Doxa'dır. Onların sevgileri de, bilgileri de sanıdır.", diyorum. "Diyaloglarında, gerçek bilgidен bahset onlara. İdealar dünyasının gerçekliğinden... İç sesin her zamanda daima yaşayacak oluşundan bahset. Anlayabilecekleri bir dille bahset.

Karşıt fikirler de olsun içlerinde. Keşfetmekle ilgili olduğundan bahset, bilginin. İçimizde bir yerlerde, keşfedilmeyi bekleyen bir hazine olduğundan bahset. Karşı tarafa da şu sofistleri koy. Kendini bilge zanneden bu sofistler de, daima bir antagonist/düşman olarak, biz gerçek düşünürlerin karşısında olacaklar. Bu düşmanı, iyi ile kötüyü aştığımızda, zıtlıklarla düşünmeyi bıraktığımızda, yeneceğiz. Diotima'dan bahset. O'nun sevgi üzerine basamaklarından bahset. İkna edici, retoriği seven, zengin

adamların kölesi bu sofistleri, alt et. Ben, zehrimi içtiğimde, adalet, sonsuza dek kurulacaktır yeryüzüne...”

İnsanlardan biri olsaydım eğer, bir makineci olurum. Dünyanın en büyük, en parça bütün makinesini yapardım. Ne kadar parça varsa sökerdim. Diğer insanların duygularını sökerdim sonra. Yürek, beni delirtir, bir deha ederdi. Yüreği sökmeye başlardım. Ne kadar kapak, kapakçık varsa... Yüreği üzen, ne kadar parça varsa, paramparça ederdim. Sonra da o tarif edilemeyen, sökülemeyen parçacığı bulurdum: Sevgi.

Dünyanın en iyi makinecisi olmaktan utanır, kendimi şiirlere verirdim. Artık, çok geç olurdu benim için. Yıllarca, söktüğüm parçaları bir etmeye çalışırdım, günah çıkartır gibi... Umut isimli durakta beklerdim, Sevgi’ye giden yolda. Yolculuklara çıkardım, belki hacca bile giderdim. Yeter ki iç huzurumu bulayım... Sevgi, doğru an geldiğinde, affederdi beni. Diğer parçalarla bütünlerdi beni: O Sevgi’yi bilen yüreklerle... Cehaletimi anlar, kimselere anlatamazdım. Başka bir zamanda yaşırdım artık. Şiirlerimi de yalnızca ben anlardım, günahkâr şiirlerimi... Son şiirimi de şöyle yazardım: Yürek, yutkunur.

Neyse ki, yürekleri söken bir insan değilim, bir düşçüyüm ben, yüreklerle matematikle saldıranlardan uzak, bir uğurböceğinin kanatlarına yakın... Bir insan olsaydım, savaşlarım ve barışlarım olurdu. Değişmeyen erdemlerim, değiştiğini zannettiğim değerlerim olurdu. Bilenler ve bilmeyenler olarak bölünürdüm. Zenginler ve fakirler, iyiler ve kötüler olarak bölünürdüm. Eşitler, eşit olmayanlar, eşitlik isteyenler, benciller olarak bölünürdüm. Kaosta bir yitik olur, bir köle olurum. Özgürleşme peşinde giden bir köle olurum. Köleliğe giden özgür bir birey olurum. Aşkın var olduğunu iddia eden, aşkın yok olduğunu iddia eden olarak bölünürdüm. İçsel bütünlüklerden bahsederdim, ülkelerden ülkelere koşardım, dünyayı değiştireceğim sanısıyla. İçten kitaplar yazar, her kalbe ulaşmaya çalışırdım. Benim bölünmüşlüğü, dünyayı bölmekten öte geçmezdi. Farkındalık sandığım, unutmuşluğumla eşdeğer olurdu. Yaşayanlar ve ölümler olarak bölerdim insanlığı. Bu benim bölünmüşlüğü olurdu. Çünkü bir noktada hata yapardım: Düşçü olduğumu unutmakta...

Olumlu olanlar ve olumsuz olanlar olarak bölünürdüm. Yüzü gülenler, somurtkanlar, bir gruba ait olanlar ve hiç bir gruba ait olmayanlar olarak bölerdim kendimi.

Neyse ki bir düşçüyüm ve Hegel’in satırlarındaki donmuş bir mürekkebe ben; “Hepimizde ben olan bir biz, hepimizde biz olan bir ben.”, diye yazan.

Neyse ki bu satırların sonuna, donmaya, düşe, sonsuzluğa bırakılmış bir noktayım ben. Diğer noktalarla iletişim kuran... Marx'ın noktalarına ziyarette bulunan: “Bir gün, başka ellerle dokunacağız, başka gözlerle göreceğiz...”... Kutsal kitaplara zıplayan: “ Bir gün peygamberlikler kalkacak, o zaman, bildiğim gibi bileceğim... Dağları yerlerinden oynatacak gücüm olsa; ama Sevgi'm olmasa, bir hiçlik olmaktan öte gidemem...” Bir denizde Yunus'um ben ve bir ben var bizde...

Şarkının şu sözleri kulaklarımda hep çınlardı: “Merhaba öğretmenim, bana doğru bak ve bana hangi dersi vereceğini söyle”

Her kaybetmişlik hissinden sonra, yüreğime bir sancı girerdi, kimi zaman kemiklerimin tek tek kırıldığını hayal ederdim, bazen etlerim parçalanmış, kan pıhtılarım yere serilmiş ve üzerinde zıplanıyormuş gibi hissederdim. İlk başlarda bu kadar ağır acılar değildi yüreğime hayallerle dolanlar... Başlarda sadece asılmış olduğumu, birkaç şarjör kurşunla vurulmuş olduğumu düşünürdüm o kadar. Sonra bazukalar başıma isabet etmeye başladı.

*

21.

SOSYOLOGLA SOHBET

Beyaz sakallı, yaklaşık 55 yaşlarında bir profesördü. Derslerini dinlerken, ondan aldığım farklı bir hava vardı. Varoluşçu düşünürlerin dürüstlüğü bulurdum onda, bu yüzden, en sevdiğim akademisyenlerden biriydi. Bir elektronik mektup göndererek bazı konularda konuşmak istediğimi belirttim. Beni kırmadı ve bir ders sonrasında, odasında birer kahve içebileceğimizi söyledi.

Odasına girdiğimde, her zamanki gibi sigara içiyor halde buldum onu, sigara içmek eylemi, onun için bir kendini zehirleme işi değildi; o tamamen bu işin hakkını verir ve içtiği sigaradan keyif alırdı. Onun kadar kültürlü ve birikimli biri değildim, yalnızca sosyolojiye giriş dersleri almış, kendi sanatçı zihninde yaşayan bir adamdım o kadar. Ancak, hem İsmet Hoca'nın metinlerinden edindiğim bilgiler, hem de o sosyolojiye giriş derslerinin kattıklarıyla, kafamda onun da anlattıklarıyla ortaklığa sahip; düşünceler, fikirler, -belki de buluşlar demek daha doğru olur- uyandırmıştı. Ona hemen üst yapısal ve alt yapısal düşünürler hakkında sorular yönelttim. Benim de

bildiğim kadarıyla sosyolojinin dört büyükleri diye anılan isimlerin hepsi, Marx hariç üst yapısalcıydılar:

- Hocam, çağımızda insanların, karakterleri ile bir saygı kazanamıyor oldukları bir gerçek. Hatta kendimizi sadece tüketerek ifade edebiliyoruz. Bir kadın bile size değil, sahip olduklarınıza âşık oluyor. Bu bizim ülkemizde daha da güçlü bir eğilim olarak kendini var ettiriyor. Bunun nedeni, özellikle bizim toplumumuzun üst yapıya aşırı derecede bağlılığı değil midir? İmparatorluktan gelmiş, ama bir halk olamamış, sadece hizmet etme konusunda programlanmış gibi hissediyorum?

- Çok haklısın, Karl Marx farklı olarak; Max Weber, Fransız sosyolog Emile Durkheim yine Fransız politik düşünürü Montesquieu, bu geriye kalan üç büyükler, hep üst yapısalcı olarak anılırlar. Aslında işaret ettiğin nokta, sanırım senin de fark ettiğin gibi, tüm dünya için geçerli. Üst yapı hamurunu din kurar genelde, günümüzde belki de kapitalizmi de bir din olarak görmek mümkün olabilir, hatta futbol bile din oldu, insanlar o kadar fanatikler ki, birbirlerini öldürüyorlar, takımlarına olan inançları için mi? Ne kadar komik ve bir o kadar üzücü...

- Hocam, aslında doğada da tepeden tabana bir yapısallaşma yok. Özgünlüğün, bireyin, ön planda olduğu bir toplum ne zaman mümkün olacak sizce? Bizler hep, bizi şekillendiren bir toplumun köleleri olarak mı kalacağız, bireyler de toplumları şekillendirmezler mi?

- Bu sorunun çözülmüş olması, teorik anlamda pek de mümkün görünmüyor. Durkheim özellikle bu anlamda bireye işaret etmiştir. Sanırım senin de gözlemlerinden çıkarabileceğin gibi, marjinaler, önderler; daima toplumda büyük değişimler yaratabilmiştir. Hata sen felsefecisin! Konfüçyüs, halka inip derdini insanlara tek tek anlatırken, bunun bir toplumu değiştirmekte güçlü bir yöntem olduğunu düşünürdü. O bunu ölmeden önce göremese de, düşünceleri Çin tarihini büyük ölçüde etkiledi ve tüm dünyayı daha iyi bir yer haline getirdi.

- Ama hocam, sorun da bu değil mi zaten? Yine Konfüçyüs, bir üst yapı yarattı ve halklar da bu üst yapıyı takip ettiler. Benim dileğim o değil. Bu yüzden var oluşçu filozofların hayranıyım; Kierkegaard, Nietzsche, Albert Camus, hatta pek filozof sayılmasa da Halil Cibran, Sartre... Bu düşünürlerde hep bireyin ön planda olması önemli ve tarihin en dürüst adamlarıymışlar gibi geliyor bana. Kierkegaard "İroni" adlı eserinde Sokrates'ten öyle bahseder ki, benim var oluşun köklerini bulduğum değerle bizleri karşı karşıya getirir. Bu değer "dürüstlük" dür ve tüm dünyayı cennet yapmaya yeter diye inanıyorum. Özür dilerim, konuyu çok dağıttım değil mi?

(Hocamın bana “Sen felsefecisin!” demesi beni çok üzmüştü, ben felsefeci değil, filozof olmak istiyordum. Batının düşünürleri bizim ülkemize gelir, bizim ülkemizin sorunlarıyla ilgilenir, bu konuda yorumlar yaparlardı; ama bizler felsefenin ne olduğunu hiç bilmemiş bir toplumduk. Derdimiz gücümüz devletten maaş almaktı. Yalnız oturan birini bile görsek, düşünür değil deli zannederdik...)

- Fark etmen, bu isimleri okumuş olman çok güzel. Sanırım bu yüzden akademik dünyada yer edinmek derdinde değilsin. Zaten şimdilerde, yazılan hangi doktora çalışması okunuyor ki? Ne yazan ne yazdığını biliyor, ne de okuyan var... Enteresan bir hal aldı dünya gerçekten de... Sanırım, bir toplumun liderler üzerinden kalkınmasındansa, her bireyin birer lider olması daha akıllıca. Öbür türlü, tabandaki insanların kölelikleri beslenecektir ve hep bir kurtarıcı bekleyeceklerdir... İlginç...
- Hocam tam da bu noktadan bahsediyorum. Bir toplum sistemi, Tepeden Tabana değil, Tabandan Tepeye doğru örgütlenmeli, doğa da böyle işler.
- Çok haklısın aslında, hiçbir şey görüldüğü, tartışıldığı gibi değil. O kadar çok bombardıman yapılıyor ki zihinlerimize; eğitim, medya, içinde büyüdüğümüz kültürün, yıllardır kemikleşmiş geleneklerin birikimleri, hele o din hamuru, etkisinden kurtulamadığımız milliyet hamurları... Bunların hepsi bizde birer körelmeye neden oluyor.

Bu sözleri söyledikten sonra oldukça durgunlaştı, aklından onu üzen düşünceler geçiyordu, bunu sezebiliyordum. Gözlüklerini düzeltti, sigarasını kül tablasının üzerine koydu ve pencereden dışarıya doğru bakmak için ayaklandı. Ben de gözlerimle onu takip ediyor, sessizce ne söyleyeceğini bekliyordum, çok geçmeden devam etti:

- İlk dünya savaşı ne zaman yapıldı biliyor musun?

Bu soruyu öyle bir ses tonunda sormuştu ki, benden bir cevap beklediği açıktı...

- Bunu hiç düşünmemiştim Hocam. Bize öğretildiğine göre, 1914 yılında yapılmış, hatta daima eklerlerdi, dünyanın kaynaklarının paylaşımı için Avrupa merkezli bir küresel savaş olduğu söylenir. Siz farklı bir savaştan mı bahsediyorsunuz, daha derin bir imâ mı var sözlerinizde?
- Büyük Savaş, ya da 2. Dünya Savaşı’yla birlikte kazandığı yeni adıyla, I. Dünya Savaşı’ndan bahsetmiyorum. İlk Dünya Savaşı diye adlandıralım bunu. Sana sordum ben, ne zaman başlamış olabileceğini ki açıkçası ben de bilmiyorum ne zaman başlamıştır... Belki de insan dediğimiz canlı her nasılsa ve her ne zaman “insan” olmuşsa, işte o zaman başladı bu savaş belki de...

Hocam beni şaşırtıyordu aslında. Çünkü sesi tamamen değişmişti, hem hüzün, hem küçük bir çocuk, hem de derin bir düşünür saklıydı ses tonunda, titreyen bir ses tonuyla, sigaranın körelttiği gırtlığının verdiği karizmatik titreşimlerle devam ettirdi sözlerini:

- “İnsan sosyal, politik bir hayvandır.” diyordu değil mi Aristoteles? Sen felsefecisin... İnsan düşünen bir hayvandı, sosyal bir hayvandı değil mi? Bugünki, bir zihin atılımıyla hayvanlıktan çıkmış, bugünün insanından konuşalım. Zaten, insanlığını kazanmadan önce bir hayvandı ve savaşımadığını söylemek zor olur. İnsan olduktan sonra, savaşa yine devam etmiştir. Tek bir dünya vardır, bildiğimiz bileli de bu dünyada insanoğlu daima savaşıyor. 1. Dünya Savaşı veya 2. Dünya Savaşı sadece bu gerçeği tüm dünyanın algılayabileceği ve kabul etmekten kaçamayacağı bir büyüklüğe getirmişti o kadar. Bugün savaşlar yok mu? Herkesin kendi düşüncesini karşısındakine dikte etmesi bir savaş değil mi? Hani demiyorlar mı “soğuk savaş”, “psikolojik savaş” ? Bir annenin babanın, kendi çocuğunu, dünyadaki tüm çocuklardan üstün tutması; diğer zavallıları, yetimleri, öksüzleri bir hiçmiş gibi sayması, aslında apaçık ama sinsi bir savaşın işareti değil midir? Sizler en iyi üniversiteyi kazanmak için, maddi manevi, tüm akrabalarınızla, arkadaşlarınızla, birbirinizin önüne geçmek için savaş vermediniz mi? Bu bir savaş değil midir? Buna rekabet demek çok hafif kalırdı, çok masumlaştırıyor, önüne bir vitrin koyuyor...

Derin bir solukla, hocama duyduğum hayranlığın tekrar arttığını hissederek, okuduğum tüm kitaplardan çağrışımlar alarak, yüreğimde tekrar o ince sızıyı duydum ve Hocama seslenebildim: “Lütfen devam edin Hocam...” Ben bunu söylerken elini sigara paketine götürdü, bir sigara daha alıp, küllükteki henüz sönmemiş sigarasıyla onu yakarken: “Şimdi kahvelerimizi içelim mi, ondan sonra bayağı yoğunum aslında, okumam gereken yazılı notlar var.”, diye mırıldandı.

“Tabii, memnuniyetle.”, diyerek karşılık verdim. Odadan çıkıp, hocalara ait çay ocağına gitti ve elinde iki kahveyle geri döndü. Ben de o arada, onun söylediklerini anlamlandırmaya, kendi düşüncelerimle olan ortak yanlarını çıkartmaya çalışmıştım. Acıyla karışık bir haz almıştım bunu yaparken... Gerçeğin, burunları yakan keskin kokusuydu bu, buz gibiydi... Sosyolog odaya girer girmez, sözlerini devam ettirdi:

- Kadınlar bugün, erkekleri ya da erkeklerinin sahip oldukları maddi manevi nitelikler için savaş vermiyorlar mı? Erkekler, özellikle bizim ülkemizde, kadınlarını, mümkünse savaşıp kazanmak derdinde değiller mi? Rekabetmiş... Hah! Gülerim bu işe. Dünya savaştan ibarettir aslında, hiçbir şey

görüldüğü gibi değildir derken bundan bahsediyorum. Aslına bakarsan biraz daha derine inebiliriz. Bu okul, sizlerin keyifle oturduğu kantin, birer emeğin ürünüdür. Tabi ki bu mimari yapılarda, zihinsel bir emek vardır, hele ki bu zihinsel emeklerin, tarih boyunca bedelleri canlarla ödenmiştir. Örneğin Galileo! Yaptığı keşfi bırak, bu keşfin dünyaya duyurulması için canından olacaktı, siz ise bugün derslerde size Galileo anlatsak sıkılırsınız değil mi? Gelelim bu binaların, oturduğunuz kantinin maddesel emeğine. Emekçiler, işçiler, kim bilir hangi zorluklarla inşa ettiler bu binaları. Bugün doğunun ve batının en görkemli yapıları hep mimarlarıyla, örneğin bizim köklerimizin doğusunda, Han isimleriyle anılır. Alp Arslan Han Medreseleri, Sarnıçları duyarsın. Peki ya tüm bu yapıları inşa eden işçiler? Onların adlarını kimse önemsemez, telaffuz etmez, yokturlar. Bugün bir antikacıya gittiğin zaman, eski zanaatkârların el emeğini görür kıskanırsın. Adlarıyla tarihe geçememişlerdir belki... Demem o ki, dünya aslında emekten ibarettir ve öyle bir savaş dönüyor ki insanın içinde, bu gerçeğin üzerini kaplıyor ve dünyayı savaştan ibaret yapıyor.

*Sesine iyice hüznün çökmüştü, o kadar dalmıştı ki iç dünyasına, sigarasını içse bile kahvesini unutmuştu. Öyle bakıyordu ki kahveden yükselen dumana, doğanın bu canlı çiziminden zevk alıyor gibiydi. Dayanamayıp araya girdim:

- Ne kadar doğru söylediniz. Oysa tartıştığımız konulardan daha derinlerde, nice gerçeklikler var. Gerçek var diyemiyorum, çünkü gerçeği kimse bilmiyor. Yıllar önce ben de bir sokaktan geçerken, sevdiğim bir kadına rastlamıştım, karşıdan bana doğru geliyordu, yolun diğer tarafında da selpak satan bir çocuk vardı. Gözlerimi hangisine dikeceğim üzerine kendimi test ediyordum. O zamanlarda İslam’a da oldukça yakındım, gerçek bir Müslüman’ın, dünyanın acıları, adaletsizlikleri konusunda düşünce sahibi olması gerektiğini düşünürdüm ve sevdiğim kadını değil selpak satan çocuğu seçtim, süzmek ve düşüncelerime katmak için.

*Bunu söylediğimde başını hiç hareket ettirmeden, gözlüklerinin üzerinden bakışlarını bana kaldırdı. Gözlerim dolmuş ve görüntü bulanıklaşmıştı:

“Hocam! Belki de hatam buydu.” , diyebildim ancak. Bana benzer bir anısını anlatmak istediğini söyledi, hem hüznü hava da dağılırdı belki diye düşünmüş olabilir:

“Yıllar önce, ben de senin gibi bir öğrenciyken, sokaklarda gül satan adamlar olurdu. Sevgililer birbirlerine güller alırdı bu emekçilerden. Ben bu tür bir anıya sahip

olamadım. Barış Manço filmlerinden sahneler geçer durur aklımdan. Bir kadını çok sevmiştim, sen de bahsettiğin kadını çok sevmişsin, gözlerinden akan somut hislerden belli bu... O kadın aklımdan geçerken, moralimin çok bozuk olduğu bir akşam, gül satan bir adam önüme geçip, bir tane almak isteyip istemediğimi sordu. Kendimi de neşelendiririm diye düşünüp, “Neden olmasın, ne kadar?” diye sordum. “50 kuruş” dedi. “Bir tane alacağım ama sizden bir ricam olacak?” dedim, güle uzandığımda. “Eğer kabul ederseniz, bu gülü size armağan etmek istiyorum” dedim, parasını da çoktan vermiştim bile. O kadar hoş ve kibar bir dille kabul etti ki hediyemi, belli ki az çok eğitilmiş bir gül satıcısıydı. O akşam bu anıyla birlikte; yaşadığımı hissettim, hem güle, hem gül satan adama, hem kendime bir hayat sunmuştum sanki... Yüreğimdeki, kadınıma duyduğum acı, biraz olsun yavaşlamıştı.”

Bunları söyledikten sonra birden enerji bularak, yoğun olduğunu ve müsaade istediğini söyledi. Birbirimize bakıp, sıkı bir şekilde tokalaştık. İki yüreği bol erkek, ya da iki savaşçı diyelim, kendi yollarımıza ayrıldık. O kendi hikâyesine devam etti, ben de kendi hikâyeme...

*

22.

DELİLİK

Ben Özgünlük’ten kaçtıkça, o da beni kovalıyordu. Tıpkı felsefenin bir kancaya benzetilmesi gibi, bu düşünce beni yakaladığı an asla bırakmıyordu. Arkadaşlarım bir düşünür olduğumu anladıklarında, benden teker teker uzaklaşmışlardı. Kendinizi ne kadar gizleyebilirsiniz ki... Hocalarım, ilkeli yaşadığımın farkındaydılar, bu ilkeli yaşamı bırakmam konusunda tavsiyelerde bulunanları bile olmuştu.

Kendimi sadece okumalara vermeye karar verdim. Özgünlüğü tekrar yazacak, hayatımı bir yazar olarak devam ettirecektim. Hayalini kurduğum akademisyenlikten vazgeçmek zorundaydım. Dünyanın her yerinde görülen bozulma, akademik dünyaya da çok önceleri sıçramıştı. İdealizm ya da bilim üretme kaygısından eser yoktu. Artık akademisyenlik, aileler tarafından, garanti bir meslek olarak görülüyordu. Hâlbuki bilim adamı olmak bir meslek değildi benim gözümde. Geleceğimi garanti altına almaktan vazgeçmiştim, yıllardır yürüdüğüm yoldan geri dönmeyecektim ve artık oluşturduğum karakter, geri dönmeme de müsaade etmezdi zaten. Yurtta kalmaya devam ettiğim için, yurt arkadaşlarıma düşüncelerimle önderlik edecektim. Tıpkı bir Konfüçyüs gibi, sokaklarda rastladığım insanlarla sohbetlerde bulunacak, hayalini kurduğum aydınlık yayma işini bu yoldan gerçekleştirecektim.

Okulun A4 kapısının dışında içki içen insanlarla sohbetler ettim, onlara birikimlerimden paylaştım ve hepsini düşünmeye sevk ediyordum. Yıkılan İnsanlık Anıtı'nın heykeltıraşı, sanatçı Mehmet Aksoy'un gençliğinde yaptığı gibi, halkın arasına karışacak ve mücadelemi tabanda verecektim. Bu, adına Özgünlük dediğim felsefeyle de uyum sağlıyordu. Kimsenin hayatına, tepeden bir etiketin gücünü kullanarak etki etmeyecektim; içtenlikle, herkesten biri olarak, basit bir adam olarak onlarla birer dost, arkadaş olacaktım. Jack London'ın Ararat Yayınevi'nden yayınlanmış 1973 yılında basılmış Demir Ökçe adlı eserini okurken gözüme bir şiir ilişti. Şiir'in yazarı, romana göre anonimdi ve bir başlığı da yoktu:

Sevinç sevinç üstüne, kazanç kazanç üstüne

Bana doğuştan vergilidir.

Hayatımın gururunu sevinçle haykırıyorum,

Ve bu hep böyle devam eder.

Sonunda kaçınılmaz olan ölüm

Bir gün bana erişse bile

Sevinç kadehini son damlasına kadar

Boşaltmış olacağım.

Gururun köpüğünü, kuvvetin tadını,

Aşkın tatlı ateşini!

Son damlayı dizüstü içerim,

Çünkü ah, içmek iyi şeydir;

Hayatın aşkına içerim, ölümün aşkına içerim
Ve şarkım, şarkım çınlar
Çünkü ben ölürsem başka bir ben
Dolu kadehi içer.
Cennetten kovduğun insan bendim,
Ve yer, gök, deniz parçalanınca
Yine orada olacağım;
Çünkü o benim dünyamdır, benim muhteşem dünyam
Tatlı ızdırabımın dünyası,
Süt çocuğunun ilk ağlayışından
Sancı çeken annenin feryadına kadar.
Nabzım gelecek insanlık için çarpar,
İsteklerle kalbim şişer,
Delikanlı kanımın coşkun çağlıtı
Tanrısal ateşi söndürür.
Ben insanım, insan, canlı etten insan
Ömrümün son demlerine kadar,
Ana rahminin karanlığından tut da
Ruhtan başka bir şeyin kalmadığı ana kadar!...
Etimin eti, kanımın kanı,
Dünya benim keyfime göre döner,
Ve susuzluk cennetten sonra da dinmeden
Dünyayı rahatsız etmeye devam edecek.
Yüce Tanrı, eğer bir gün hayat söner
Ve pırıltılı köpük boşluğa dağılırsa
Sonsuz gecenin zifiri karanlığı
Benim rüyama pek uzun gelmeyecektir!

Cennetten kovduğun insan bendim,
Bendim ey Tanrı, o bendim,
Ve yer, gök, deniz parçalanınca
Yine orada olacağım;
Çünkü o benim dünyamdır, benim muhteşem dünyam,
Tatlı ızdırabımın dünyası,
Süt çocuğunun ilk ağlayışından
Sancı çeken ananın feryadına kadar!

Artık içime iyice kapanmıştım, yine eski zamanlardaki o Barış'tım. Kimseyle konuşmuyordum, gerçeği yine, tüm kıyafetlerinden arındırarak, tüm çıplaklığıyla görüyordum. Ormanın içinde küçük bir gölet vardı. ODTÜ'nün Demiray Yurtları' nın kenarında bulunan bir yoldan, on beş dakikalık bir yürüme mesafesi kadar uzaktaydı. Bu göletin yanında küçük de bir set bulunurdu, adına baraj demek zordu. Bu setin beton duvarlarının içine, kanala oturur, şiirler yazardım. Kanalın içinde parmağınızı şıklattığınızda çıkan ses, müthiş bir yankı yapıyordu. Kalemimi, defterin kapağına azıcık bir kuvvetle vursam bile, yankı seslerinin tiz melodisini duyabiliyordum. Etraf, tamamen sessizdi. Kuş sesleri bile duyulmuyordu. Bütün kuşlar burayı terk etmiş, kampüsün kantinlerinden kendilerine ekmek çıkartmak peşindeydiler.

Ormanı keşfediyor, tırtıllarla sohbet ediyor, doğanın ve özgürlüğün tadını çıkartıyordum. 27 yaşına kadar, gençliğimin güzel anıları hariç, yaşadığım tüm kötü anıları unutuyor, sadece ormanda bulduğum, gölete bakan güzel manzaralı yerlere uzanıyor, güneşin yüzümü yakmasına izin veriyordum. Başımdan helikopterler geçiyordu. Havayı yaran seslerine kulak dayıyor, onlar uzaklaşırken sesin yavaşça kayboluşunu izliyordum. Burada, eski bir greyder buldum, kapısı açıktı. Yağmur yağdığı zamanlarda bu greyderin içine oturur, sigaramı yakar ve tertemiz, berrak toprak kokusunu içime çekerdim.

Kimi zaman, rektörlükte yüksek sorumluluklara sahip olduklarını bildiğim insanların yanımdan geçişlerini izlerdim. Beni fark etmezlerdi bile. Başiboş köpekler ormana salınıyordu ve onlar da, özgürlüğün tadını çıkartıp ormanda koşuştururlarken, benimle ilgilenmez yüzüme bile bakmazlardı.

Albert Camus' nun Defterler 1 ve Defterler 2 adlı eserlerini okudukça, kendime güvenim artıyordu. Cezmi Ersöz'ün anılarını okudukça, beni şaşırtmayan başka tecrübeler öğreniyordum. Kafka bile, ülkenin mahkemeleri tarafından yargılanmak istenmişti. Ülkenin her yanından cehalet fıskırıyordu. Bana deli denmesinin tek sebebi buydu. Erasmus 'un "Deliliğe Övgü" sünü okuduğumda, düşüncelerimin, 700 yıl önce bile çoğunluk tarafından kabul edilmemiş olduğunu bir kez daha, 700 yıl sonra okuyordum. Dünya böyle bir yerdi. Dünya asla değişmiyordu... Değişmiyordu...

Her gün aynı kıyafetleri giyiyordum, yurttan yataktan nasıl çıkmışsam, derslere de öyle gidiyordum. Çarşıdan, güvercinlere kırklamak için simit almaya gittiğimde, tüm trend kıyafetlerine bürünmüş kalabalık arasından bir sokak kedisi gibi süzülüp, dağınık saçlarımla öyle geri çıkıyordum. Kimsenin ne düşündüğü umurumda değildi, biliyordum ki düşünmüyorlardı. Her gün içiyordum. Bazen günde 4 bira içiyordum. Zamanla 6 oldu, zamanla 9 kutu bira... Bu arada sigaraya da zam gelmiş, devlet de sigorta kanununu değiştirmişti. Devlet benden, her ay 106 lira, kendi sigortam için para yatırmamı istiyordu. Derslerimin iyi olmasını istiyordum, çünkü akademisyen olmadığımda, yine düşük notlarımla suçlanmak istemiyordum. Ayrıca, hocalarıma karşı açtığım pasif savaşa, düşük notlarımla gözlerinden düşmemeliydim.

Kimi zaman inşaat işçisi olan, motorlu gayler tanıdım. Aşktan bahsediyor, aşk hakkında hiçbir şey bilmiyorlardı. Onlara aşkı anlatıyordum. Beni yurt koridorunda görüp çekinen arkadaşlarım arasında Kırgız dostlar vardı, onlarla siyasetten, Rusya'nın eski komünizm zamanlarından konuşuyor, Türkçeyi yeniden keşfediyorduk. Yalnız oturan kadınlara, yalnız oturan adamlara ve arkadaş gruplarına yaklaşıyor, yanıldıkları konularda aralara giriyor, kafalarında soru işaretleri yaratmaya çalışıyordum. Benim gibi kalender olan dostlarla, derin devletlerden konuşurken, polis her akşamki gibi devriye gezip yanımıza yaklaşıp, kimlik ister, okulun öğrencisi olduğumuzu söyleyince içmememizi tembihler birkaç saat sonra geri gelmek üzere tekrar uzaklaşırdı.

Bütün param içki ve sigaraya gidiyordu, yurt parasını ödeyemiyordum. 3 aylık bir gecikmeden sonra neredeyse atılacaktım. Rektörlüğe gidip, şeref öğrencisi olduğumu beni yurttan atacaklarını, ilgili rektör yardımcısının sekreterine bildirmiş olmama rağmen, hiçbir cevap gelmemişti. ODTÜ Mezunlar Derneği'ne, burs ofisine yaptığım başvurular geçersiz kalmıştı.

Kitaplardan iyice soğumaya başlamıştım. Kitap okumanın hayatımı mahvettiğini düşünmeye başlamıştım. Radyolardan, özel öğrenciler için çıkartılan kanunları dinler, gözyaşlarına boğulurdum. Artık, mücadele veren idealist adamların benim gibi

sürünmeyeceklerini düşünmeye başladım. Kimi zaman, sokaklarda yalnız içerken, özel yurtların, devletten emekli çöpçüleri yanıma yaklaşır, alkolü bırakmam için beni ikna etmeye çalışırlardı. Müslüman olduklarını, içkinin haram olduğunu söylerlerdi; ama patronlarından korktukları için, soğuk gecelerde rüzgârdan sığınmak adına bu özel yurtların duvarlarını kendime siper ettiğimde beni kovarlardı. Ben de kendime, kimseye görünmeyeceğim başka kuytular arardım.

Saklandığım kimi yerler, köpeklerin kulübesinin yanında bulunuyordu ve köpek sahipleri köpeklerini gezdirip geri döndüklerinde beni orada görürlerse, güler yüzle yine kovuluyordum. Birkaç kez, bahçelerin içerisine girip, kirpilerle bira içip sohbet ettikten sonra, nihayet kendime güzel bir içki mekânı bulmuştum. Zaten ertesi gün sınav olsa bile, 6 bira içip, birkaç saatlik uykuyla sınavlara girebiliyor iyi notlar alabiliyordum. Tüm derslere girdiğim ve sıkı şekilde ders notları tuttuğum için bu anlamda bir sıkıntım yoktu. Derslerde işlenen çoğu konuyu, daha önce başka kitaplardan da okumuş ya da bire bir yaşayıp düşünmüş olduğum için rahatlıkla aklımda tutabiliyor, üzerine düşünce üretebiliyordum.

Sadece peynir, zeytin ve yumurta ile beslenirdim. Markete girdiğimde elimi çabuk tutardım; çünkü kasada sıraya girdiğimde, insanların deliler gibi poşetler dolusu ürünü torbalara doldururlarken çıkarttıkları sesler ve o gürültü, fiziksel olarak başımı döndürürdü. Belki de panik atak dedikleri buydu, kendimi hemen dışarı atar kafamı toparlamaya çalışırdım. Bana eski hayalimi hatırlatan alyans yüzük de, markete girip parmaklarımda onu çevirirken, bir anda elimden düşüvermiş, ürünlerin tabanındaki geniş ahşap bloğun altına düşmüştü. Onu orada öylece bıraktım.

Özgünlüğü yazmayı tamamlamış, İstanbul'dan tanıdığım bir iş yönetim liderinin maddi yardımıyla 70 adet bastırmıştım. Kimisini sevdiğim arkadaşlarıma verdim. Kalanlarını da yağmur yağın bir akşamda çöp bidonuna koyarak, yağmurda ıslanışlarını seyrettim. Çünkü ne değer görmüştü, ne de kendi çabalarımla satmaya çalışma denemelerim, bandrol alma denemelerim bir sonuca ulaşmıştı.

Geceleri uyuyamıyordum, yazmaktan, nefret etsem de vazgeçemiyordum. Odamda yatağa uzanmış, kendimi düşüncelerden uzak tutmaya çalışırken, başımı duvara vurmamak için kalkmak zorunda kalıyor, bir defter kalem alıp aklımdan geçenleri kâğıda döküyordum. Hem yazıdan nefret edip hem yazmak zorunda kalmanın karmaşasında, sadece şiirler üretebiliyordum.

Soyut, yağlıboya tablolar üretmişim, Bahçeli'de onları satmaya çalışıyordum. Soyut tablolarıma bakan gözler oldukça somuttu, bu yüzden onları bir ağacın altına bırakıyor, öylece çekip gidiyordum. Adına Özgünlük dediğim bir resmi, yurt müdürüne

hediye etmiştim. Bu resimde siyah ve beyazla çizilmiş bir kadın, grinin tonlarında, üzerindeki spor kıyafetlerle bir dansçıyı andırıyordu. Saçlarından bir tutam almış, havaya kaldırmıştı, diğer eli de bir kâsenin figürüne bürünmüştü. Daha öncesinde zaten, yeni tadilat olmuş artık 2 kişilik odalara sahip yurt duvarlarına, karşılık beklemeden birkaç tablo hediye etmiştim.

Sırt çantama biraz su ve yiyecek alıp, keşişler gibi ormana daldığım bir günde, yüreğimdeki acıdan ve yüzüme vuran rüzgârdan başka hiçbir şey düşünmüyordum. Arkamı döndüğümde, sanki beni takip eden, siyahlara bürünmüş bir kadın silueti vardı. Rüzgâr öyle sert esiyordu ki, sanki kulaklarımdan içime doluyordu. O bana doğru geldikçe ben de rüzgâra doğru esiyordum. Bir an, rüzgârla bir olduğumu hissettim. Geriye dönüp tekrar baktığımda, beni takip eden siyah kadının silueti kaybolmuştu...

Okul benim için, artık bir cezaevinden farksızdı. Mezun olacağım günleri sayıyordum.

*

23.

MEZUNİYET

Son sınavımdan çıkar çıkmaz, ilk işim valizimi toplamak ve yurttan kaydımı sildirmek olmuştu. Yalnızca annem ve babam sevinirler diye, bir de yanıma cübbe alarak doğruca Samsun'un yolunu tuttum.

Memlekete geri döndüğümde, beni karşılayan annem ve babamla birlikte hasret giderdim. Onların beni hep mutlu anacakları bir mezuniyet fotoğrafı çektirdim cübbemle.

Bir valiz bile toparlamadan, yatak odamızdan en eski battaniyeyi seçerek, o gece, öylece çekip gittim evden...

Sonrasında bu defteri kaleme aldım. Bu defteri kendim için yazdım; eğer bu defteri bulduysan ve sana ilk sayfada kocaman harflerle: "MERHABA BU DEFTERİ ALDIĞIN YERE GERİ KOY LÜTFEN, SANA AİT DEĞİL" diye belirttiğim halde yine de okuduysan, aşağıda senin için yazılmış "Gerçeğin Tadı" başlıklı bir metin var. Onu da oku lütfen.

Senden, yaptığın saygısızlığı giderebilmen için bir dileğim var; o da bu defteri yakman. Bırak da insanlar gerçekleri bilmesinler. En azından, hayatı boyunca kimseden bir şey beklememiş bu adamın, bu basit dileğini gerçekleştir ve yak bu defteri. Ankara’da o kadar çok devlet memuru var ki, tahminimce sen de onlardan birisin. Her şey, gönlünce olsun bu hayatta.

Barış Şen

24.

GERÇEĞİN TADI

Aşk konusu, belki de hakkında söylenmedik sözler kalmayan ender kavramlardan biridir. Bunun nedeni, aşkın dile gelemesidir aslında. Her bireyin kendi derinlerinde, özeldir. Bazen, bir tek mimik, aşka neden olabilir. Yalnızca sizde eksik olan parçayla, yalnızca karşı tarafta tamamlanan parça, iki eksik parça, aşkın içinde tamamlanabilir. Benim için daima arayıştan farksızdır aşk, sürekli arıyor olmamın nedeni, ona ihtiyaç duymuyor olmam değil aslında, yani tamamlanmış değilim. Tam da tersi, tamamlanmış olmadığım için aşkın peşindeyim. Beni kendine sürüklerken, tatmin duygusu verebilir; ama bu tatmin duygusu, başka bir eksikliği de kendi içinde taşıyordur yine. Bu yüzden benim için, yolda olmaktır aşk. Sizi yoldan çıkartan da odur zaten.

Sizi, acıyla çıkartır yoldan. Acı çekmeyenler arasında, yüreğinizdeki acıyla, topluma, çoğunluğa yabancı değilmiş rolü oynarsınız. Siz bu rolü oynadıkça, acı size daha da yakınlaşır, derinlerinize işler. Böyle olduğunda, toplumu, kendi içerisinde değil, dışarıdan gözlemlemeye başlarsınız. İşte yoldan çıkmakla kastım da budur. Birileri yol boyu ilerlerken, sıralar halinde; siz yoldan çıkmış, bazen o yolun kenarında bir anda dinleniyor, bazen o yolun kenarındaki bir uçurumdan aşağı düşüyor bulursunuz kendinizi. Eninde sonunda, hayat denen yolda, yolsuz ilerleyemezsiniz; yani düşüp kalkıp, incinip doğrulup geri geleceğiniz yer, yine hayat yoludur ve topluma yakın bir çizgidir.

Yoldan çıkmışken ve toplumun çoğunluğunu gözlerken, içinizdeki yarayı nasıl ki aşk açmışsa, yine kapatacak olanın da aşk olduğunu bilirsiniz. Fakat yoldakilerin aşk dediği ile sizin aşk dediğiniz birbirine uymaz. Bu yüzden o aşk, kalabalıklar arasında çok sinsidir.

bir yerde saklı bile değildir. Böyle olsaydı, en azından acınızı dindirmeniz için bir umut ışığı da var olurdu. Nietzsche'nin de dediği gibi : “Umut işkenceyi uzatır.”

Eğer ki bir âşıkınız, işkence de umudu uzatır. Aşk, kendi yokluğunu bütünün içerisine saklamıştır. Yani aslında o, yolda ilerleyen toplumu oluşturan her bireyin, tek tek yüreğinde saklıdır. Yürüdükleri yolu değiştirirseniz, işte o zaman Aşk, kendini yokluk olarak saklamaktan, varlık olarak ortaya çıkarmaya evrilir. İşte o zaman, tüm işkenceler son bulur. Artık sadece, umut etmek yeterlidir. Yolu değiştirmek için, devrim şarttır!

O günlerin bir gün geleceğine eminim. Bana bunu öğreten de yaşadıklarım olmuştur. Kendime güvendiğim ilk zamanlar, bir kadının yalanı üzerineydi. Hislerime değil, kadının sözlerine güvenmiştim. Yıllar sonra, hislerimde ne kadar haklı olduğumu anlamıştım; ama artık çok geçti, aradan geçen süre zarfında, çoktan kendime ihanet etmişim bile... O günden sonra da, düşüncelerime güvenmekten asla vazgeçmedim. Film sahnelerini aratmayan, iki yanı ağaçlıklı yollar arasında yürürken, nerede hata yaptığımı sorardım kendime, kendime inandığım gün, asıl hatamı fark edebilmişim sonunda. Kendime inanmamaktı hatam. Herkesin yaptığı gibi, başkalarını suçlayıp, kendimi haklı çıkartmak yerine, tam tersini yapıyordum. Kendimi suçlayıp, hep başkalarını ya affediyordum, ya da haklı çıkartmanın bir yolunu buluyordum. Buna iyi niyet deniyordu; meğer kendine ihanet etmekmiş ve iyi ile kötü kavramlarının üzerinde duran o parıldayan ışığı gördüğümde aydınlandım: Adalet!

25.

DEVLET MEMURU'NUN SEVGİLİSİ

Defteri okumayı bitirdiğimde, saat sabahın dördü olmuştu. Üzerime bir mont bile almadan; sadece evin anahtarını, cüzdanımı, sigaramı, çakmağımı ve cep telefonumu el çantama zorlukla koyarak, çantanın fermuarını bile çekmeden, merdivenlerden inmeye başladım. Evin kapısını kapatıp kapatmadığımı bile hatırlamıyorum. Dizlerim titriyordu, hıçkırıklara boğulmuştum. Apartmanın duvarlarındaki deliklere bakıyordum, renkler bir bir soluyordu gözümde. Bu kez, ufak değil, oldukça büyük bir rakı alacaktım. Ertesi gün, günlerden salıydı ve işe de gitmeyecektim; tam apartman kapısından çıkıyordum ki, telefonum çalmaya başladı. Arayan sevgilimdi. Hemen

meşgule düşürdüm ve taksi ziline doğru, bitkin adımlarla yürümeye başladım. Hava çok soğuktu, kulaklarım kızarmaya başlamıştı bile. Sevgilim, halen, delirmiş gibi üst üste çağrılar bırakıyordu ve ben meşgule düşürüyordum.

Taksiciye, acele etmesini söyledim, o saatte etrafta açık olan tek büfe, 8. Cadde'deydi, neyse ki uzak değildi. Bu kez, cep telefonuma gelen mesajı, gözyaşlarımın buğulu görüntüsü arasından fark ettiğimde, sevgilimi geri aramak zorunda kaldım. Gelen mesaj, telefonu açmamı ve konunun hayati olduğunu söylüyordu. Yaşadığım bu cehennem gece yetmiyormuş gibi, bir de onun derdiyle uğraşacağım diye düşünmüştüm, içimi kocaman bir korku kaplamıştı. Elimden geldiğince sesimi toparlamaya çalıştım, derin bir nefes aldım ama telefonu açtığımda: “Ne oldu?”, diye seslenirken, sözcükler tüm bedenimi titreterek, tamamen bir ağlayışın hıçkırığı gibi çıkmıştı içimden.

-Ebru! Ebru? Ağlıyor musun sen?

-Ben iyiyim... Ne oldu nedir mesele?

-Ebru! Çok kötü bir şey oldu! Çok fenayım Ebru! Neredesin, ne olur yardım et! Yalvarırım neredesin? Konuşmamız lazım?

Onu ilk defa böyle işitiyordum. O an için şaşkınlıktan, derdimi çoktan unutmuştum bile.

-Allah Allah! Ne oldu be adam söylesene? Canım? Sesin gelmiyor? İçmişsin sen? Söyler misin ne olduğunu? Taksideyim, benim de inan durumum çok felaket, evde buluşuruz? Ama ne olduğunu söyle bana, sesin çok kötü geliyor bir tanem?

- Kaza yaptım Ebru! Bir adama çarptım! Bir adama çarptım! Kesin ölmüştür!

-SON-